

Analiza organizacji i finansów oświaty gminy Raszyn

Przygotowana w roku szkolnym 2024/25

Przygotowano na zlecenie gminy Raszyn w okresie październik-grudzień 2024 r.

Autorzy:

Barbara Kołcio

Andrzej Rzeszut

Mariusz Tobor

Katarzyna Tryba-Taborska

Jan Zięba

Zatwierdził: Jan Zięba

VULCAN sp. z o. o.
ul. Wołowska 6
51-116 Wrocław

tel. 71 757 29 29
e-mail: vulcan@vulcan.edu.pl
www.vulcan.edu.pl

Spis treści

1. Najważniejsze wnioski, ustalenia oraz rekomendowane działania	5
2. Źródła danych i analizowane jednostki	10
2.1. Źródła danych	10
2.2. Analizowane jednostki	10
3. Finanse oświaty w gminie Raszyn	11
3.1. Finanse oświaty a finanse gminy	11
3.2. Wydatki i dochody oświaty – ich struktura i zmiany w czasie	13
3.2.1. Wydatki	13
3.2.2. Dochody	19
3.2.3. Dochody a bieżące wydatki oświatowe na tle podobnych samorządów	20
3.2.4. Wydatki a dochody oświaty w gminie Raszyn	24
4. Koszty utrzymania poszczególnych jednostek oświatowych	27
4.1. Koszty utrzymania przedszkoli	27
4.2. Koszty utrzymania poszczególnych szkół a subwencja oświatowa	28
4.3. Wydatki na utrzymanie infrastruktury oświatowej	31
5. Uczniowie a etaty nauczycieli, czyli zmiany jednostkowych kosztów kształcenia w szkołach ogólnodostępnych	33
5.1. Wskaźniki zbiorcze	33
5.2. Wskaźniki szczegółowe	35
5.3. Oddziały a etaty nauczycieli w przedszkolach	37
6. Zmiany w organizacji przedszkoli i oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych	40
6.1. Dzieci z Ukrainy w łącznej liczbie przedszkolaków	40
6.2. Wychowankowie przedszkoli i oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych	40
6.3. Jednostki niesamorządowe	41
6.4. Przedszkola oraz części przedszkolne szkół podstawowych prowadzonych przez samorząd	42
6.4.1. Dzieci a przedszkola i oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych	42
6.4.2. Oddziały przedszkolne	45
7. Zmiany w organizacji szkół	50
7.1. Uchodźcy z Ukrainy w ogólnej liczbie uczniów	50
7.2. Szkoły podstawowe i gimnazjum	50
7.3. Szkoły podstawowe	51
7.3.1. Uczniowie szkół podstawowych	51
7.3.2. Liczba i wielkości szkół podstawowych	52
7.3.3. Oddziały w szkołach podstawowych	56
7.3.4. Spadek wielkości oddziałów w siódmym roku nauki	60
7.4. Udział uczniów oddziałów integracyjnych w ogólnej liczbie wychowanków przedszkoli	61
8. Uczniowie spoza obwodów jako przyczyna tworzenia niekoniecznych oddziałów	63
9. Szczegółowa analiza organizacji poszczególnych szkół i zespołów szkół w roku szkolnym 2023/24 na podstawie arkuszy organizacyjnych	65
9.1. Szkoła Podstawowa w Raszynie	65
9.2. Zespół Szkolno-Przedszkolny w Ładach	65
9.3. Szkoła Podstawowa w Sękocinie	66
9.4. Podsumowanie	66
10. Analiza porównawcza organizacji jednostek oświatowych	67

10.1.	Liczby uczniów przypadających na jeden etat nauczyciela we wszystkich jednostkach	67
10.2.	Analiza porównawcza organizacji przedszkoli i oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych	67
10.2.1.	Liczby dzieci, oddziałów i średnie liczebności oddziałów	67
10.2.2.	Analiza porównawcza organizacji zajęć w przedszkolach	68
10.2.3.	Etaty dodatkowe w przedszkolach	69
10.3.	Analiza porównawcza organizacji szkół	70
10.3.1.	Liczby uczniów	70
10.3.2.	Liczby uczniów na etat typowych zajęć w oddziałach	70
10.3.3.	Nauczycielskie etaty wsparcia	71
10.4.	Uczniowie z orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego	75
10.4.1.	Liczby uczniów z orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego	75
10.4.2.	Etaty nauczycieli zaspokajających specjalne potrzeby uczniów w roku szkolnym 2024/25	78
11.	Nauczyciele	80
11.1.	Etaty przeliczeniowe nauczycieli w analizowanych jednostkach	80
11.2.	Struktura zatrudnienia nauczycieli	80
12.	Administracja i obsługa	83
12.1.	Etaty pracowników administracji i obsługi	83
12.2.	Analiza porównawcza zatrudnienia pracowników administracji i obsługi	84
12.2.1.	Administracja i obsługa techniczna	84
12.2.2.	Sprzątanie	85
12.2.3.	Wsparcie nauczycieli	86
12.2.4.	Kuchnia	86
12.2.5.	Podsumowanie	87
13.	Prognoza liczb uczniów i oddziałów oraz obciążenia obiektów szkolnych	88
13.1.	Uwarunkowania prognozowania liczb uczniów i wychowanków przedszkoli	88
13.1.1.	Źródła danych bazowych	88
13.1.2.	Prognoza powiatowa a prognoza dla gminy	88
13.1.3.	Ogólne założenia do prognozy liczb uczniów i wychowanków przedszkoli	88
13.2.	Demograficzny kontekst prognozy	90
13.3.	Prognoza liczby wychowanków przedszkoli	91
13.4.	Prognoza liczby uczniów szkół podstawowych	94
13.5.	Prognoza liczb oddziałów w poszczególnych szkołach podstawowych	97
13.6.	Prognoza obciążenia obiektów szkolnych	100
14.	Potrzeby i możliwości zmian w sieci szkół	103
15.	Objaśnienia metodologiczne	105
15.1.	Finanse	105
15.1.1.	Wydatki budżetowe	105
15.1.2.	Dochody budżetu związane z oświatą	105
15.1.3.	Luka między bieżącymi wydatkami a bieżącymi dochodami oświaty	106
15.2.	Organizacja szkół i przedszkoli	106

1. Najważniejsze wnioski, ustalenia oraz rekomendowane działania

Na początku opracowania przedstawiamy najważniejsze ustalenia i wnioski wynikające z przeprowadzonych analiz. Pragniemy podkreślić, że niniejszy audyt nie ocenia finansów i organizacji oświaty w gminie Raszyn, gdyż nie istnieją obiektywne kryteria takiej oceny. Nie można powiedzieć, że oświata zorganizowana tanio to oświata zorganizowana dobrze, ale nieprawdziwe jest również stwierdzenie, że oświata zorganizowana drogo to dobra oświata. Niniejszy audyt szczegółowo opisuje organizację i finanse oświaty, z naciskiem na możliwości zgodnego z prawem ograniczenia wydatków. Zdajemy sobie jednak sprawę, że wdrożenie wykazanych w nim możliwych oszczędności nie zawsze będzie korzystne dla uczniów. Decyzja o ich zastosowaniu zawsze ma wymiar polityczny i musi być kompromisem pomiędzy różnego rodzaju potrzebami i ograniczeniami.

1. Procentowy wskaźnik luki między wydatkami bieżącymi a dochodami oświaty w gminie Raszyn wyniósł w 2023 roku ponad 127% i jest od lat ekstremalnie wysoki na tle innych gmin wiejskich. Jest to dość zaskakujące, gdyż w Raszynie nie ma małych, drogich w utrzymaniu szkół, które funkcjonują w ogromnej większości gmin wiejskich, a gmina otrzymała w 2023 roku ponad 2,8 mln zł dodatkowej subwencji wiejskiej, pomimo, że szkoły zorganizowane są na sposób miejski.

Także w porównaniu z innymi podwarszawskimi gminami wiejskimi procentowa wielkość luki pomiędzy dochodami a bieżącymi wydatkami oświaty jest w gminie Raszyn bardzo wysoka. Nieznacznie wyższa jest ona tylko w gminie Lesznówola, ale np. w Jabłonnej jest ponad dwa razy niższa.

Procentowa wysokość luki wzrosła nawet w roku 2023, w którym po raz pierwszy od wielu lat nie rosła w innych samorządach. Kwota luki w roku 2023 wyniosła ponad 37 mln zł, podczas gdy dwa lata wcześniej – 25 mln zł.

2. Stosunek luki między bieżącymi wydatkami a dochodami oświaty do pozaoświatowych dochodów własnych gminy wynosi 32% i jest niższy niż w większości dużych gmin wiejskich. Wartość tego wskaźnika w gminie Raszyn jest jednak jedną z najwyższych wśród podwarszawskich gmin wiejskich. Niepokojące jest także to, że mocno wzrosła ona w dwóch ostatnich latach (z 22% do 32%), co oznacza, że utrzymanie oświaty jest obecnie – z ekonomicznego punktu widzenia – wyraźnie trudniejszym zadaniem niż wcześniej.
3. W gminie Raszyn bardzo duży jest udział wydatków na wychowanie przedszkolne w bieżących wydatkach oświatowych, który wynosi ponad 38%. Udział ten jest o wiele wyższy niż w innych dużych gminach wiejskich, dla których mediana tego wskaźnika wynosi niecałe 23%. Również inne gminy podwarszawskie mają ten wskaźnik znacznie niższy od Raszyna.

Jest to jeden z powodów dużej luki pomiędzy dochodami a wydatkami całej oświaty, gdyż dochody oświatowe związane z przedszkolami są niższe niż dochody związane ze szkołami (najważniejszym dochodem była do tej pory

subwencja oświatowa, która nie należała się na dzieci przedszkolne poniżej szóstego roku życia).

4. Liczba wychowanków przypadających na jeden nauczycielski etat przeliczeniowy w przedszkolach i oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych jest w gminie Raszyn od lat skrajnie niska na tle grupy porównawczej. Oznacza to, że organizacja przedszkoli i oddziałów przedszkolnych w gminie Raszyn jest znacznie droższa niż w innych gminach wiejskich.

W gminie Raszyn na jeden etat nauczyciela w przedszkolu przypada około 9,2 wychowanka, podczas gdy mediana wyznaczona dla dużych gmin wiejskich wynosi 11,6, a są gminy, w których wartość tego wskaźnika jest wyższa niż 15. W porównaniu do innych wiejskich gmin podwarszawskich, przedszkola w gminie Raszyn zorganizowane są dość typowo.

Droga organizacja przedszkoli ma duży wpływ na wysokość luki pomiędzy dochodami a wydatkami oświaty.

5. W ciągu dziesięciu ostatnich lat liczba uczniów przypadających na jeden etat nauczyciela w szkołach podstawowych i gimnazjach (obecnie oczywiście tylko w szkołach podstawowych) spadła z około 8,6 do 8,1. W porównaniu do innych dużych gmin wiejskich w Polsce to mała zmiana. Wartość tego wskaźnika na tle innych dużych gmin wiejskich jest wysoka. W ponad 75% dużych gmin wiejskich jest niższa, co oznacza, że szkoły podstawowe w gminie Raszyn nie są – z ekonomicznego punktu widzenia drogo zorganizowane, co wynika głównie z tego, że raszyńskie szkoły mają duże oddziały. Szkoły podstawowe gminy Raszyn są też zorganizowane taniej niż w większości innych gmin podwarszawskich.
6. Restrykcyjne usunięcie z arkuszy organizacyjnych wszystkich godzin zajęć w oddziałach oraz zajęć pozalekcyjnych, których prowadzenie nie jest wymagane przez prawo, pozwoliłoby na ograniczenie zatrudnienia nauczycieli w gminie o 543 godziny, czyli o około 30 etatów, które rocznie kosztują około 3,2 mln zł. Nie oznacza to oczywiście, że są to etaty niepotrzebne, a jedynie, że można z nich zrezygnować bez naruszania przepisów. Zdecydowanie najwięcej takich etatów, także w przeliczeniu na jednego ucznia, jest w szkole w Raszynie.
7. Typowe zajęcia prowadzone z uczniami najdrożej zorganizowane są w SP w Raszynie, o czym świadczy zarówno najmniejsza liczba uczniów przypadających na jeden etat nauczyciela, jak i największa liczba godzin przypadających na jeden oddział. Jest to o tyle zastanawiające, że w dużych szkołach są większe możliwości optymalizacji organizacji.
8. W ostatnich ośmiu latach w Sękocinie trzykrotnie utworzono trzy oddziały zamiast dwóch wskutek przyjęcia do tej szkoły zbyt wielu uczniów spoza obwodu. Gdyby do tej szkoły przyjęto mniej uczniów z obwodu szkoły w Raszynie, w całej gminie mogło być o trzy oddziały mniej, ponieważ uczniowie nieprzyjęci w Sękocinie znaleźliby miejsce w istniejących oddziałach w Raszynie. W gminie Raszyn średni roczny koszt typowych zajęć z uczniami w jednym oddziale to ponad 180 tys. zł. Zatem funkcjonowanie tych trzech niekoniecznych oddziałów kosztuje gminę corocznie ponad 0,5 mln zł.

9. W przedszkolach i oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych gminy Raszyn funkcjonuje niemal 15 etatów zajęć dodatkowych (nie licząc etatów specjalistów, takich jak pedagog, psycholog, pedagog specjalny i logopeda). To bardzo dużo w porównaniu z innymi znanymi nam samorządami. Najwięcej, bo aż ponad dziesięć, stanowią etaty nauczycieli wspomagających, którzy w innych samorządach rzadko występują w tak dużym wymiarze w przedszkolach.
10. Udział uczniów z orzeczeniami o niepełnosprawności wśród wszystkich uczniów w gminie Raszyn wynosi ok. 5% i jest wyraźnie wyższy od mediany podobnych samorządów, która wynosi ok. 3,6%.

W gminie Raszyn niezwykle wysoki w porównaniu z innymi samorządami jest odsetek dzieci z autyzmem. Wynosi on niemal 3%, podczas gdy mediana dużych gmin wiejskich jest niewiele większa niż 1%. W roku szkolnym 2023/24 uczniów z autyzmem było 63, a do roku 2012/13 nie więcej niż pięciu. Ma to istotny wpływ na koszty utrzymania oświaty, gdyż wiąże się z koniecznością zatrudniania nauczycieli współorganizujących kształcenie. Choć na takich uczniów przysługuje bardzo wysoka subwencja, to jednak przeważnie nie rekompensuje ona dodatkowych kosztów związanych z organizowaną dla nich pomocą.

11. Z ekonomicznego punktu widzenia dużym problemem organizacji oświaty w gminie Raszyn są wysokie koszty pomocy psychologiczno-pedagogicznej – na jej realizację przeznaczono ponad 52 etaty nauczycielskie.

W gminnych szkołach nauczyciele współorganizujących kształcenie zatrudnieni są na ponad 39 etatach. Warto zwrócić uwagę na fakt, że w Raszynie i w Sękocinie na jednego ucznia z orzeczeniem o autyzmie przypada jeden etat nauczyciela współorganizującego kształcenie, a w Ładach tylko pół etatu. To ogromna różnica pokazująca, że możliwe jest zmniejszenie zatrudnienia w tym obszarze w Raszynie i w Sękocinie. Biorąc pod uwagę fakt, że planowane są zmiany sposobu finansowania tych etatów, warto się zastanowić nad zmniejszeniem liczby godzin nauczycielskich przypadających na jednego ucznia¹.

12. W roku szkolnym 2024/25 rzeczywiste zatrudnienie nauczycieli specjalistów (z uwzględnieniem zajęć rewalidacyjnych prowadzonych przez pedagogów specjalnych) przekracza wymagane minimum we wszystkich analizowanych jednostkach łącznie o blisko 17 etatów.
13. Średnia liczba metrów kwadratowych przypadających na jeden etat osoby sprzątającej w szkołach wynosi 670 m². Nie jest to wartość wysoka. W samorządach najczęściej spotykanymi są wartości na poziomie zbliżonym do ok. 800 m² powierzchni do sprzątania na etat, ale w niektórych JST wynoszą one nawet więcej niż 1000 m². Gdyby przyjąć standard na poziomie około 800 m² na jeden etat, w

¹ Projekt rozporządzenia w sprawie sposobu podziału łącznej kwoty potrzeb oświatowych jednostek samorządu terytorialnego w roku 2025 zakłada, że waga dla ucznia, któremu przydzielono nauczyciela współorganizującego kształcenie będzie maksymalna już wtedy, gdy na tego ucznia przypadać będzie 11 lub więcej godzin pracy nauczyciela. Projekt zakłada również niższe wartości wagi, jeśli godzin nauczyciela współorganizującego kształcenie będzie do 2, do 5 i do 10, co wyraźnie sugeruje, że liczba tych godzin wcale nie musi być zbliżona do 20, jak to często bywa obecnie.

Raszynie można byłoby zmniejszyć zatrudnienie osób sprzątających o cztery etaty, a w Sękocinie o dwa.

14. Na jeden oddział w przedszkolach przypada 1,53 etatu wsparcia nauczycieli (woźne oddziałowe i pomoce nauczyciela). Jest to dużo w porównaniu z innymi znanymi nam samorządami. Wydaje się, że zatrudnienie w tej grupie pracowników można obniżyć o przynajmniej 5 etatów.
15. W bieżącym roku szkolnym naukę w szkołach podstawowych rozpoczęło wyjątkowo wielu – aż 331 uczniów. Jednak w najbliższych latach można się spodziewać wyraźnego spadku liczby dzieci rozpoczynających naukę w szkołach podstawowych. Każdy z trzech wariantów przygotowanej przez GUS prognozy ludności powiatu pruszkowskiego przewiduje spadek liczby 7-latków, co musi się przełożyć się na zmniejszenie liczby dzieci rozpoczynających naukę w szkołach gminy Raszyn.

Zgodnie z prognozą także liczba przedszkolaków w całej gminie (łącznie w przedszkolach gminnych i prywatnych) powinna zacząć się zmniejszać począwszy od roku szkolnego 2025/26.

Spadek liczby uczniów klas pierwszych potrwa przynajmniej do roku 2030/31. Po tym czasie, jeśli zrealizuje się niski wariant prognozy (co obecnie wydaje się najbardziej prawdopodobne), liczba dzieci zaczynających naukę nadal będzie spadać, choć wolniej. W przypadku realizacji wariantu średniego lub wysokiego liczba pierwszoklasistów po roku 2030/31 wzrośnie, a następnie ustabilizuje się – na poziomie około 240 dla wariantu średniego lub około 280 dla wysokiego.

Mimo przewidywanego spadku liczby uczniów klas pierwszych całkowita liczba uczniów w gminie będzie rosła jeszcze przez najbliższe cztery lata. Łączna liczba uczniów zwiększy się z obecnych 2333 do około 2500. W późniejszym okresie nastąpi spadek, który w wysokim wariantcie prognozy będzie niewielki i krótkotrwały – do około 2350 uczniów. W wariantcie średnim liczba uczniów będzie spadać stopniowo, osiągając około 2060 w roku szkolnym 2040/41. Natomiast wariant niski zakłada, że w horyzoncie prognozy liczba uczniów spadnie poniżej 1800.

Trzeba jednak mieć świadomość, że prognoza demograficzna dla podwarszawskiej gminy, w której trwa nieustanna imigracja mieszkańców, obarczona jest znacznie większym ryzykiem błędu niż prognoza dla typowej gminy położonej z dala od jednego z nielicznych ośrodków, które się nie wyludniają. Wynika to z faktu, że skutków tej imigracji nie da się precyzyjnie przewidzieć. Dlatego sugerujemy coroczną kontrolę zgodności prognozy przedstawionej w niniejszym opracowaniu z faktycznymi liczbami uczniów klas pierwszych i dzieci przedszkolnych.

16. Największym problemem oświaty w gminie Raszyn wydaje się brak wystarczającej liczby pomieszczeń w ZSP w Ładach oraz przewidywany dalszy wzrost liczby uczniów w tej szkole. Jeśli nie zostaną podjęte zdecydowane działania w celu zwiększenia liczby pomieszczeń i/lub zmniejszenia liczby uczniów, nauka na dwie zmiany obejmie w tej szkole nie tylko uczniów klas 1–4, jak ma to miejsce

obecnie, ale także uczniów klas starszych. W konsekwencji zajęcia będą kończyć się w godzinach wieczornych.

W tej sytuacji konieczne wydaje się przesunięcie części przyszłych uczniów ze szkoły w Ładach do szkoły w Raszynie poprzez zwiększenie obwodu szkoły w Raszynie kosztem obwodu szkoły w Ładach.

17. W celu optymalizacji wydatków oświatowych można rozważyć następujące działania. Należy jednak pamiętać, że są to bardziej wskazania zgodnych z prawem możliwości ograniczenia kosztów niż mocne rekomendacje.

- Ograniczenie zajęć dodatkowych (ponad wymiar godzin wynikających z ramowego planu nauczania) we wszystkich szkołach podstawowych.
- Rezygnacja z niewymaganych prawem podziałów na grupy na zajęciach: wf, języki obce oraz informatyka. W przypadku informatyki warto rozważyć utworzenie pracowni komputerowej wyposażonej w 24 komputery, co będzie rozwiązaniem tańszym.
- Rezygnacja z trzech języków obcych w jednym oddziale w SP w Raszynie, co wymusza podziały na grupy.
- Optymalizacja zatrudnienia nauczycieli we wszystkich przedszkolach na pierwszych i ostatnich godzinach ich pracy w celu zmniejszenia średniej liczby godzin przypadających na jeden oddział.
- Ograniczenie zatrudnienia nauczycieli specjalistów przede wszystkim w jednostkach: P1 Raszyn, SP Raszyn i ZSP Łady, do wymaganego przepisami prawa minimum.
- Zmniejszenie zatrudnienia bibliotekarzy w SP w Raszynie o 1 etat.
- Zmniejszenie liczby wicedyrektorów w SP Raszyn o przynajmniej 1
- Zmniejszenie zatrudnienia administracji i obsługi, łącznie o ok. 13 etatów:
 - i) sprzątanie o ok. 6 etatów (4 etaty w SP Raszyn i 2,25 etatu w SP Sękocin),
 - ii) ok. 2 etaty w kuchni (w P Falenty, P Sękocin i P1 Raszyn)
 - iii) przynajmniej 5 etatów pracowników wsparcia w przedszkolach.
- Ograniczenie bardzo szerokiego obecnie zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej, przede wszystkich liczb godzin nauczycieli współorganizujących kształcenie przypadających na jednego ucznia.

2. Źródła danych i analizowane jednostki

2.1. Źródła danych

Wszystkie zestawienia zamieszczone w niniejszym opracowaniu zostały przygotowane przez autorów, przy czym:

- dane do wieloletnich zestawień dotyczących organizacji oświaty gminy na tle podobnych JST oraz organizacji poszczególnych szkół pochodzą z bazy danych oświatowych monitora rozwoju lokalnego (MRL) Związku Miast Polskich, dla której pierwotnym źródłem danych jest system informacji oświatowej (SIO);
- dane do wieloletnich zestawień finansowych pochodzą ze sprawozdań Rb-27S i Rb-28S udostępnianych przez Ministerstwo Finansów;
- dane do wyliczenia wydatków na utrzymanie poszczególnych jednostek oświatowych pochodzą z ich indywidualnych sprawozdań Rb-28S;
- do przygotowania prognozy liczb uczniów i wychowanków przedszkoli wykorzystano: dane o liczbie ludności wg poszczególnych roczników z Banku Danych Lokalnych GUS, informacje o liczbach uczniów z bazy danych oświatowych MRL a także *Prognozę ludności na lata 2023-2060* sporządzoną przez Główny Urząd Statystyczny;
- do analizy porównawczej organizacji szkół wykorzystano arkusze organizacyjne za rok szkolny 2024/25 według stanu z września 2024 r.;
- w opracowaniu wykorzystano również różnorakie inne informacje przekazane przez zamawiającego.

2.2. Analizowane jednostki

Analizą objęto jednostki oświatowe ujęte w poniższej tabeli. W tekście raportu często używamy kodów podanych w tej tabeli.

Tabela 1. Lista jednostek objętych analizą

Nazwa jednostki	Skrót nazwy jednostki
Przedszkole z Oddziałami Integracyjnymi nr 1 w Raszynie	P1 Raszyn
Przedszkole nr 2 w Raszynie	P2 Raszyn
Przedszkole nr 3 w Raszynie	P3 Raszyn
Przedszkole w Falentach	P Falenty
Przedszkole w Sękocinie	P Sękocin
Szkoła Podstawowa w Raszynie	SP Raszyn
Szkoła Podstawowa w Sękocinie	SP Sękocin
Zespół Szkolno-Przedszkolny w Ładach	ZSP Łady

3. Finanse oświaty w gminie Raszyn

W niniejszym rozdziale przedstawiamy podstawowe wskaźniki charakteryzujące finanse i organizację oświaty w gminie Raszyn na tle samorządów o podobnych warunkach organizacji i finansowania oświaty, czyli gmin wiejskich, których liczba mieszkańców przekracza 10 tys.

Informacje przedstawione w tym rozdziale opierają się na składanych przez jednostki samorządu terytorialnego sprawozdaniach Rb-27S i Rb-28S.

W tej i kolejnych częściach opracowania wykresy zawierające porównania wartości analizowanego wskaźnika odnoszącego się do gminy Raszyn na tle grupy porównawczej zbudowane są wg jednolitego wzorca:

- Na osi poziomej zaznaczone są kolejne lata, a na osi pionowej wartości liczbowe badanego wskaźnika.
- Zielona linia ciągła łączy wartości wskaźnika wyliczonego dla gminy Raszyn w kolejnych latach.
- Środkowa, szara linia przerywana pokazuje medianę, czyli wartość przeciętną, która dzieli grupę badanych samorządów na połowy – w jednej połowie badanych samorządów wartość badanego wskaźnika jest mniejsza, a w drugiej większa od mediany.
- Kropkowane niebieskie linie dzielą obszary wartości wskaźników na ćwiartki, tzn. w 75% samorządów wartości wskaźnika są większe niż to wskazuje dolna niebieska linia, a w 25% samorządów wartości tego wskaźnika są mniejsze. Analogicznie w 75% samorządów wartości wskaźnika są mniejsze niż to wskazuje górna niebieska linia, a w 25% samorządów wartości tego wskaźnika są większe.
- Skrajne czerwone kropkowane linie pokazują wartości wskaźników, powyżej (w wypadku górnej linii) i poniżej (w wypadku dolnej linii) których mieszczą się wartości wskaźnika 10% samorządów.

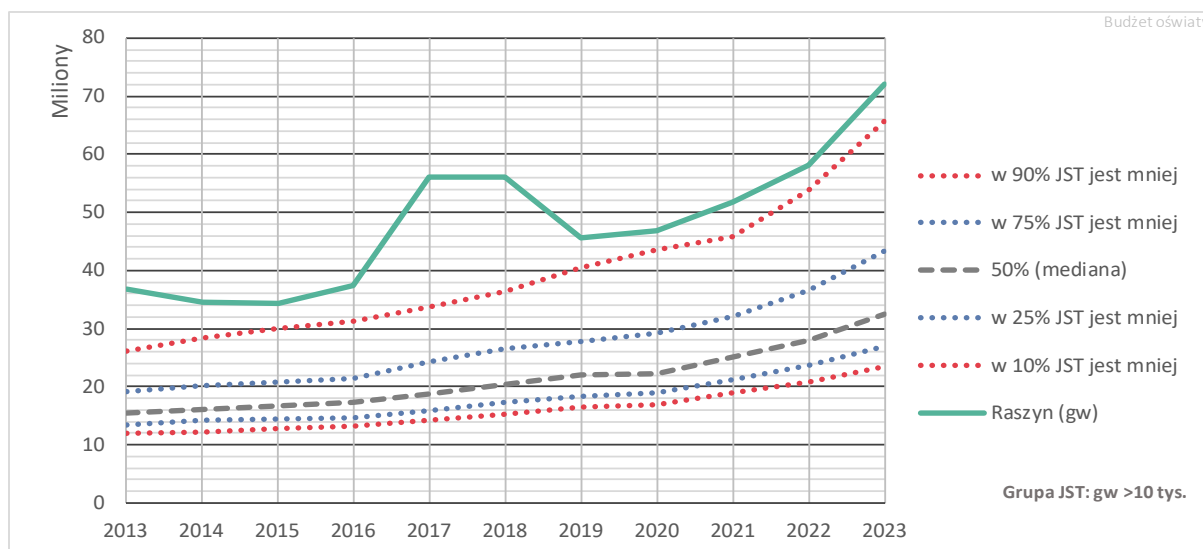
Przebieg zielonej ciągłej linii odzwierciedla wieloletnie trendy zmian wskaźnika w gminie Raszyn, a jej obserwacja na tle pozostałych linii, ukazujących sytuację podobnych samorządów, pozwala łatwo zauważyć, kiedy te trendy są typowe, a kiedy odbiegają od tego, co działo się w innych samorządach. Jednocześnie możliwe jest zorientowanie się, czy wartości badanego wskaźnika są wysokie, czy niskie na tle grupy porównawczej.

3.1. Finanse oświaty a finanse gminy

Wykres 1 pokazuje zmiany wielkości budżetu oświaty w gminie Raszyn w ciągu minionych jedenastu lat na tle gmin wiejskich większych niż 10 tys. mieszkańców.

Budżet gminy Raszyn jest wyjątkowo wysoki wśród gmin wiejskich, co oczywiście wynika z tego, że gmina Raszyn jest dużą gminą podwarszawską.

Wykres 1. Łączne wydatki budżetu oświaty – gmina Raszyn na tle podobnych JST

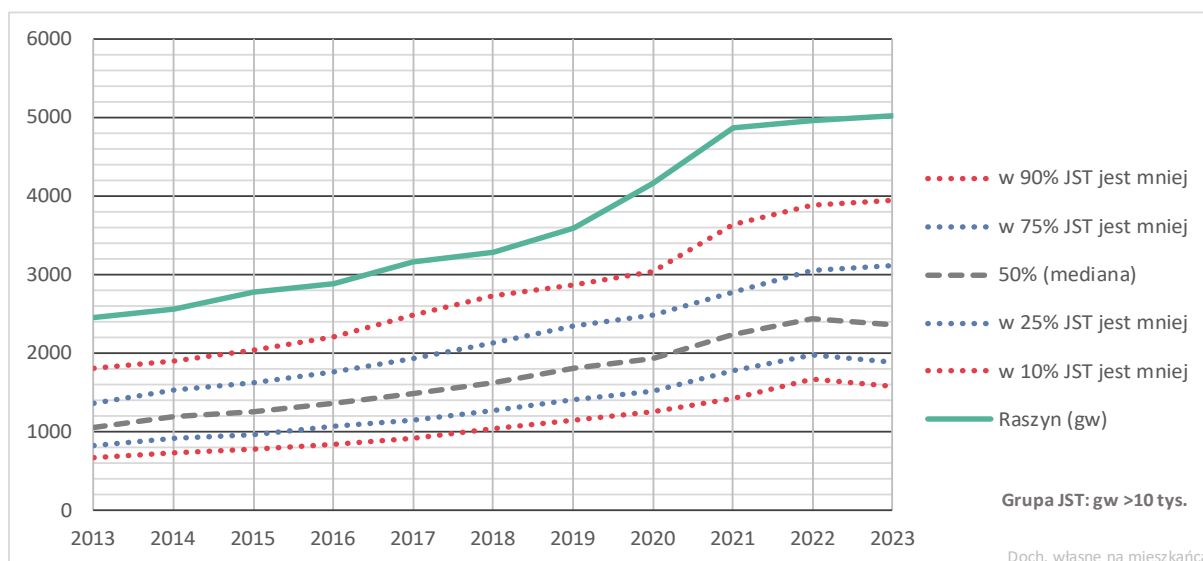

Oczywiście porównywanie bezwzględnych kwot wydatków samorządów o różnej wielkości nie mówi tak wiele, jak porównywanie wskaźników procentowych lub odniesionych do liczby mieszkańców, które przedstawiamy na kolejnych wykresach.

Wykres 2 zawiera informacje o dochodach własnych budżetu gminy w przeliczeniu na jednego mieszkańca (liczba mieszkańców z 2022 r.). Dochody własne to przede wszystkim dochody z podatków i opłat oraz ze sprzedaży majątku komunalnego.

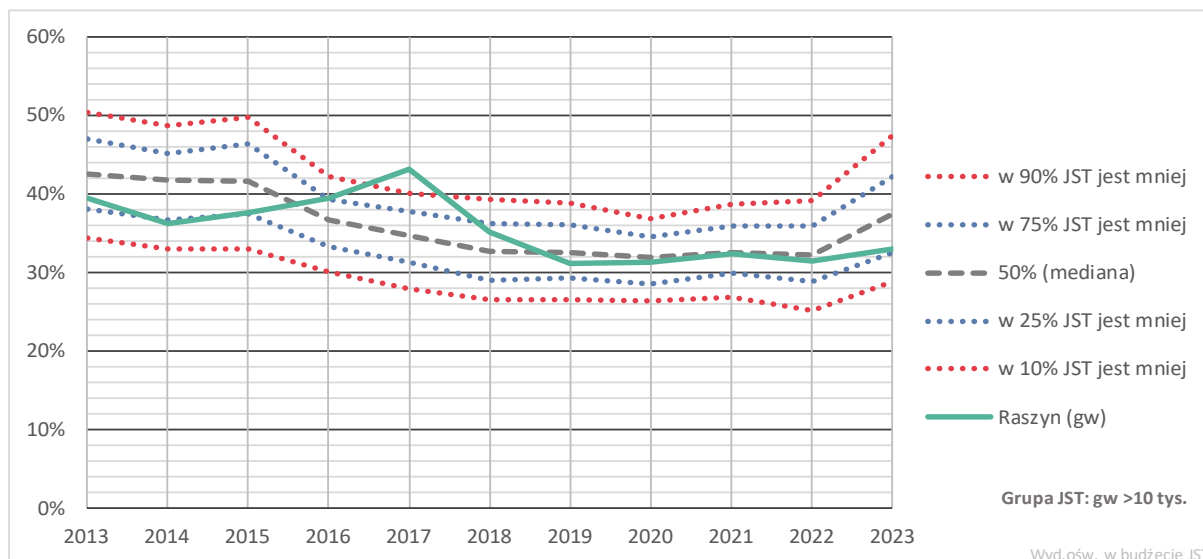
Wskaźnik ten charakteryzuje do pewnego stopnia możliwości finansowe samorządu. W wypadku gminy Raszyn wartość tego wskaźnika jest bardzo wysoka, większa niż w ogromnej większości gmin wiejskich.

Wykres 2. Dochody własne na jednego mieszkańca – gmina Raszyn na tle podobnych JST (liczba mieszkańców z 2022 r.)

Wykres 3 prezentuje zmiany udziału wydatków oświatowych² w łącznych wydatkach budżetu samorządu. W budżecie oświaty uwzględniane są wszystkie wydatki z działów 801 i 854 oraz wydatki wynikające z realizacji innych zadań oświatowych, w tym dotowania szkół i przedszkoli prowadzonych przez inne podmioty.

Wykres 3. Wydatki oświatowe w budżecie JST – gmina Raszyn na tle podobnych JST

W gminie Raszyn udział ten był w ostatnich latach na poziomie mediany wyznaczonej dla dużych gmin wiejskich, ale w roku 2023 jego wartość była od tej mediany wyraźnie niższa.

3.2. Wydatki i dochody oświaty – ich struktura i zmiany w czasie

W zamieszczonych poniżej zestawieniach nie są uwzględnione dochody i wydatki związane z realizacją zadań wynikających z ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa. Są to bowiem ze swej istoty dochody i wydatki nadzwyczajne, których uwzględnienie zaburzyłoby analizę dochodów i wydatków bieżących oraz relacji między dochodami i wydatkami oświaty. W roku 2022 oświatowe wydatki z tego tytułu wyniosły 1,255 mln zł, a w roku 2023 – 2,361 mln zł.

3.2.1. Wydatki

W tabelach 2-4 oraz na wykresach 4 i 5 przedstawione są wydatki oświatowe³ gminy Raszyn w latach 2004-2023 w podziale na główne grupy wyodrębnione na podstawie paragrafów klasyfikacji budżetowej. Przy czym w zestawieniach odrębnie przedstawione są informacje o wydatkach finansowanych ze źródeł krajowych (czwarta cyfra paragrafu równa 0) i zagranicznych.

Wydatki osobowe to wydatki na wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń wszystkich pracowników oświaty. Dotacje to głównie dotacje wypłacane przez samorząd

² Sposób wyliczania wydatków oświatowych oraz innych wielkości, które mogą być różnie rozumiane i wyliczane na różne sposoby, wyjaśniony jest w rozdziale *Objaśnienia metodologiczne*.

³ Szczegółowe kryteria kwalifikowania wydatków i dochodów do poszczególnych grup przedstawione są w rozdziale *Objaśnienia metodologiczne*.

innym podmiotom. Na wydatki majątkowe w oświacie składają się praktycznie wyłącznie wydatki na inwestycje i zakupy inwestycyjne.

Oczywiście największą częścią wydatków oświatowych są wydatki osobowe. Na wielkość i zmiany tych wydatków wpływa m.in. liczba etatów nauczycieli i pracowników administracji i obsługi, wprowadzane przez ministra edukacji podwyżki wynagrodzeń, a także podwyżki wynagrodzeń spowodowane awansem zawodowym nauczycieli, podnoszeniem ich wykształcenia, zwiększaniem stażu pracy, czy też zmianami w regulaminie wynagradzania nauczycieli oraz podwyżki wynagrodzeń pracowników administracji i obsługi szkół (w tym wynikające z podwyższenia minimalnego wynagrodzenia).

Analizując dane o kosztach wynagrodzeń, warto pamiętać, że w latach 2012-2017 nie podnoszono zasadniczych wynagrodzeń nauczycieli.

Wydatki majątkowe (inwestycyjne) mają nieregularny przebieg, co jest zrozumiałe ze względu na ich specyfikę. W trakcie realizacji dużego zadania inwestycyjnego takie wydatki mogą stanowić sporą część łącznych wydatków oświatowych. Natomiast po zrealizowaniu inwestycji mogą spaść do zera. W gminie Raszyn w ostatnich latach to zróżnicowanie wydatków majątkowych było wyjątkowo duże. Wydatki majątkowe stanowiły w różnych latach od kilku do aż 20% wszystkich wydatków oświatowych.

Tempo wzrostu wydatków osobowych wyraźnie zwiększyło się po roku 2018, na co wpływ miała z jednej strony droższa organizacja oświaty, ale głównie wzrost wynagrodzeń nauczycieli oraz wzrost płacy minimalnej, co wpłynęło przede wszystkim na wzrost wynagrodzeń pracowników administracji i obsługi.

Tabela 2. Wydatki oświatowe w podziale na rodzaje wydatków związane z paragrafami klasyfikacji budżetowej

Rok	Osobowe	Rzeczowe	Majątkowe	Dotacje	Europejskie	Razem
2004	11 726 383	4 124 085	41 657	246 700		16 138 825
2005	12 181 194	3 171 306	1 872 541	381 381	47 868	17 654 290
2006	13 076 399	3 221 429	13 650	441 864	48 566	16 801 908
2007	13 485 879	3 423 021	290 979	537 110	99 766	17 836 755
2008	14 664 307	4 453 768	1 506 675	599 273		21 224 023
2009	16 339 987	3 660 732	5 276 488	1 032 129		26 309 336
2010	17 700 465	4 739 281	3 590 797	1 856 002		27 886 545
2011	19 756 221	5 229 818	3 129 351	1 853 912		29 969 302
2012	21 129 253	4 929 505	3 956 800	2 334 616		32 350 174
2013	22 538 337	5 705 254	6 548 407	1 612 104	302 925	36 707 027
2014	23 910 850	5 734 547	2 606 657	2 201 461		34 453 515
2015	25 016 404	6 152 873	435 616	2 668 907		34 273 800
2016	25 971 942	6 264 441	2 249 724	2 894 996		37 381 103
2017	27 767 539	6 283 627	18 496 688	3 592 883		56 140 737
2018	30 239 790	6 710 468	14 964 842	4 052 780		55 967 880
2019	33 206 396	7 207 213	984 385	4 192 857		45 590 851
2020	35 392 350	6 719 725	5 893	4 330 389	327 696	46 776 053
2021	38 444 120	8 443 690	309 203	4 311 236	240 104	51 748 353
2022	42 092 212	8 867 154	298 482	5 431 546	176 766	56 866 160
2023	48 268 265	11 201 390	1 899 707	6 920 501	1 332 277	69 622 140
						Raszyn (gw)

Wykres 4. Wydatki oświatowe w podziale na rodzaje wydatków związane z paragrafami klasyfikacji budżetowej

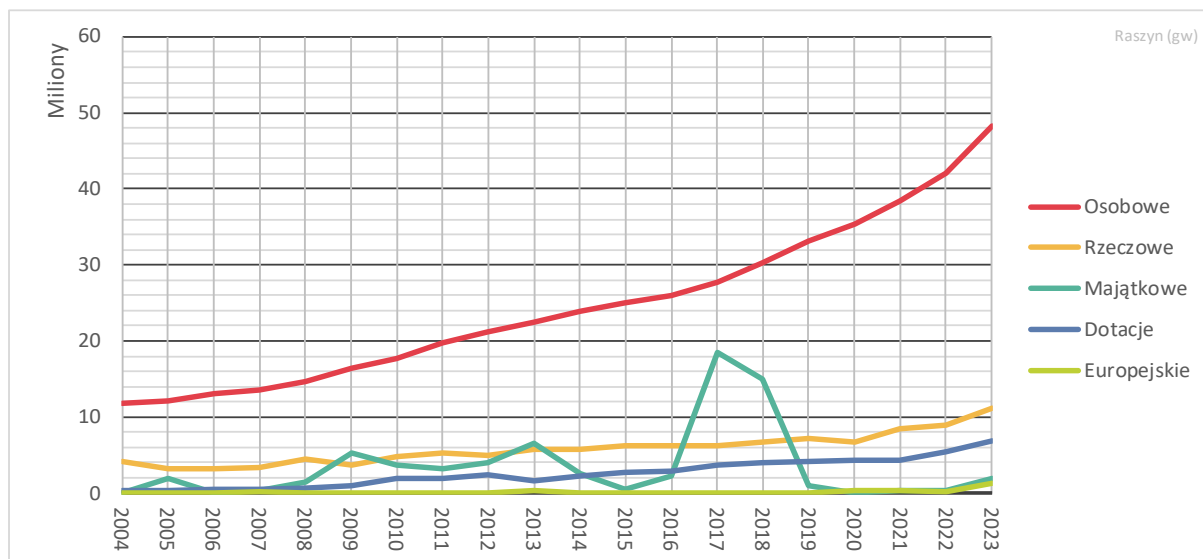
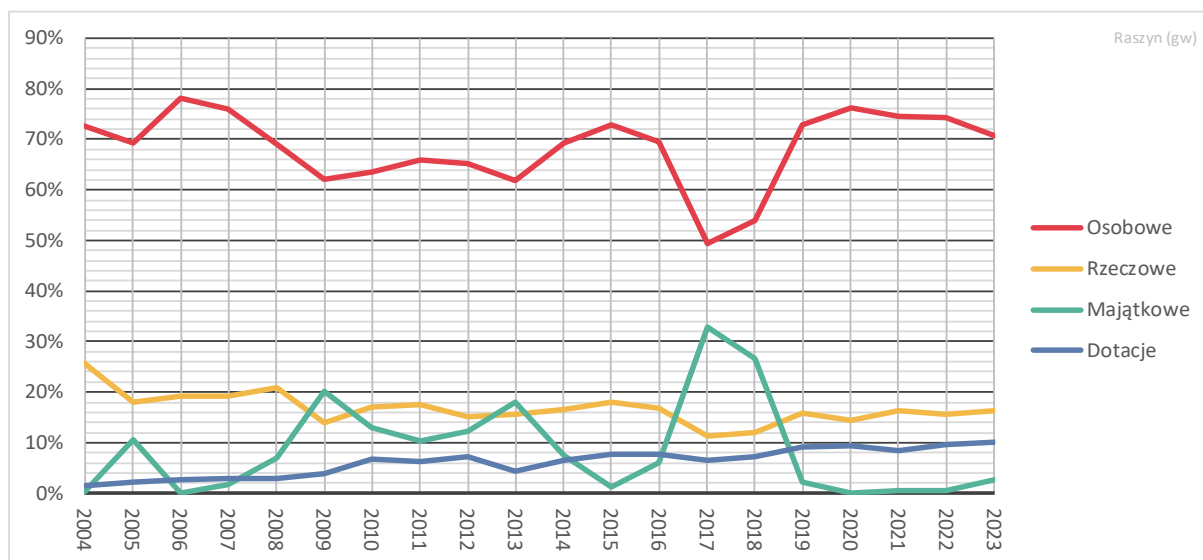

Tabela 3. Wydatki oświatowe w podziale na rodzaje wydatków związane z paragrafami klasyfikacji budżetowej w układzie procentowym (bez wydatków ze środków europejskich)

Rok	Osobowe	Rzeczowe	Majątkowe	Dotacje
2004	72,7%	25,6%	0,3%	1,5%
2005	69,2%	18,0%	10,6%	2,2%
2006	78,1%	19,2%	0,1%	2,6%
2007	76,0%	19,3%	1,6%	3,0%
2008	69,1%	21,0%	7,1%	2,8%
2009	62,1%	13,9%	20,1%	3,9%
2010	63,5%	17,0%	12,9%	6,7%
2011	65,9%	17,5%	10,4%	6,2%
2012	65,3%	15,2%	12,2%	7,2%
2013	61,9%	15,7%	18,0%	4,4%
2014	69,4%	16,6%	7,6%	6,4%
2015	73,0%	18,0%	1,3%	7,8%
2016	69,5%	16,8%	6,0%	7,7%
2017	49,5%	11,2%	32,9%	6,4%
2018	54,0%	12,0%	26,7%	7,2%
2019	72,8%	15,8%	2,2%	9,2%
2020	76,2%	14,5%	0,0%	9,3%
2021	74,6%	16,4%	0,6%	8,4%
2022	74,3%	15,6%	0,5%	9,6%
2023	70,7%	16,4%	2,8%	10,1%

Raszyn (gw)

Wykres 5. Wydatki oświatowe w podziale na rodzaje wydatków związane z paragrafami klasyfikacji budżetowej w układzie procentowym (bez wydatków ze środków europejskich)

W tabeli 4 przedstawiono wydatki finansowane ze środków europejskich.

Tabela 4. Wydatki oświatowe finansowane ze środków europejskich w podziale na rodzaje działalności związane z paragrafami klasyfikacji budżetowej

Rok	Osobowe	Rzeczowe	Majątkowe	Dotacje	Razem
2004					0
2005		47 868			47 868
2006	48 566				48 566
2007	41 021	58 745			99 766
2008					0
2009					0
2010					0
2011					0
2012					0
2013	46 620	243 179	13 126		302 925
2014					0
2015					0
2016					0
2017					0
2018					0
2019					0
2020	106 936	184 845	35 915		327 696
2021	161 796	56 414	21 894		240 104
2022	150 463	26 303			176 766
2023	43 106	1 289 171			1 332 277

Raszyn (gw)

W kolejnych trzech tabelach przedstawiona jest struktura wydatków w podziale na rodzaje działalności wyodrębniane na podstawie rozdziałów klasyfikacji budżetowej. W drugiej z tych tabel nie uwzględniono wydatków majątkowych oraz dotacji. Analizując te zestawienia, warto pamiętać, że zmiany w klasyfikacji budżetowej mogą wywierać wpływ na zmiany struktury rozpatrywanej pod tym kątem.

Tabela 5. Wydatki oświatowe w podziale na rodzaje działalności związane z rozdziałami klasyfikacji budżetowej (bez wydatków ze środków europejskich)

Grupa rozdziałów	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Przedszkola	11 739 321	20 952 928	14 143 513	15 023 618	16 353 738	18 276 543	20 647 307	24 885 725
Oddz. przedszk. w SP	586 502	529 511	371 017	363 002	386 463	381 675	316 726	340 253
Inne formy wych. przedszk.	615 380	479 812	153 376	150 183	154 816	168 379	197 356	268 952
SP	14 050 435	23 070 574	30 321 659	19 374 330	22 705 379	24 962 719	25 823 844	29 038 281
Gimnazja	5 123 521	5 518 042	4 392 078	2 923 012				
Specj.org.nauki-przedszk.	853 312	1 096 835	1 424 662	1 358 952	1 486 429	1 609 097	1 864 454	2 254 213
Specj.org.nauki-szkoły.	1 052 049	1 147 032	1 211 178	1 304 957	1 737 297	2 031 352	2 756 600	3 541 818
Przedszkola specj.	9 729	0	0					
Wczesne wspom. rozwoju	68 263	85 645	105 815	94 325	94 932	97 587	139 789	154 609
Stołówki				930 421	27 552		172 000	
Świetlice	961 582	985 842	1 086 976	1 180 350	1 184 052	1 271 800	1 493 988	1 721 133
Dowozenie	555 172	562 484	627 747	749 403	478 054	627 891	916 294	2 784 453
Pomoc materialna	81 565	56 611	36 447	22 399	10 243	620	0	4 268
Dokształcanie nauczycieli	93 611	75 440	98 156	100 665	80 375	110 050	113 006	138 689
Inne oświatowe	1 590 661	1 579 981	1 995 256	2 015 234	1 749 027	1 970 536	2 248 030	3 157 469
Razem	37 381 103	56 140 737	55 967 880	45 590 851	46 448 357	51 508 249	56 689 394	68 289 863

Raszyn (g.w.)

Tabela 6. Wydatki oświatowe, bez wydatków majątkowych, dotacji i ze środków europejskich, w podziale na rodzaje działalności związane z rozdziałami klasyfikacji budżetowej

Grupa rozdziałów	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Przedszkola	7 563 667	8 545 369	10 489 794	11 250 555	12 509 968	14 364 299	15 717 002	18 685 536
Oddz. przedszk. w SP	586 502	529 511	371 017	363 002	386 463	381 675	316 726	340 253
Inne formy wych. przedszk.	498 821	359 526	26 644	11 710	9 460	19 559	37 414	37 643
SP	13 405 826	13 765 062	15 398 672	19 374 330	22 705 379	24 743 479	25 823 844	28 621 680
Gimnazja	5 123 521	5 518 042	4 392 078	2 923 012				
Specj.org.nauki-przedszk.	710 504	874 037	1 147 340	1 093 772	1 164 301	1 325 095	1 463 048	1 809 221
Specj.org.nauki-szkoły.	1 052 049	1 147 032	1 211 178	1 304 957	1 737 297	2 031 352	2 756 600	3 541 818
Przedszkola specj.	9 729	0	0					
Wczesne wspom. rozwoju	59 094	62 616	83 453	78 184	69 904	74 804	99 397	110 598
Stołówki					27 552			
Świetlice	961 582	985 842	1 086 976	1 180 350	1 184 052	1 271 800	1 493 988	1 721 133
Dowozenie	555 172	562 484	627 747	749 403	478 054	627 891	916 294	1 389 018
Pomoc materialna	81 565	56 611	36 447	22 399	10 243	620	0	4 268
Dokształcanie nauczycieli	93 611	75 440	98 156	100 665	80 375	110 050	113 006	138 689
Inne oświatowe	1 534 740	1 569 594	1 980 756	1 961 270	1 749 027	1 937 186	2 222 047	3 069 798
Razem	32 236 383	34 051 166	36 950 258	40 413 609	42 112 075	46 887 810	50 959 366	59 469 655

Raszyn (g.w.)

Tabela 7. Wydatki oświatowe, bez wydatków majątkowych, dotacji i ze środków europejskich, w podziale na rodzaje działalności związane z rozdziałami klasyfikacji budżetowej w układzie procentowym

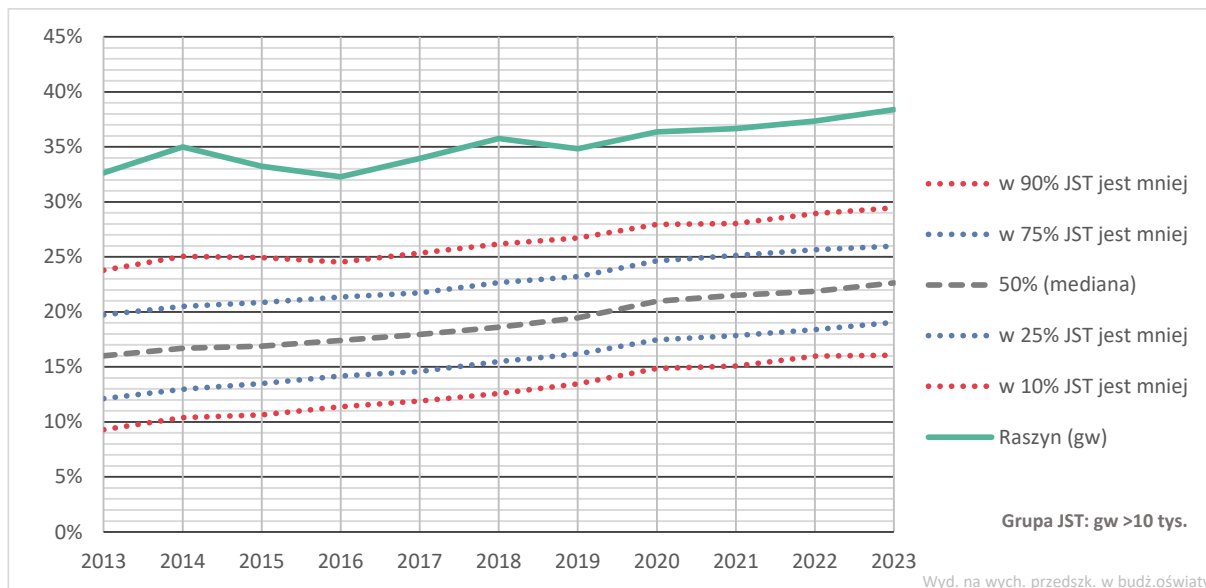
Grupa rozdziałów	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Przedszkola	23%	25%	28%	28%	30%	31%	31%	31%
Oddz. przedszk. w SP	2%	2%	1%	1%	1%	1%	1%	1%
Inne formy wych. przedszk.	2%	1%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
SP	42%	40%	42%	48%	54%	53%	51%	48%
Gimnazja	16%	16%	12%	7%				
Specj.org.nauki-przedszk.	2,2%	2,6%	3,1%	2,7%	2,8%	2,8%	2,9%	3,0%
Specj.org.nauki-szkoły.	3,3%	3,4%	3,3%	3,2%	4,1%	4,3%	5,4%	6,0%
Przedszkola specj.	0,0%	0,0%	0,0%					
Wczesne wspom. rozwoju	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%
Stołówki					0,1%			
Świetlice	3,0%	2,9%	2,9%	2,9%	2,8%	2,7%	2,9%	2,9%
Dowozenie	1,7%	1,7%	1,7%	1,9%	1,1%	1,3%	1,8%	2,3%
Pomoc materialna	0,3%	0,2%	0,1%	0,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Dokształcanie nauczycieli	0,3%	0,2%	0,3%	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%
Inne oświatowe	4,8%	4,6%	5,4%	4,9%	4,2%	4,1%	4,4%	5,2%

Raszyn (g.w.)

Na wykresie 6 przedstawiono udział wydatków na wychowanie przedszkolne w bieżących wydatkach oświatowych. W gminie Raszyn udział ten jest o wiele wyższy niż w innych dużych gminach wiejskich. Jest to jeden z powodów dużej luki pomiędzy dochodami a wydatkami oświaty, gdyż dochody oświatowe związane z przedszkolami

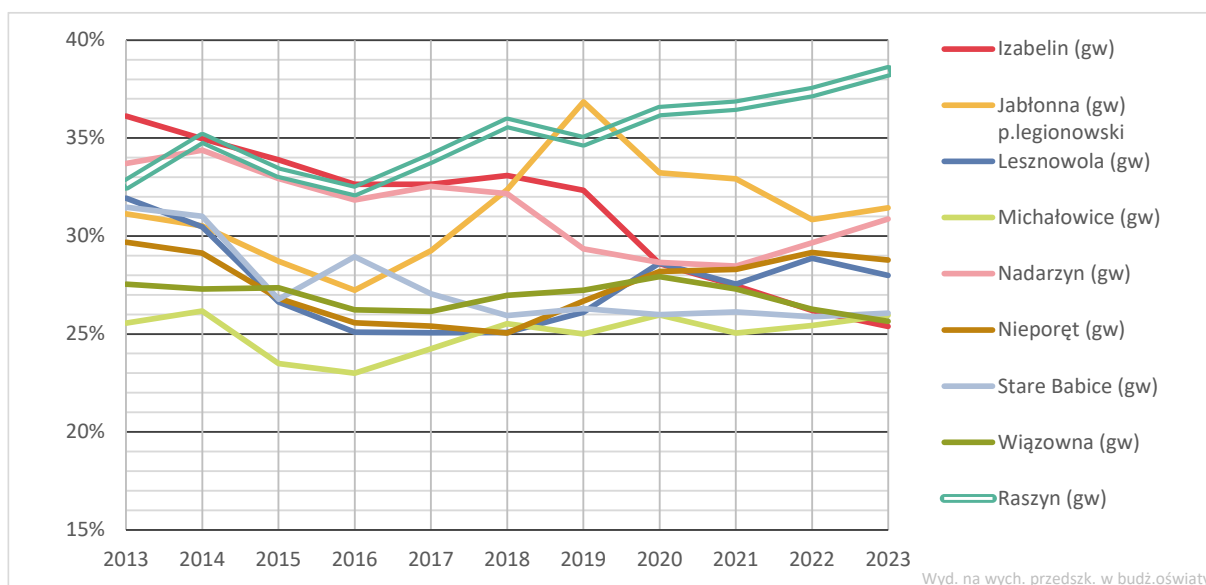
są znacznie niższe niż dochody związane ze szkołami (subwencja oświatowa należy się tylko na dzieci 6-letnie w przedszkolach).

Wykres 6. Udział wydatków na wychowanie przedszkolne w bieżących wydatkach oświatowych samorządu – gmina Raszyn na tle podobnych JST

Oczywiście, gmina Raszyn nie jest typową gminą wiejską, dlatego porównaliśmy ją również do kilku innych gmin podwarszawskich (zob. wykres 7).

Wykres 7. Udział wydatków na wychowanie przedszkolne w bieżących wydatkach oświatowych samorządu – gmina Raszyn w porównaniu z wybranymi JST

We wszystkich tych samorządach udział wydatków na wychowanie przedszkolne w bieżącym budżecie oświaty jest wyższy niż w zdecydowanej większości dużych gmin wiejskich. Mediana tego wskaźnika we wszystkich gminach wiejskich powyżej 10 tys. mieszkańców w roku 2023 wyniosła 22,6%, tymczasem w grupie gmin podwarszawskich od lat wskaźnik ten nie spada poniżej 25%. Jednak i wśród gmin

podwarszawskich Raszyn ma rekordowo wysoki udział wydatków na wychowanie przedszkolne w wydatkach całej oświaty.

Tabela poniżej przedstawia wydatki oświatowe finansowane ze środków europejskich. Są one bardzo zróżnicowane w poszczególnych latach, co w wypadku tego typu środków jest naturalne.

Tabela 8. Wydatki oświatowe finansowane ze środków europejskich w podziale na rodzaje działalności związane z rozdziałami klasyfikacji budżetowej

Grupa rozdziałów	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Przedszkola					193 485	240 104	176 766	59 676
SP					134 211			1 272 601
Razem	0	0	0	0	327 696	240 104	176 766	1 332 277

Raszyn (gw)

3.2.2. Dochody

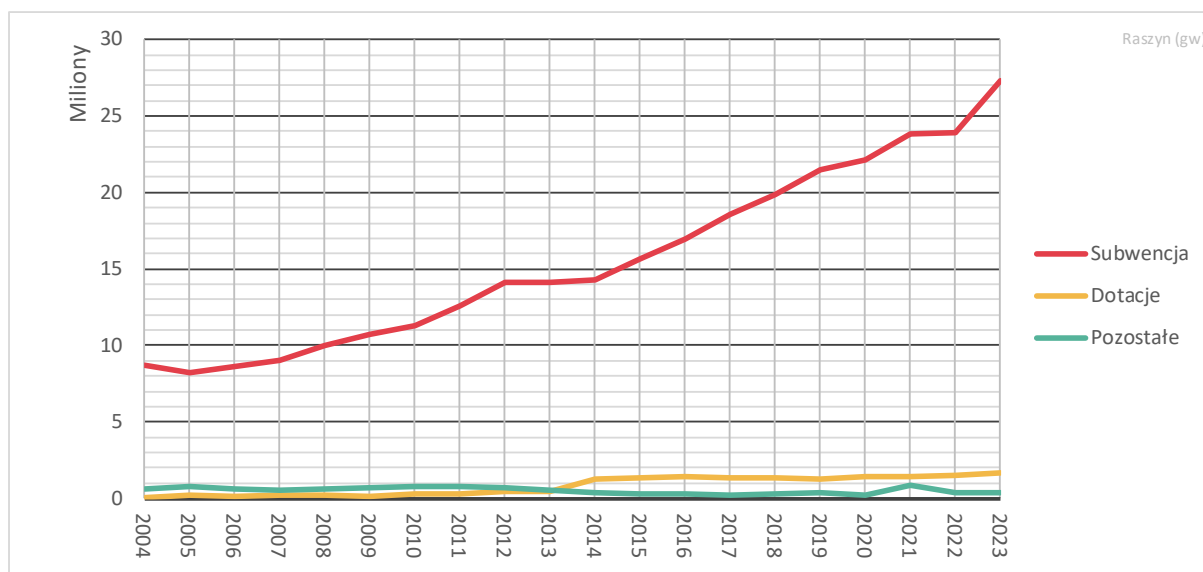
Głównym źródłem finansowania oświaty jest część oświatowa subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego, zwana w skrócie subwencją oświatową. Jak wynika z poniższych zestawień, obecnie w gminie Raszyn stanowi ona około 93% bieżących dochodów oświaty.

Tabela 9. Główne składniki bieżących dochodów oświaty

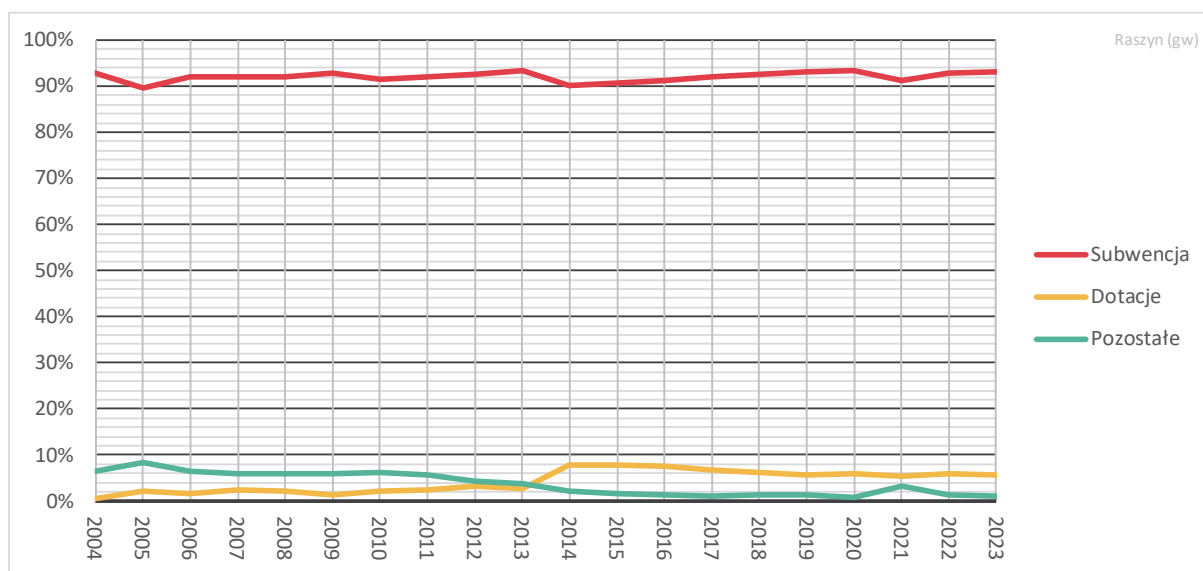
Rok	Subwencja	Dotacje	Pozostałe	Razem
2004	8 718 164	60 300	613 036	9 391 500
2005	8 227 624	187 622	754 404	9 169 650
2006	8 626 534	142 900	607 444	9 376 878
2007	8 991 073	224 538	567 530	9 783 141
2008	9 966 336	231 977	627 889	10 826 202
2009	10 694 321	148 157	680 837	11 523 315
2010	11 269 381	277 052	763 550	12 309 983
2011	12 618 744	326 219	780 029	13 724 992
2012	14 110 776	473 047	669 555	15 253 378
2013	14 080 291	416 265	564 160	15 060 716
2014	14 271 615	1 221 895	328 640	15 822 150
2015	15 632 758	1 358 217	259 690	17 250 665
2016	16 966 652	1 380 450	263 034	18 610 136
2017	18 601 122	1 347 711	240 162	20 188 995
2018	19 901 615	1 332 353	268 731	21 502 699
2019	21 521 753	1 292 804	329 058	23 143 615
2020	22 107 074	1 413 941	170 840	23 691 855
2021	23 853 434	1 440 169	845 056	26 138 659
2022	23 902 346	1 490 652	328 156	25 721 154
2023	27 307 421	1 693 632	329 131	29 330 184

Raszyn (gw)

Wykres 8. Główne składniki bieżących dochodów oświaty

Wykres 9. Główne składniki bieżących dochodów oświaty w ujęciu procentowym

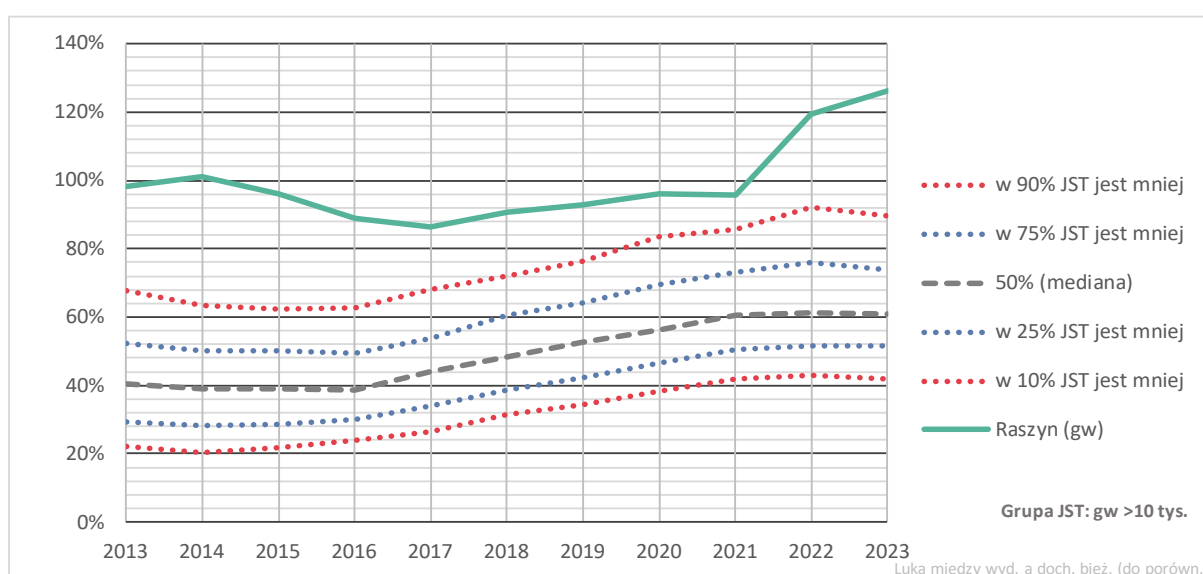
3.2.3. Dochody a bieżące wydatki oświatowe na tle podobnych samorządów

Głównym źródłem finansowania oświaty samorządowej jest część oświatowa subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego, czyli tzw. subwencja oświatowa. Ponadto na realizację niektórych zadań oświatowych samorządy otrzymują dotacje z budżetu państwa, w pewnych wypadkach opłaty wnoszą rodzice uczniów, a niekiedy samorząd ma dochody z wynajmu pomieszczeń w jednostkach oświatowych lub sprzedaży ich usług lub wytworów. Jednak prawie zawsze wpływy z wymienionych wcześniej źródeł nie pokrywają wszystkich wydatków, dlatego samorządy współfinansują oświatę z własnych środków.

Do oceny stopnia owego współfinansowania używamy procentowego wskaźnika luki między bieżącymi wydatkami⁴ a dochodami oświaty⁵. Interpretacja tego wskaźnika jest następująca:

- Jeśli wskaźnik luki między wydatkami a dochodami wynosi 0, to wydatki bieżące na zadania oświatowe są równe sumie subwencji i pozostałych dochodów oświaty.
- Jeśli wskaźnik wynosi np. 15%, to wydatki są o 15% wyższe od dochodów.
- Jeśli zaś wskaźnik jest ujemny, to bieżące wydatki oświaty są niższe od dochodów.

Wykres 10. Luka między bieżącymi wydatkami a dochodami oświaty w ujęciu procentowym – gmina Raszyn na tle podobnych JST

Wykres 10 przedstawia zmiany procentowego wskaźnika luki między wydatkami a dochodami oświaty, a wykres 11 ilustruje, jak zmieniała się kwota tej luki, tzn., ile pieniędzy pozyskanych z dochodów pozaoświatowych gmina musiała przeznaczyć na sfinansowanie bieżącej działalności szkół i innych placówek oświatowych.

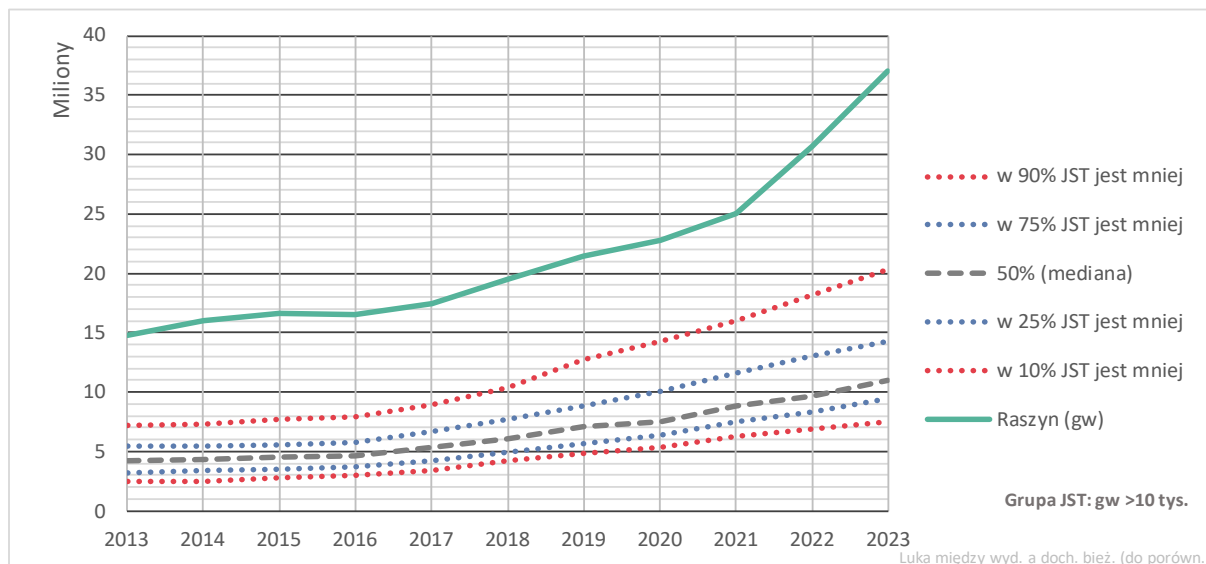
Procentowy wskaźnik luki między wydatkami bieżącymi a dochodami oświaty w gminie Raszyn wyniósł w 2023 roku ponad 127% i jest od lat ekstremalnie wysoki na tle innych gmin wiejskich. Jest to dość zaskakujące, gdyż w Raszynie nie ma małych, drogich w utrzymaniu szkół, które funkcjonują w ogromnej większości gmin wiejskich, a gmina otrzymała w 2023 roku ponad 2,8 mln zł dodatkowej subwencji „wiejskiej”. Procentowa wysokość luki wzrosła nawet w roku 2023, w którym po raz pierwszy od

⁴ Przy wyliczaniu luki między wydatkami a dochodami pomijamy dochody i wydatki majątkowe (inwestycyjne) oraz dochody przypisane do paragrafu 097, które formalnie nie są dochodami majątkowymi. Jednak w wielu wypadkach do paragrafu 097 przypisywane są znaczące kwoty dofinansowań inwestycji w oświacie, które mocno zaburzają porównania.

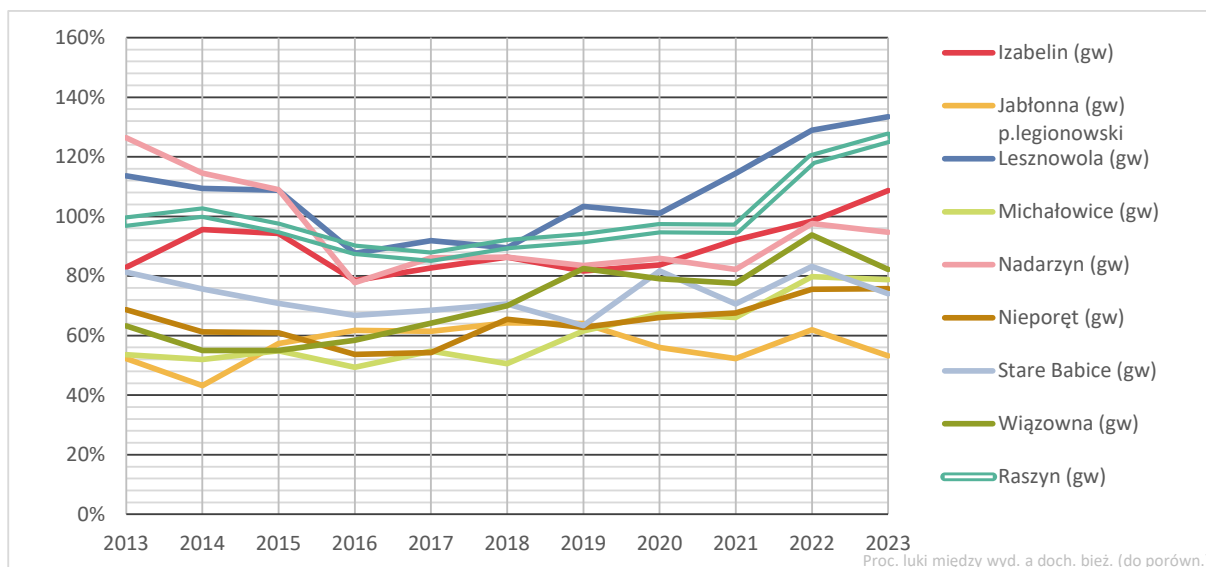
⁵ W przeszłości używaliśmy podobnie skonstruowanego wskaźnika obrazującego wielkość luki między wydatkami subwencionowanymi a subwencją oświatową. Jednak od 2017 r., w związku z rozpoczęciem subwencionowania sześciolatków w przedszkolach, wskaźnik ten stał się niepoliczalny, ponieważ sprawozdania budżetowe nie zawierają danych, które umożliwiają wyodrębnienie wydatków na utrzymanie sześciolatków w przedszkolach z całości wydatków przedszkoli.

wielu lat nie rosta w innych samorządach. Kwota luki w roku 2023 wyniosła ponad 37 mln zł, podczas gdy dwa lata wcześniej – 25 mln zł.

Wykres 11. Luka między bieżącymi wydatkami a dochodami oświaty w ujęciu kwotowym – gmina Raszyn na tle podobnych JST

Wykres 12. Luka między bieżącymi wydatkami a dochodami oświaty w ujęciu procentowym – gmina Raszyn w porównaniu z wybranymi JST

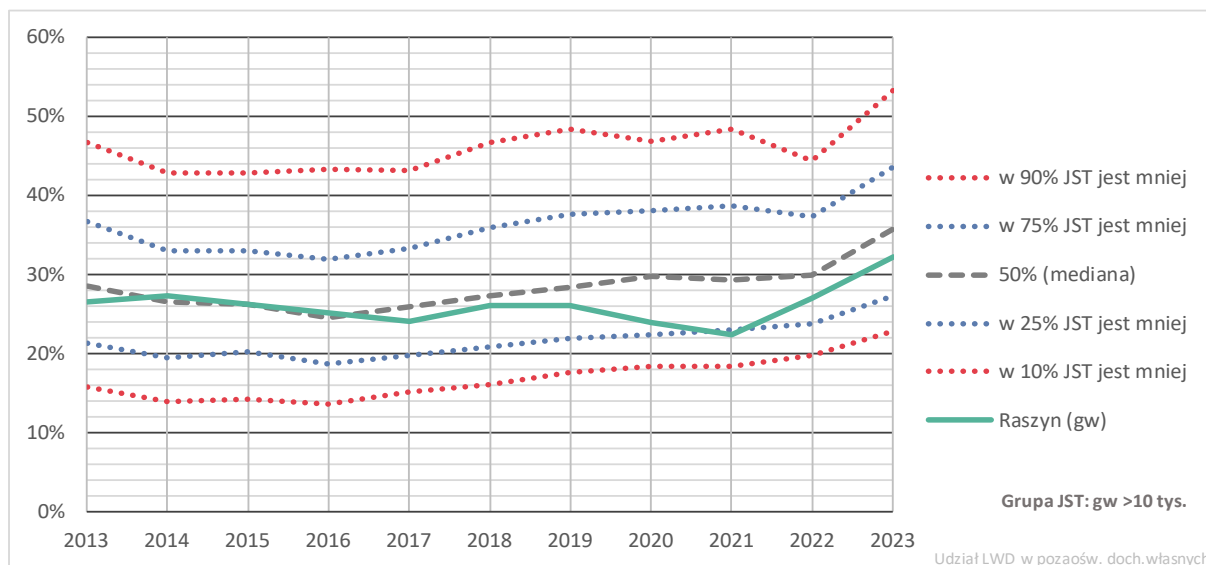
Wykres 12 zawiera porównanie procentowego wskaźnika luki między bieżącymi wydatkami a dochodami oświaty w gminie Raszyn i ośmiu innych podwarszawskich gmin wiejskich. Także w porównaniu z tymi gminami procentowa wielkość luki pomiędzy dochodami a bieżącymi wydatkami oświaty jest w gminie Raszyn bardzo wysoka. Nieznacznie wyższa jest ona tylko w gminie Lesznowola, ale np. w Jabłonce jest ponad dwa razy niższa.

Wykresy 13 i 14 przedstawiają zmiany stosunku luki między bieżącymi wydatkami a dochodami oświaty do pozaoświatowych dochodów własnych gminy. Wartość tego wskaźnika zmieniła się istotnie w ciągu ostatnich dwóch lat. W 2023 roku gmina

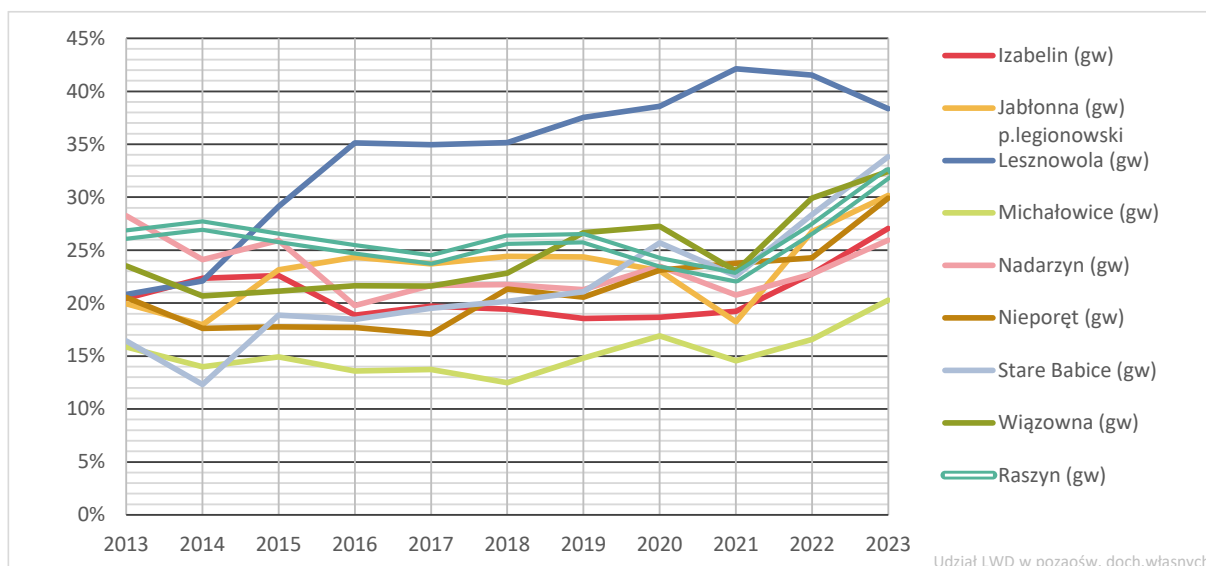
wydała około 32% swoich dochodów własnych na dopłatę do subwencji i innych dochodów oświatowych, a dwa lata wcześniej było to 22%. To duża zmiana.

Warto też zwrócić uwagę, że stosunek luki między wydatkami a dochodami oświaty do dochodów własnych jest w gminie Raszyn jednym z najwyższych wśród podwarszawskich gmin wiejskich.

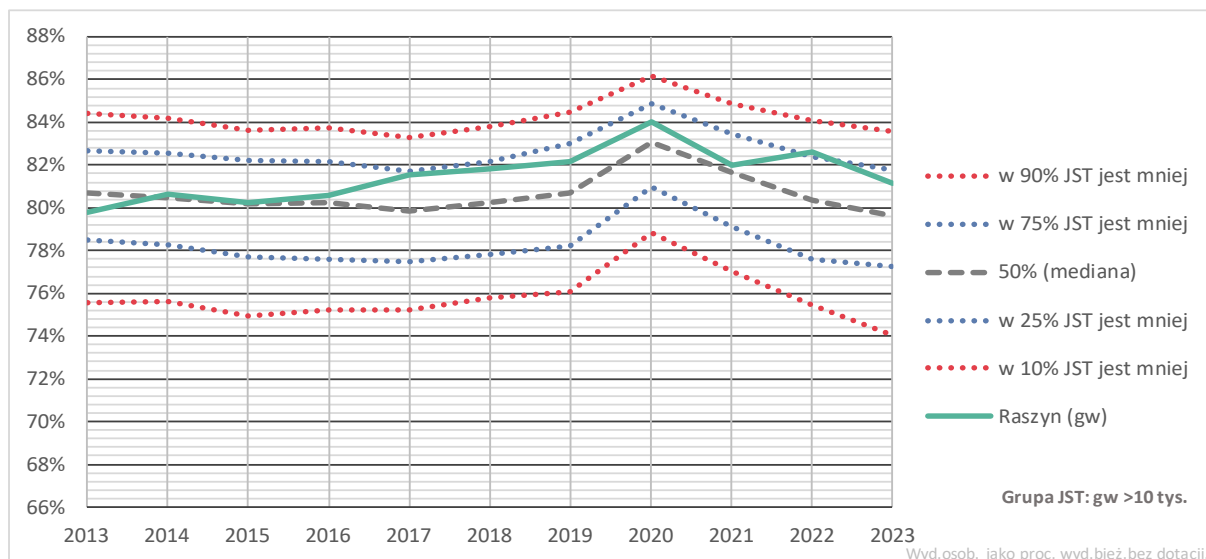
Wykres 13. Stosunek luki między bieżącymi wydatkami a dochodami oświaty do pozaoświatowych dochodów własnych – gmina Raszyn na tle podobnych JST

Wykres 14. Stosunek luki między bieżącymi wydatkami a dochodami oświaty do pozaoświatowych dochodów własnych – gmina Raszyn w porównaniu z wybranymi JST

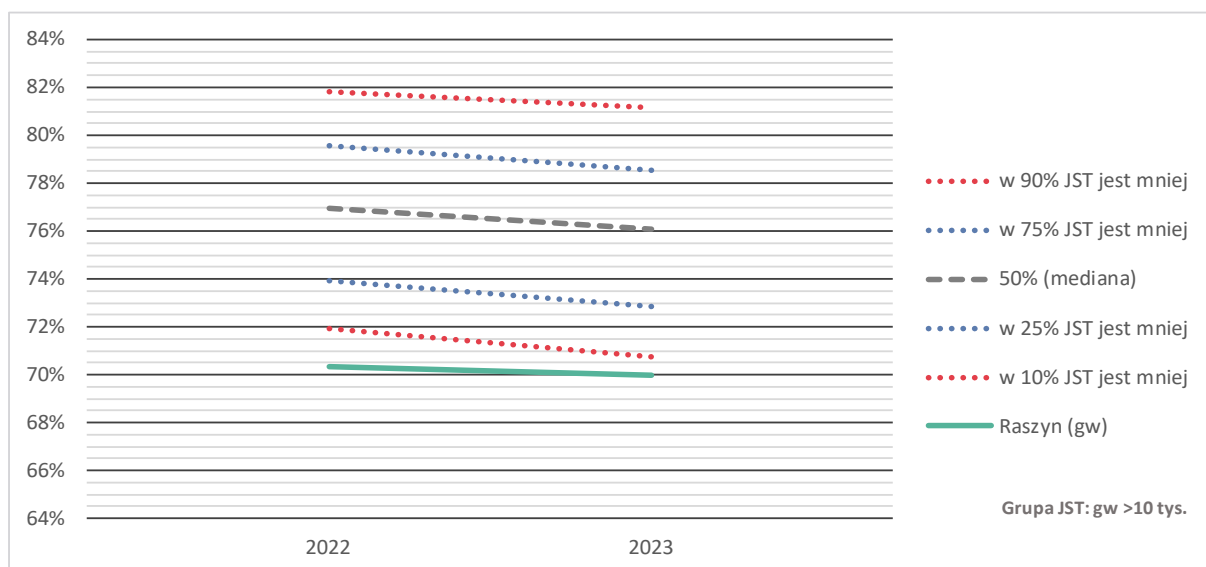
Wykres 15. Wydatki osobowe w bieżących wydatkach oświatowych (bez dotacji) – gmina Raszyn na tle podobnych JST

Wykres 15 przedstawia udział wydatków osobowych w bieżących wydatkach oświatowych samorządu. W gminie Raszyn jest on nieco wyższy od mediany wyznaczonej dla dużych gmin wiejskich.

Wynagrodzenia nauczycieli stanowią w gminie Raszyn mniejszą niż w wielu gminach część wszystkich wynagrodzeń, co świadczy o stosunkowo dużych kosztach wynagrodzeń pracowników administracji i obsługi⁶.

Wykres 16. Wynagrodzenia nauczycieli jako procent wszystkich wynagrodzeń w oświacie

3.2.4. Wydatki a dochody oświaty w gminie Raszyn

Jak już pisaliśmy wyżej, w zdecydowanej większości samorządów subwencja oświatowa, dotacje, wpłaty rodziców, dochody z wynajmu pomieszczeń itp. źródeł nie

⁶ Wykres 16 pokazuje dane tylko z dwóch ostatnich lat, gdyż wcześniej nie wyróżniało się w sprawozdaniach finansowych wynagrodzeń nauczycieli.

pokrywają bieżących wydatków na utrzymanie oświaty. Przedstawiliśmy też informacje o wielkości luki między bieżącymi wydatkami a dochodami oświaty, którą prawie każdy samorząd terytorialny musi finansować z dochodów własnych. Poniższe zestawienia zawierają nieco więcej informacji, ponieważ prezentują również wielkości dochodów i wydatków i obejmują dłuższy okres – od 2004 r. do 2023 r.

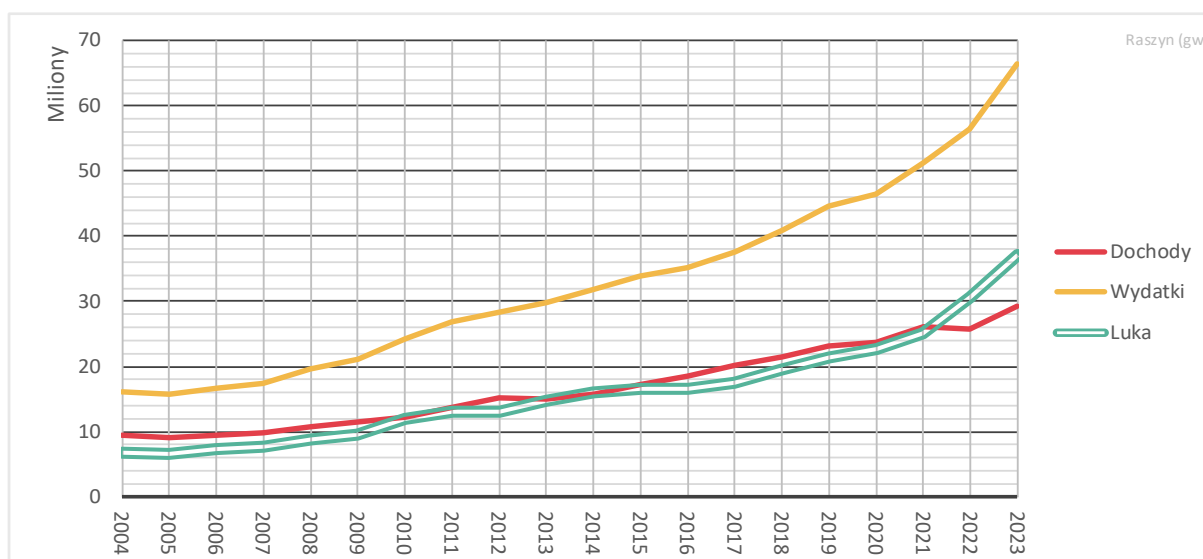
W 2023 r. luka znówu się zwiększyła i przekroczyła 37 mln zł w ujęciu kwotowym i 126% w ujęciu procentowym.

Tabela 10. Wydatki a dochody bieżące oświaty

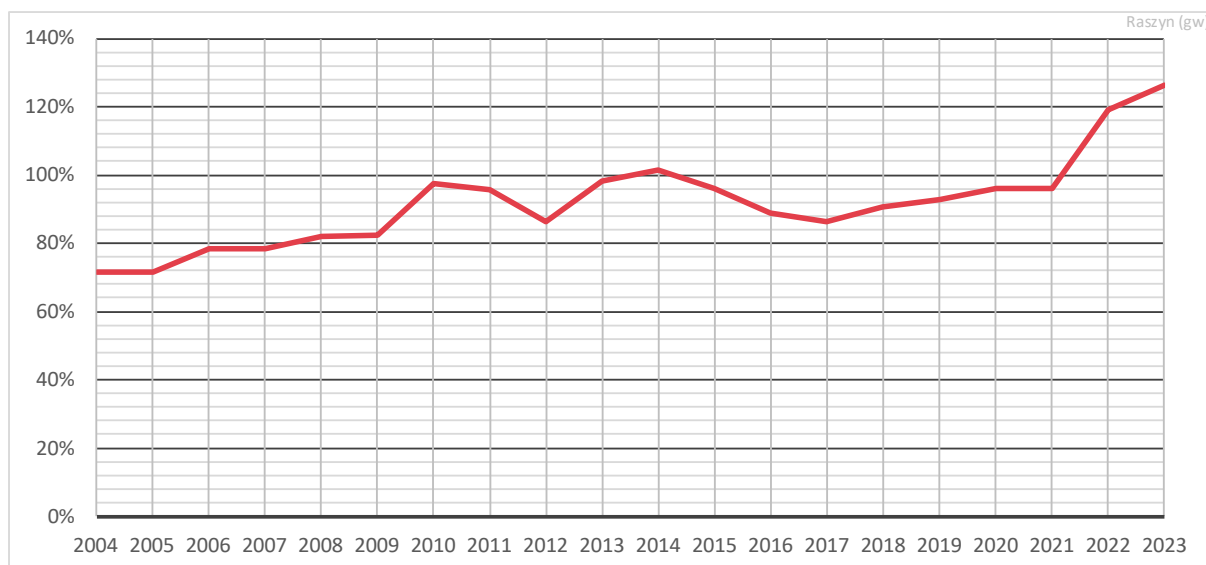
Rok	Dochody	Wydatki	Luka między wydatkami a dochodami	Luka między wydatkami a dochodami w procentach
2004	9 391 500	16 097 168	6 705 668	71,4%
2005	9 169 650	15 733 881	6 564 231	71,6%
2006	9 376 878	16 739 692	7 362 814	78,5%
2007	9 783 141	17 446 010	7 662 869	78,3%
2008	10 826 202	19 717 348	8 891 146	82,1%
2009	11 523 315	21 032 848	9 509 533	82,5%
2010	12 309 983	24 295 748	11 985 765	97,4%
2011	13 724 992	26 839 951	13 114 959	95,6%
2012	15 253 378	28 393 374	13 139 996	86,1%
2013	15 060 716	29 855 695	14 794 979	98,2%
2014	15 822 150	31 846 858	16 024 708	101,3%
2015	17 250 665	33 838 184	16 587 519	96,2%
2016	18 610 136	35 131 379	16 521 243	88,8%
2017	20 188 995	37 644 049	17 455 054	86,5%
2018	21 502 699	41 003 038	19 500 339	90,7%
2019	23 143 615	44 606 466	21 462 851	92,7%
2020	23 691 855	46 442 464	22 750 609	96,0%
2021	26 138 659	51 199 046	25 060 387	95,9%
2022	25 721 154	56 390 912	30 669 758	119,2%
2023	29 330 184	66 390 156	37 059 972	126,4%

Raszyn (gw)

Wykres 17. Wydatki a dochody bieżące oświaty

Wykres 18. Luka między wydatkami a dochodami oświaty jako procent dochodów

4. Koszty utrzymania poszczególnych jednostek oświatowych

W niniejszym rozdziale nie są uwzględnione dochody i wydatki związane z realizacją zadań wynikających ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa.

Przy wyliczaniu kwot przypadających na jednego ucznia uczniowie-uchodźcy z Ukrainy zostali pominięci.

Wszystkie kwoty wyrażone są w złotych.

4.1. Koszty utrzymania przedszkoli

W tabeli 11 przedstawiono wysokość dopłat do subwencji i dotacji przedszkoli w roku 2023 (wydatki bez wydatków inwestycyjnych i ze środków europejskich), natomiast tabela 12 pokazuje wydatki przypadające na jednego wychowanka. Jako liczbę dzieci przyjęto średnią ważoną z ośmiu miesięcy liczb dzieci wykazanych we wrześniu 2022 roku i czterech miesięcy liczb dzieci wykazanych we wrześniu roku 2023.

Tabela 11. Dopłaty do subwencji i dotacji w 2023 r. – różnica pomiędzy wydatkami subwencyjnymi (bez wydatków inwestycyjnych i ze środków europejskich) a subwencją i dotacją naliczoną na dzieci w przedszkolu⁷

Jednostka	Wydatki wszystkie	Subwencja	Dotacja	Dopłata do subwencji i dotacji	% dopłaty
P Falenty	1 566 271	195 678	84 654	1 285 940	82,1%
P Sękocin	1 320 807	151 431	51 435	1 117 941	84,6%
P1 Raszyn	3 337 882	1 266 546	106 621	1 964 714	58,9%
P2 Raszyn	4 332 426	872 069	208 956	3 251 401	75,0%
P3 Raszyn	4 798 675	540 407	267 892	3 990 376	83,2%
SP Raszyn	316 300	352 781	0	-36 481	-11,5%
SP Sękocin	98 495	64 523	0	33 971	34,5%
ZSP Łady	3 555 525	546 330	231 994	2 777 201	78,1%
Razem	19 326 380	3 989 765	951 551	14 385 064	74,4%

Tabela 12. Wydatki przypadające na jednego wychowanka przedszkola w 2023 r. (bez wydatków inwestycyjnych i ze środków europejskich)

Placówka	Wydatki na wychowanka
P Falenty	22 590
P Sękocin	29 351
P1 Raszyn	36 150
P2 Raszyn	25 535
P3 Raszyn	21 423
SP Raszyn	7 652
SP Sękocin	9 849
ZSP Łady	18 048
Razem	22 773

⁷ Do wyliczenia kwoty dotacji użyto średniorocznej liczby dzieci.

W celu pokazania faktycznego wysiłku finansowego gminy związanego z utrzymaniem wychowanków poszczególnych przedszkoli od ich wydatków odjęliśmy subwencję na sześciolatków oraz dzieci niepełnosprawne, a także dotację należną na dzieci młodsze niż sześćioletnie⁸ (zob. tabela 13). Należy jednak pamiętać, że w przypadku zespołów szkolno-przedszkolnych oraz szkół prowadzących oddziały przedszkolne dane nie muszą być miarodajne, ponieważ niektóre wydatki związane z przedszkolami mogą być księgowane w innych rozdziałach klasyfikacji budżetowej (np. wydatki na wynagrodzenie pracowników administracji i obsługi czy koszty utrzymania budynku). Istnieją także wspólne rozdziały klasyfikacji budżetowej (takie jak stołówki czy świetlice), co powoduje, że niemożliwe jest precyzyjne rozróżnienie wydatków szkolnych od wydatków przedszkolnych. W efekcie wydatki szkolne takich jednostek zazwyczaj są zawyżone, a jednocześnie ich wydatki przedszkolne są zazwyczaj zaniżone.

Bez uwzględniania oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych najmniej ekonomiczną placówką (z punktu widzenia organizacji i finansów) okazuje się P Sękocin, a najekonomiczniejszą ZSP Łady, przy czym w Ładach możliwe jest zaniżenie wydatków na przedszkole w sprawozdaniach RB.

Należy podkreślić, że wydatki na wychowanka w analizowanych przedszkolach są duże. Jest to najprawdopodobniej związane z bardzo dużą średnią liczbą godzin pracy oddziału dziennie (wynosi ona aż 9,2 godziny).

Tabela 13. Wydatki przypadające na jednego wychowanka przedszkola w 2023 r. (bez wydatków inwestycyjnych i ze środków europejskich), po odjęciu subwencji oraz dotacji należnej na wychowanków

Placówka	Wydatki na wychowanka
P Falenty	18 547
P Sękocin	24 843
P1 Raszyn	21 278
P2 Raszyn	19 163
P3 Raszyn	17 814
SP Raszyn	-883
SP Sękocin	3 397
ZSP Łady	14 097
Razem	16 950

4.2. Koszty utrzymania poszczególnych szkół a subwencja oświatowa

Tabela 14 przedstawia wydatki analizowanych szkół w 2023 r. Wydatki subwencyjne są to wydatki z działów 801 i 854 bez wydatków majątkowych (gdyż uważa się je zwykle za zadanie niepodlegające subwencionowaniu) oraz wydatków ze środków europejskich. Wydatki subwencyjne nie obejmują również wydatków na przedszkola oraz oddziały przedszkolne w szkołach, wydatków na zadania wymagające

⁸ Dla porównywania przedszkoli, w których istotnie zmieniła się liczba wychowanków pomiędzy wrześniem 2022 i wrześniem 2023 dotację dla przedszkola wyliczono jako iloczyn średniorocznej liczby dzieci oraz kwoty dotacji za 2023 rok.

stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy w przedszkolach oraz wydatków na dowożenie.

Analizując wyniki porównań subwencji i wydatków, nie wolno zapominać, że subwencja oświatowa jest dochodem całej gminy i nieuzasadnione jest twierdzenie, że wszystkie bieżące koszty utrzymania konkretnej jednostki powinny być pokryte z subwencji przypadającej na uczniów lub wychowanków tej jednostki. Nie można też twierdzić, że każdej jednostce w całości „należy się” subwencja naliczona na jej uczniów i wychowanków.

Tabela 14. Wydatki subwencyjne analizowanych szkół w 2023 r.

Jednostka	Wydatki wszystkie	Wydatki subwencyjne	Pozostałe
SP Raszyn	21 395 024	19 662 434	1 732 591
SP Sękocin	5 888 895	5 474 265	414 630
ZSP Łady	13 356 648	9 421 739	3 934 909
Razem	40 640 567	34 558 438	6 082 129

W tabeli 15 przedstawiono porównanie wysokości kwot wydatków subwencyjnych szkół w 2023 r. z subwencją naliczoną dla ich uczniów. Ponieważ do wydatków subwencyjnych nie zaliczyliśmy wydatków na przedszkola i oddziały przedszkolne, konsekwentnie z dochodów subwencyjnych wyłączyliśmy wszystkie wagi związane z tymi zadaniami.

Tabela 15. Dopłaty do subwencji w 2023 r. – różnica pomiędzy wydatkami subwencyjnymi a subwencją naliczoną na uczniów analizowanych szkół

Jednostka	Wydatki wykonane	Dopłata do subwencji	% dopłaty
SP Raszyn	19 662 434	7 410 573	37,7%
SP Sękocin	5 474 265	1 706 746	31,2%
ZSP Łady	9 421 739	3 314 970	35,2%
Razem	34 558 438	12 432 289	36,0%

W każdej jednostce wydatki są wyższe od subwencji naliczonej na jej uczniów. W ujęciu procentowym najwyższą dopłatę ma SP Raszyn, a najmniejszą SP Sękocin. Należy jednak podkreślić, że wartości tego wskaźnika są we wszystkich jednostkach zbliżone do siebie.

W celu porównania dopłat do subwencji w jednostkach różnej wielkości, przeliczyliśmy te dopłaty na jednego ucznia (zob. tabela 16).

Największa dopłata przypadająca na jednego ucznia jest w SP Raszyn, a najmniejsza w SP Sękocin.

Tabela 16. Dopłaty do subwencji w przeliczeniu na jednego ucznia

Jednostka	Dopłata do subwencji oświatowej przypadająca na jednego ucznia
SP Raszyn	6 761
SP Sękocin	4 384
ZSP Łady	6 135
Razem	6 137

Należy pamiętać, że subwencja naliczana jest na inną liczbę uczniów, niż jest ich średniorocznie w roku budżetowym. Podstawą do naliczania subwencji jest bowiem liczba uczniów z 30 września roku poprzedzającego rok budżetowy. W efekcie, jeżeli jednostka w roku budżetowym miała średnio mniej uczniów niż we wrześniu poprzedniego roku, to dopłata na jednego ucznia jest zaniżona. Analogicznie, jeśli w roku budżetowym było średnio więcej uczniów niż we wrześniu roku poprzedniego, to dopłata na jednego ucznia jest zawyżona.

Aby skorygować to zafałszowanie, wyliczyliśmy teoretyczną wartość subwencji, jaką powinny dostać poszczególne jednostki, aby uwzględnić zmiany liczb uczniów pomiędzy rokiem szkolnym 2022/23 a 2023/24. W tym celu oszacowaliśmy średnioroczne liczby uczniów w poszczególnych jednostkach w roku 2023 i obliczyliśmy, o jaki procent różnią się one od liczb uczniów we wrześniu 2022, a następnie o taki sam procent skorygowaliśmy subwencję naliczoną na uczniów tych jednostek. Efekty opisanych powyżej działań przedstawiono w tabeli 17.

Tabela 17. Dopłaty do subwencji w przeliczeniu na jednego ucznia po uwzględnieniu korekty z tytułu zmiany liczb uczniów pomiędzy rokiem szkolnym 2022/23 a 2023/24

Jednostka	Dopłata do subwencji oświatowej przypadająca na jednego ucznia po korekcie
SP Raszyn	6 952
SP Sękocin	4 571
ZSP Łady	5 980
Razem	6 241

Po uwzględnieniu korekty nadal najtaniej, w odniesieniu do dopłaty przypadającej na jednego ucznia, wypada SP Sękocin. Szkoła ta ma dość dużą liczbę uczniów przypadających na jeden etat nauczycielski (68,8 ucznia na taki etat). SP Sękocin ma także niskie koszty utrzymania infrastruktury.

Największa dopłata do subwencji przypadająca na jednego ucznia jest w SP Raszyn. W tym miejscu należy podkreślić, że na wartość dopłaty do subwencji przypadającej na jednego ucznia wpływa wiele czynników. Są to m. in.: liczba uczniów przypadających na jeden etat nauczyciela, wskaźniki organizacji etatów administracji i obsługi, koszt infrastruktury, procentowy udział nauczycieli dyplomowanych wśród wszystkich nauczycieli danej szkoły, a także sposób księgowania wydatków związanych

z budynkiem oraz administracją i obsługą. Np. częsty sposób księgowania wydatków w jednostkach złożonych powoduje, że wydatki te nie są prawidłowo dzielone pomiędzy składowe.

W kolejnej tabeli pokazano kwotę subwencji przypadającej na jednego ucznia każdej z analizowanych jednostek. Różnice pomiędzy szkołami w gminie Raszyn związane są z wagami zwiększającymi wysokość subwencji dla uczniów z niepełnosprawnościami.

Tabela 18. Kwota subwencji przypadająca na jednego ucznia

Jednostka	Subwencja na ucznia
SP Raszyn	11 179
SP Sękocin	9 677
ZSP Łady	11 302
Razem	10 923

Najwyższa kwota subwencji na jednego ucznia przypada w ZSP Łady, a najniższa w SP Sękocin. Analizując wartości tego wskaźnika, należy koniecznie pamiętać, że wyższa kwota subwencji na ucznia zazwyczaj związana jest z dodatkowymi zadaniami, które jednostka musi podjąć. W efekcie nie istnieje prosta zależność, która pozwoliłaby na podstawie kwoty subwencji przypadającej na jednego ucznia w jednostce, oszacować wysokość dopłat do subwencji.

4.3. Wydatki na utrzymanie infrastruktury oświatowej

Kolejna tabela przedstawia koszty utrzymania infrastruktury oświatowej w roku 2023 w poszczególnych jednostkach oświatowych. Do wydatków tych zaliczone zostały wydatki z paragrafów: 421 (zakup materiałów i wyposażenia), 424 (zakup środków dydaktycznych i książek), 426 (zakup energii), 427 (zakup usług remontowych), 430 (zakup usług pozostałych), 436 (opłaty z tytułu zakupu usług telekomunikacyjnych) oraz 443 (różne opłaty i składki, m. in. opłaty za ubezpieczenia samochodów).

Najwyższe koszty utrzymania infrastruktury ponoszą SP Raszyn oraz ZSP Łady, natomiast najniższe P Falenty oraz P Sękocin.

Tabela 19. Wydatki na utrzymanie infrastruktury oświatowej w 2023 r.

Jednostka	Koszt utrzymania infrastruktury
P Falenty	166 761
P Sękocin	177 841
P1 Raszyn	397 768
P2 Raszyn	650 316
P3 Raszyn	601 934
SP Raszyn	1 425 499
SP Sękocin	669 853
ZSP Łady	1 375 479
Razem	5 465 452

Tabela 20 pokazuje wskaźnik kosztów utrzymania infrastruktury oświatowej w roku 2023 przypadających na jednego ucznia/dziecko. Do obliczeń użyliśmy średniorocznej liczby uczniów i dzieci.

Największą wartość wskaźnik ten osiąga dla P1 Raszyn, natomiast najmniejszą dla SP Raszyn.

Tabela 20. Wydatki na utrzymanie infrastruktury oświatowej przypadające na jednego ucznia/dziecko w 2023 r.

Jednostka	Koszt utrzymania infrastruktury na ucznia/dziecko
P Falenty	2 405
P Sękocin	3 952
P1 Raszyn	4 308
P2 Raszyn	3 833
P3 Raszyn	2 687
SP Raszyn	1 253
SP Sękocin	1 677
ZSP Łady	1 865
Razem	1 901

5. Uczniowie a etaty nauczycieli, czyli zmiany jednostkowych kosztów kształcenia w szkołach ogólnodostępnych

Poziom zatrudnienia nauczycieli najlepiej jest mierzyć w etatach przeliczeniowych. Liczbę etatów przeliczeniowych wylicza się jako iloraz liczby godzin zajęć oraz związanego z tymi zajęciami tygodniowego wymiaru godzin (pensum). Na przykład 27 godzin języka polskiego, które rozliczane są wg pensum 18-godzinnego, daje $27/18$, czyli 1,5 etatu przeliczeniowego, a 47 godzin języka polskiego i 30 godzin bibliotekarza to $47/18 + 30/30$, czyli ok. 3,61 etatu przeliczeniowego.

Tę samą liczbę etatów przeliczeniowych mogą realizować różne liczby osób (zależy to od tego, czy są one pełno- lub niepełnozatrudnione i czy mają godziny ponadwymiarowe), co jednak nie interesuje nas w tym opracowaniu.

Liczba etatów przeliczeniowych odniesiona do liczby uczniów pozwala na zbudowanie wskaźnika, który w syntetyczny sposób charakteryzuje różne aspekty organizacji oświaty, a także umożliwia porównywanie jednostek oświatowych różnej wielkości i rodzajów oraz porównywanie różnych JST.

Zamieszczone poniżej wykresy przedstawiają liczby uczniów przypadających na jeden nauczycielski etat przeliczeniowy. Analizując te wykresy, należy pamiętać, że **im niższa jest liczba uczniów przypadających na etat, tym droższa jest organizacja oświaty**, czyli koszty kształcenia jednego ucznia są wyższe.

Na wielkości tych wskaźników wpływają przede wszystkim:

- Ramowe plany nauczania (liczby godzin zajęć, ogólne zasady podziałów na grupy itp. parametry ustalane przez ministra edukacji dla poszczególnych rodzajów szkół).
- Liczby uczniów w oddziałach.
- Sposoby podziału oddziałów na grupy i organizacja zajęć międzyoddziałowych.
- Liczby etatów wsparcia (bibliotekarzy, pedagogów, wychowawców w świetlicach itp.).
- Liczby etatów nietypowych (np. niezwiązanych bezpośrednio z realizacją zadań szkoły), dodatkowych oraz incydentalnych – zajęć nauczania indywidualnego, itp.⁹

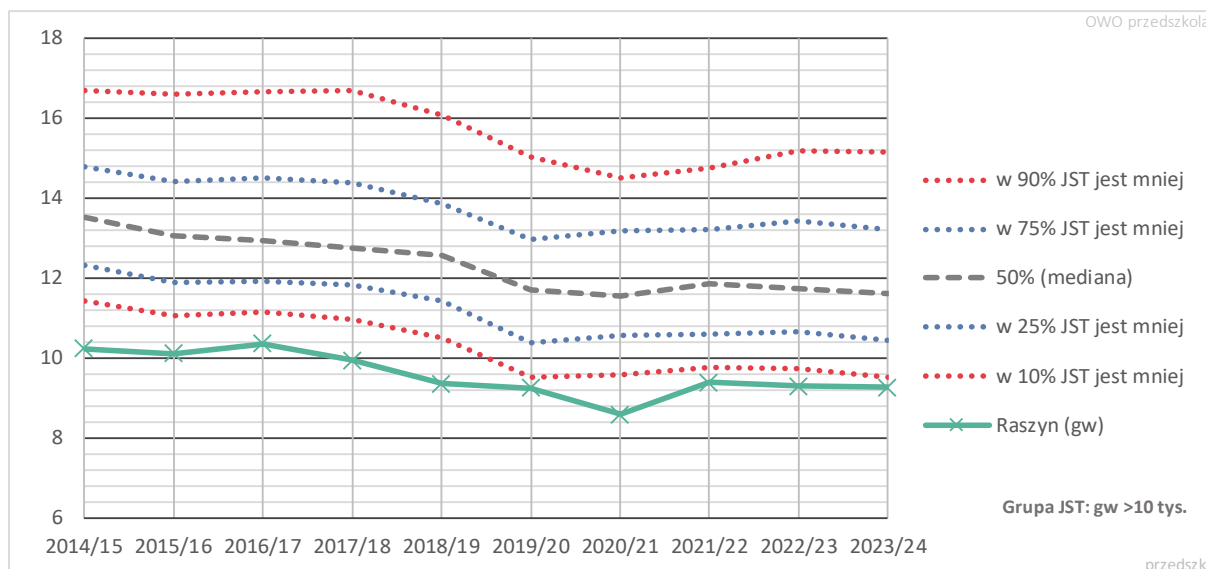
5.1. Wskaźniki zbiorcze

Na wykresie 19 przedstawiamy liczbę wychowanków przypadających na jeden nauczycielski etat przeliczeniowy w przedszkolach i oddziałach przedszkolnych

⁹ Ze względu na sposób ujęcia zagadnienia w systemie informacji oświatowej, w wyliczeniach służących do przygotowania zestawień przedstawiających sytuację wybranej JST na tle grupy porównawczej pomijamy etaty urlopów dla poratowania zdrowia oraz etaty wynikające z innych przyczyn, które powodują, że nauczyciel w ogóle nie prowadzi zajęć (np. urlopów związkowych).

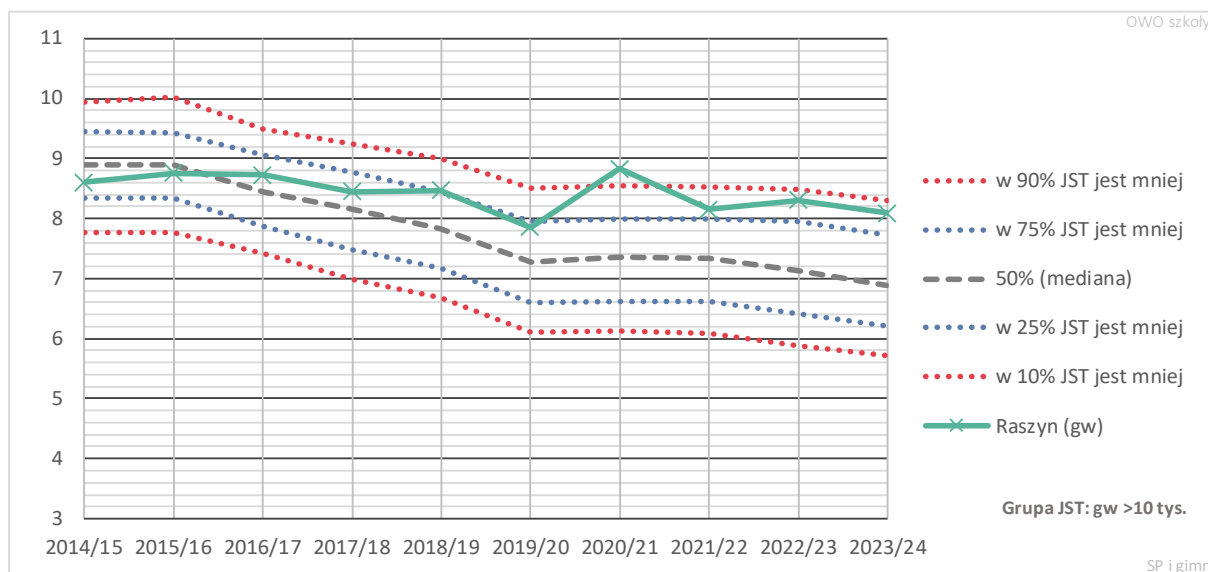
w szkołach podstawowych. Wartość tego wskaźnika jest od lat skrajnie niska na tle grupy porównawczej. Oznacza to, że organizacja przedszkoli i oddziałów przedszkolnych w gminie Raszyn jest znacznie droższa niż w innych gminach wiejskich. W gminie Raszyn na jeden etat nauczyciela w przedszkolu przypada około 9,2 wychowanka, podczas gdy mediana wyznaczona dla dużych gmin wiejskich wynosi 11,6, a są gminy, w których wartość tego wskaźnika jest wyższa niż 15.

Wykres 19. Liczba wychowanków przypadająca na jeden nauczycielski etat przeliczeniowy w przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w SP i innych formach wychowania przedszkolnego – gmina Raszyn na tle podobnych JST

Na kolejnym wykresie przedstawiamy zmiany liczby uczniów przypadających na jeden nauczycielski etat przeliczeniowy w szkołach podstawowych i gimnazjach. W ciągu dziesięciu ostatnich lat liczba uczniów przypadających na jeden etat nauczyciela w tych szkołach (obecnie oczywiście tylko w szkołach podstawowych) spadła z około 8,6 do 8,1. W porównaniu do innych gmin jest to mała zmiana. Wartość tego wskaźnika na tle innych dużych gmin wiejskich jest wysoka. W ponad 75% dużych gmin wiejskich jest niższa, co oznacza, że szkoły podstawowe w gminie Raszyn nie są – z ekonomicznego punktu widzenia drogo zorganizowane.

Wykres 20. Liczba uczniów przypadających na jeden nauczycielski etat przeliczeniowy w ogólnodostępnych szkołach podstawowych i gimnazjach dla dzieci i młodzieży – gmina Raszyn na tle podobnych JST

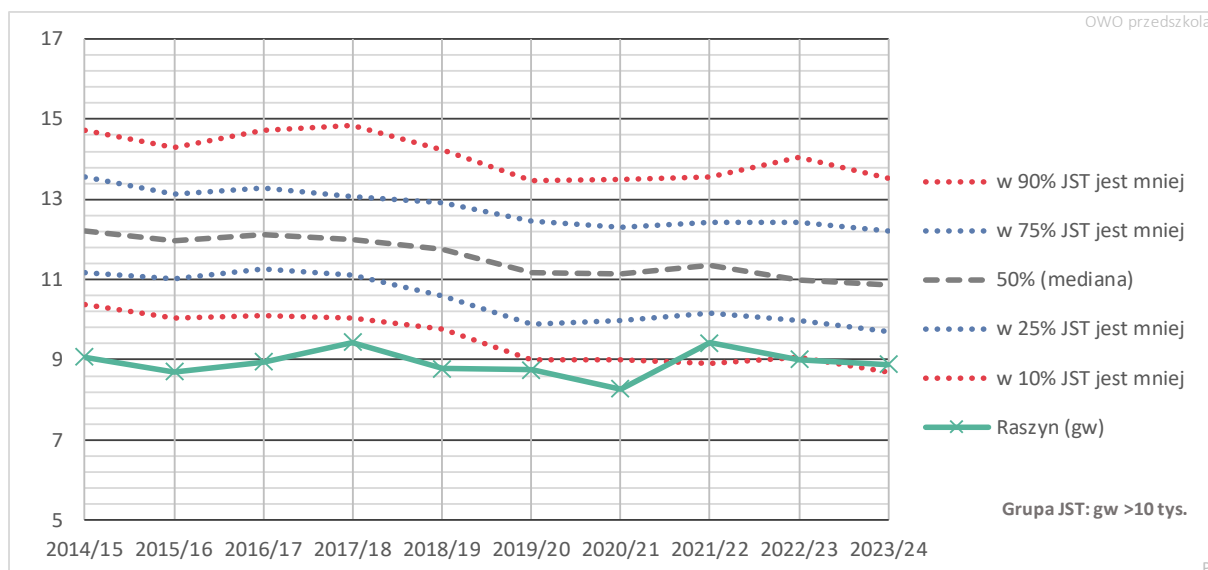

5.2. Wskaźniki szczegółowe

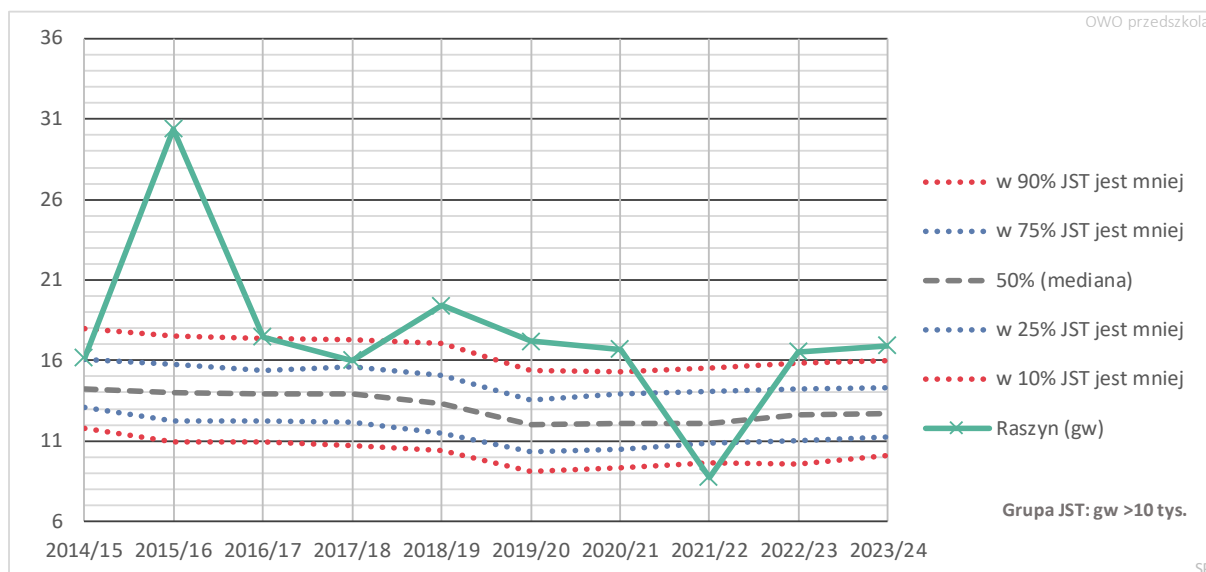
Kolejne wykresy przedstawiają zmiany wielkości wskaźników przedszkoli, oddziałów przedszkolnych w SP oraz szkół podstawowych – średnio dla typu jednostki oświatowej na tle innych dużych gmin wiejskich.

Liczba uczniów na etat nauczyciela w przedszkolach gminy Raszyn jest wyraźnie niższa od mediany grupy porównawczej (zob. wykres 21). Odwrotnie jest z oddziałami przedszkolnymi w szkołach podstawowych.

Wykres 21. Liczba wychowanków przypadających na jeden nauczycielski etat przeliczeniowy w przedszkolach – gmina Raszyn na tle podobnych JST

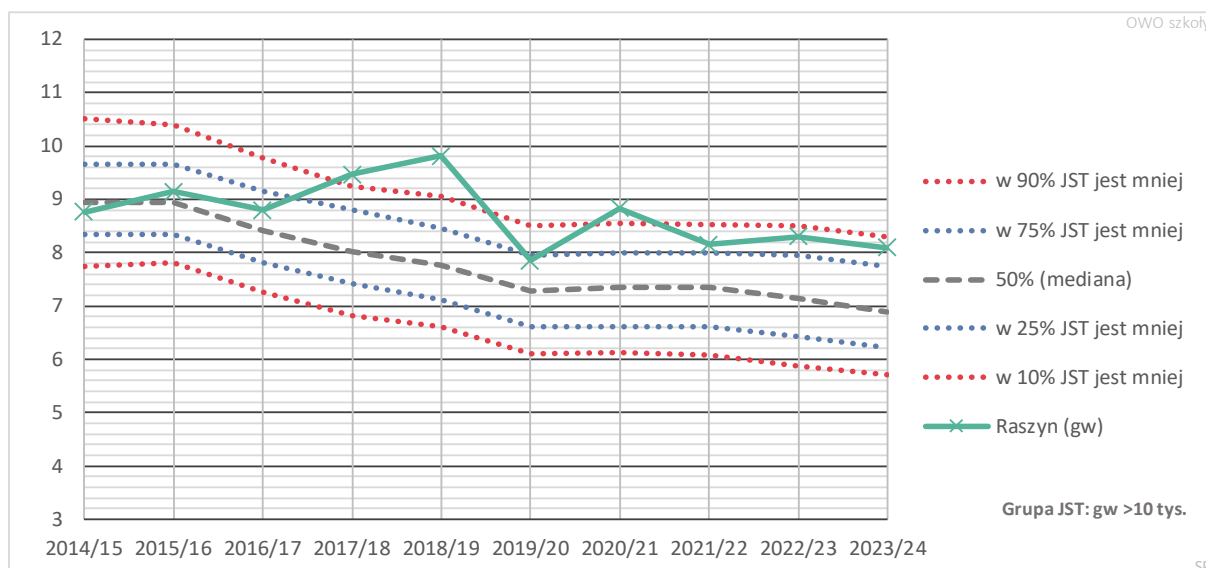

Wykres 22. Liczba wychowanków przypadających na jeden nauczycielski etat przeliczeniowy w oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych – gmina Raszyn na tle podobnych JST¹⁰

Liczba uczniów szkół podstawowych przypadających na jeden nauczycielski etat przeliczeniowy była w badanym okresie coraz dalej oddalona w kierunku wyższych wartości od mediany podobnych samorządów, co oznacza, że szkoły podstawowe nie są drogo zorganizowane, co wynika głównie z tego, że oddziały w szkołach są większe niż w ogromnej większości gmin wiejskich.

Wykres 23. Liczba uczniów przypadających na jeden nauczycielski etat przeliczeniowy w szkołach podstawowych – gmina Raszyn na tle podobnych JST

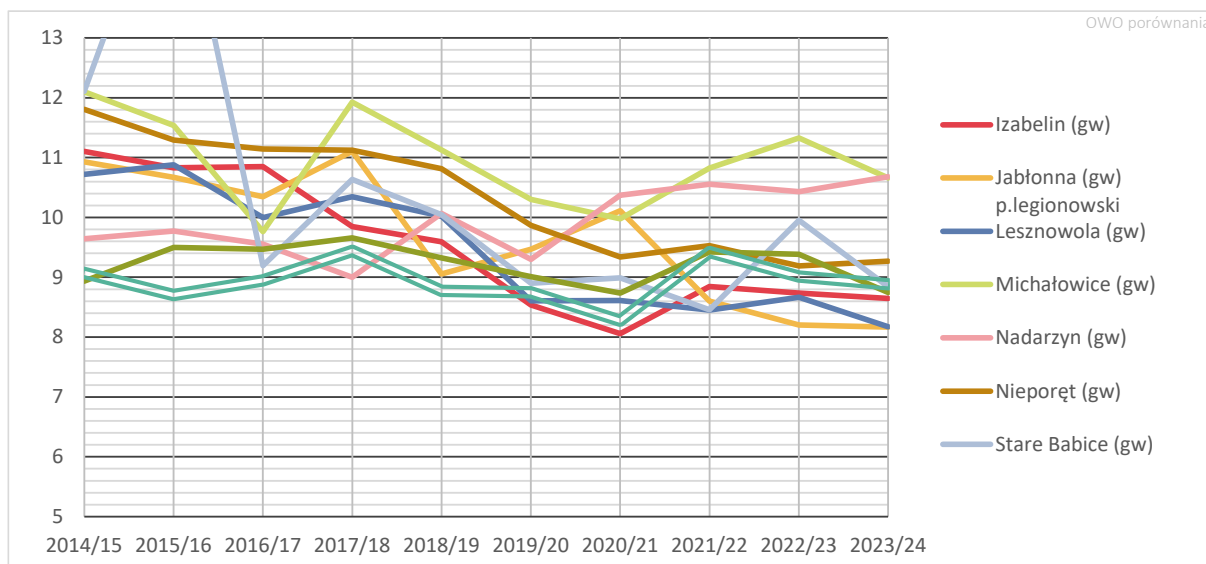

Wykresy 24-25 zawierają porównania zmian liczby wychowanków i uczniów przypadających na jeden nauczycielski etat przeliczeniowy w przedszkolach i szkołach

¹⁰ Niestety w roku 2015/16 oraz 2021/22 dane dotyczące etatów nauczycieli związanych z oddziałami przedszkolnymi w szkołach zostały w SIO błędnie wprowadzone, stąd duże anomalie widoczne w tych latach na wykresie.

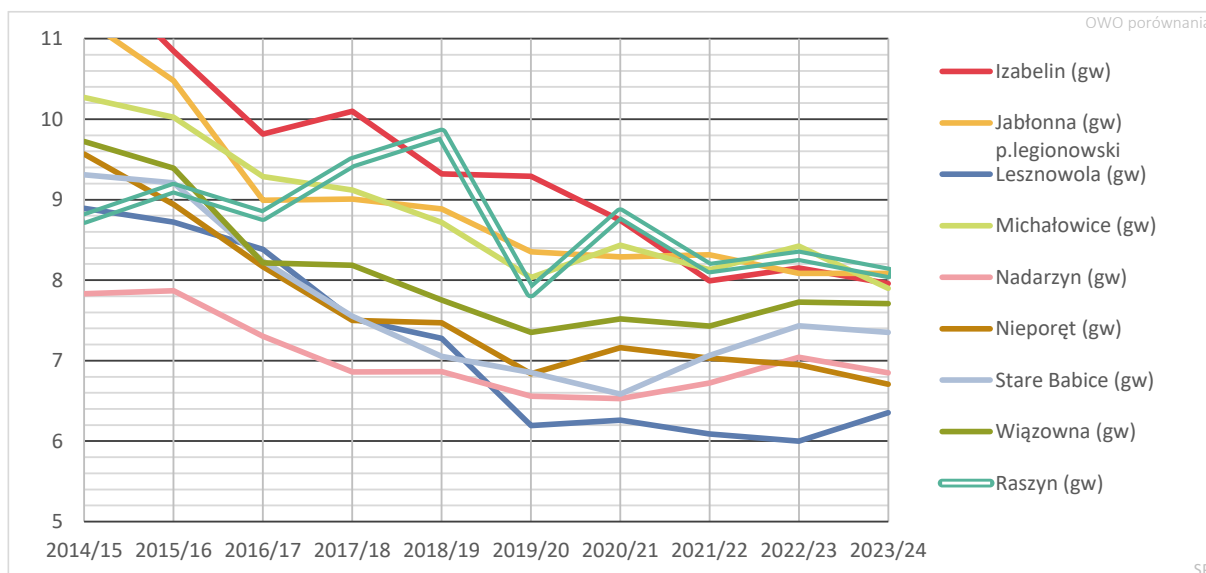
podstawowych gminy Raszyn i wybranych gmin wiejskich położonych w pobliżu Warszawy.

Wykres 24. Liczba wychowanków przypadających na jeden nauczycielski etat przeliczeniowy w przedszkolach – gmina Raszyn w porównaniu z wybranymi JST

W porównaniu do wiejskich gmin podwarszawskich, przedszkola w gminie Raszyn zorganizowane są dość typowo, natomiast szkoły taniej niż w większości tych gmin.

Wykres 25. Liczba uczniów przypadających na jeden nauczycielski etat przeliczeniowy w ogólnodostępnych szkołach podstawowych – gmina Raszyn w porównaniu z wybranymi JST

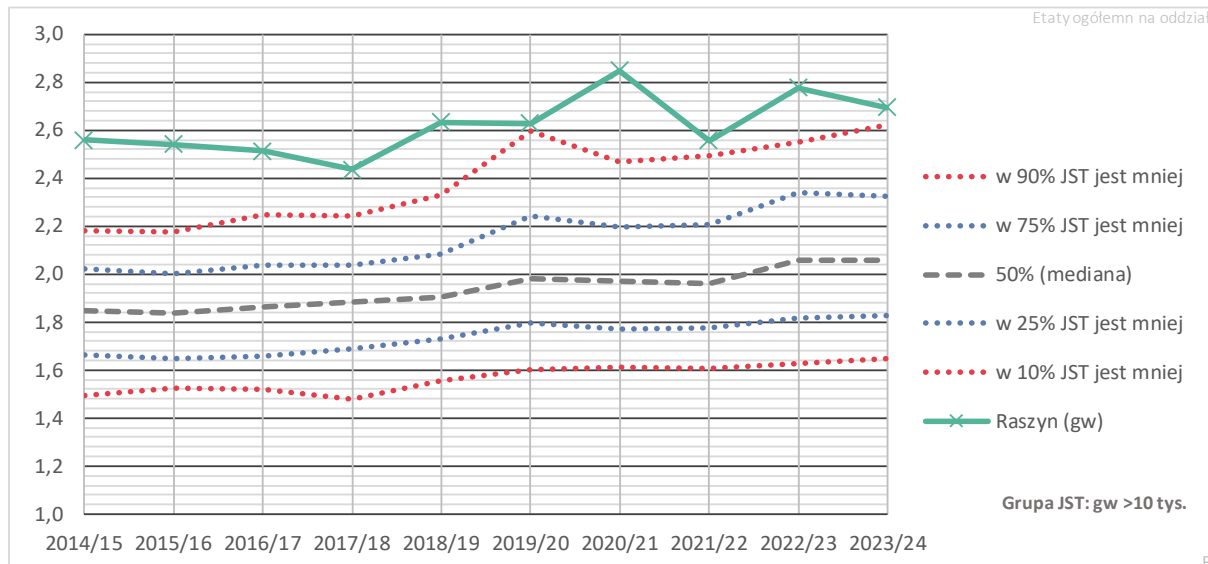

5.3. Oddziały a etaty nauczycieli w przedszkolach

Wykresy w tym podrozdziale przedstawiają łączne liczby etatów nauczycielskich przypadających na jeden oddział – odpowiednio w przedszkolach i w oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych. W przedszkolach wartość tego

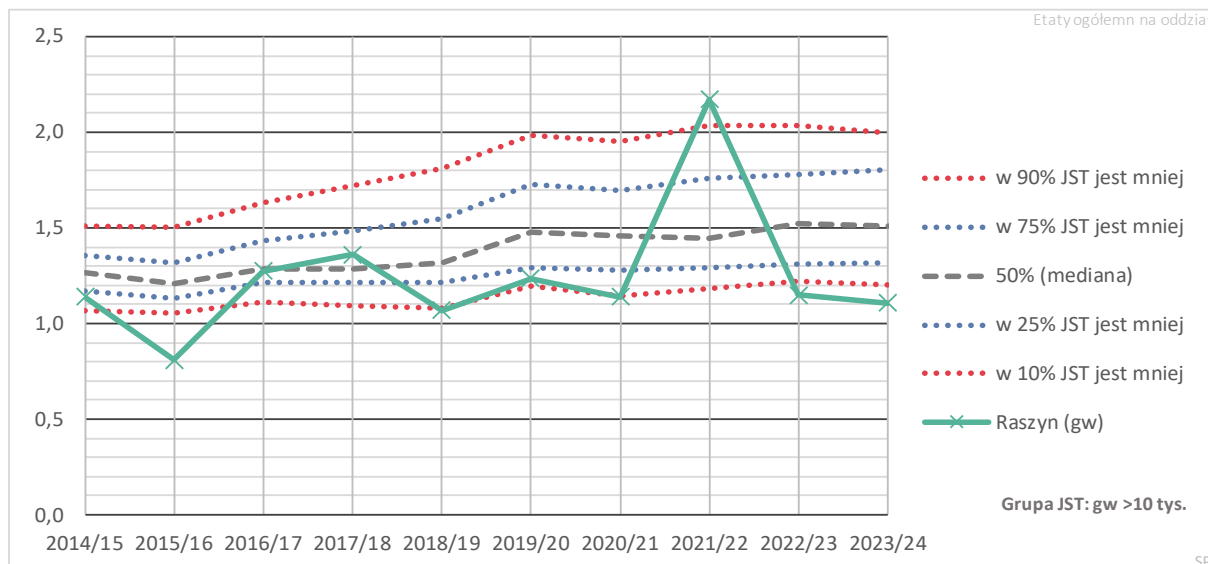
wskaźnika jest od lat dużo wyższa od mediany grupy porównawczej. W 90% podobnych gmin wartość tego wskaźnika jest niższa.

Wykres 26. Łączna liczba etatów nauczycielskich przypadających na jeden oddział w przedszkolu – gmina Raszyn na tle podobnych JST

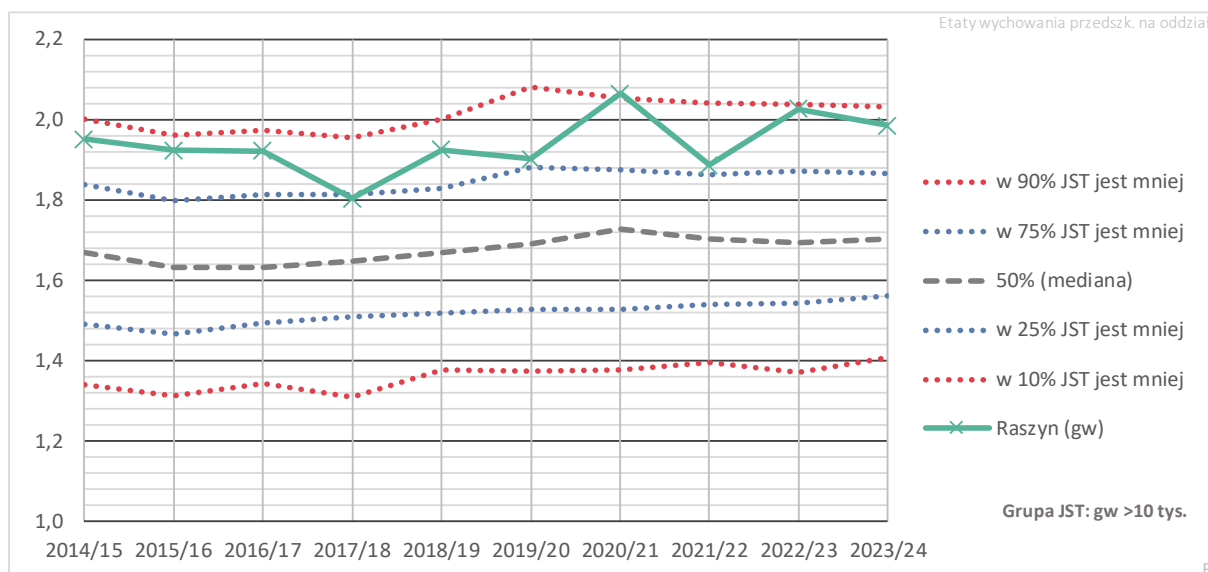

Liczba godzin przypadająca na oddział przedszkolny w szkołach podstawowych (wykres 27) jest niska.

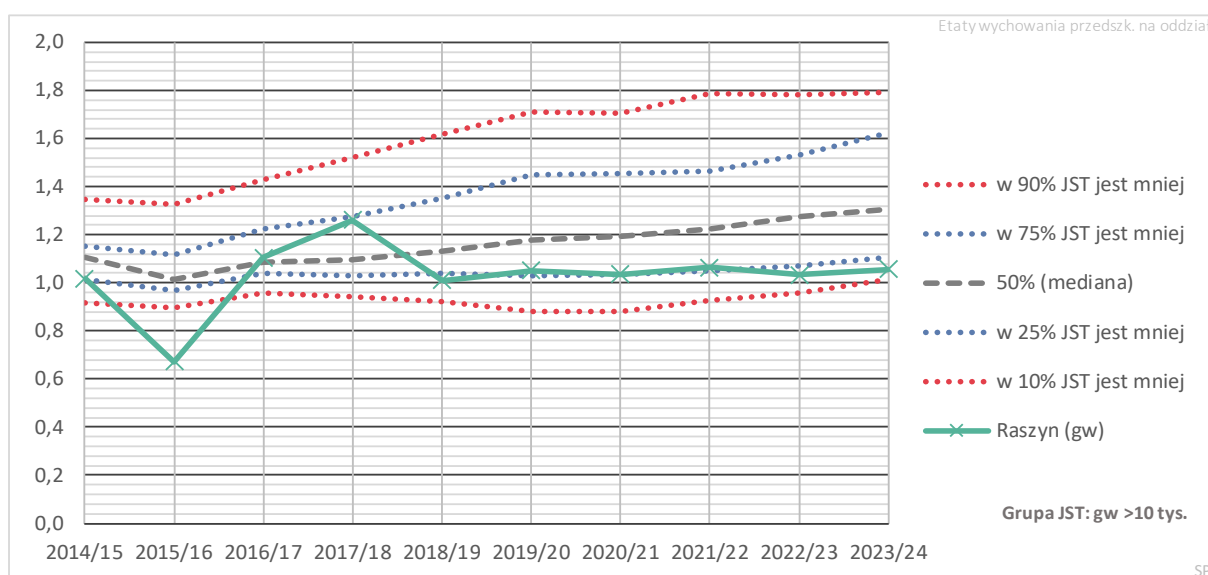
Wykres 27. Łączna liczba etatów nauczycielskich przypadających na jeden oddział przedszkolny w SP – gmina Raszyn na tle podobnych JST

Wykres 28. Liczba etatów wychowania przedszkolnego przypadających na jeden oddział w przedszkolu – gmina Raszyn na tle podobnych JST

Wykres 29. Łączna liczba etatów wychowania przedszkolnego przypadających na jeden oddział przedszkolny w SP – gmina Raszyn na tle podobnych JST

6. Zmiany w organizacji przedszkoli i oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych

Niniejszy rozdział obejmuje ogólnodostępne przedszkola oraz oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych (gmina Raszyn nie prowadzi innych form wychowania przedszkolnego). Przedstawione tutaj informacje opierają się na danych z systemu informacji oświatowej i odnoszą się do stanów z 30 września.

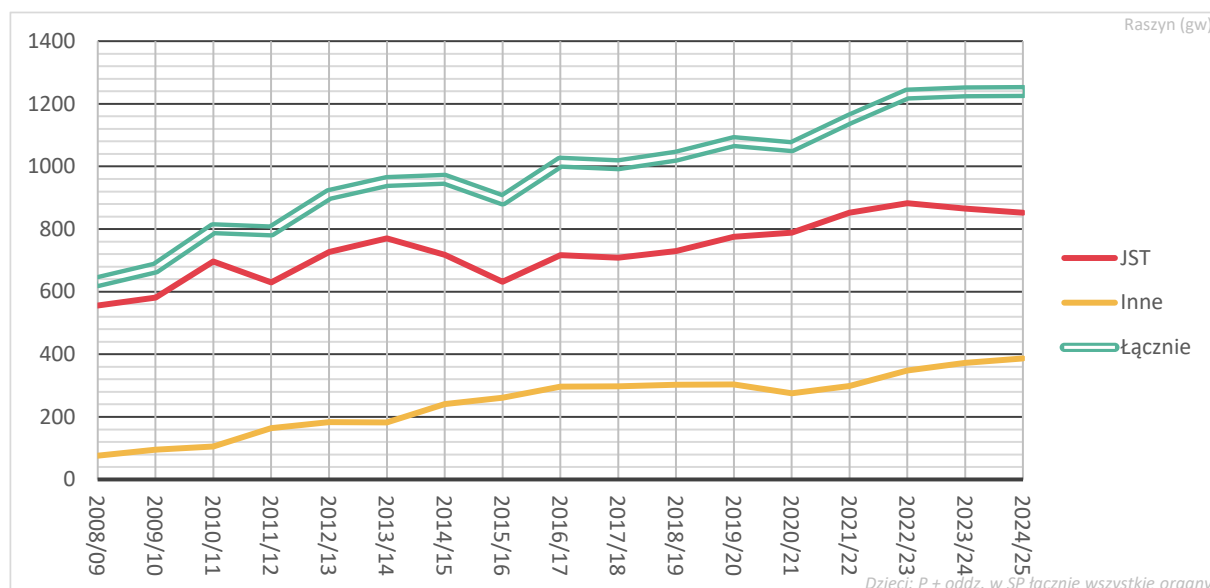
6.1. Dzieci z Ukrainy w łącznej liczbie przedszkolaków

W 2022 r. w szkołach i przedszkolach prowadzonych przez gminę Raszyn pojawiły się dzieci z Ukrainy – uchodźcy wojenni, których status reguluje ustawa z 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa. Obecnie, zgodnie z danymi systemu informacji oświatowej, wychowaniem przedszkolnym obejmuje się w gminie blisko takich 30 dzieci. Uczęszczają one do części przedszkoli i do oddziałów przedszkolnych w jednej szkole podstawowej, uzupełniając istniejące oddziały.

6.2. Wychowankowie przedszkoli i oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych

Opieką przedszkolną w gminie Raszyn w roku szkolnym 2024/25 objętych zostało 1239 dzieci, z czego 387 to wychowankowie placówek niesamorządowych. Jak wynika z wykresu 30, liczba przedszkolaków rosta od początku badanego okresu (rok 2008/09) z nieznacznymi epizodami spadku, w tym spowodowanym obniżeniem wieku obowiązku szkolnego (szczególnie widocznym w roku 2015/16). W roku 2023/24 nastąpiło wyhamowanie wzrostu, za co odpowiadają przede wszystkim czynniki demograficzne.

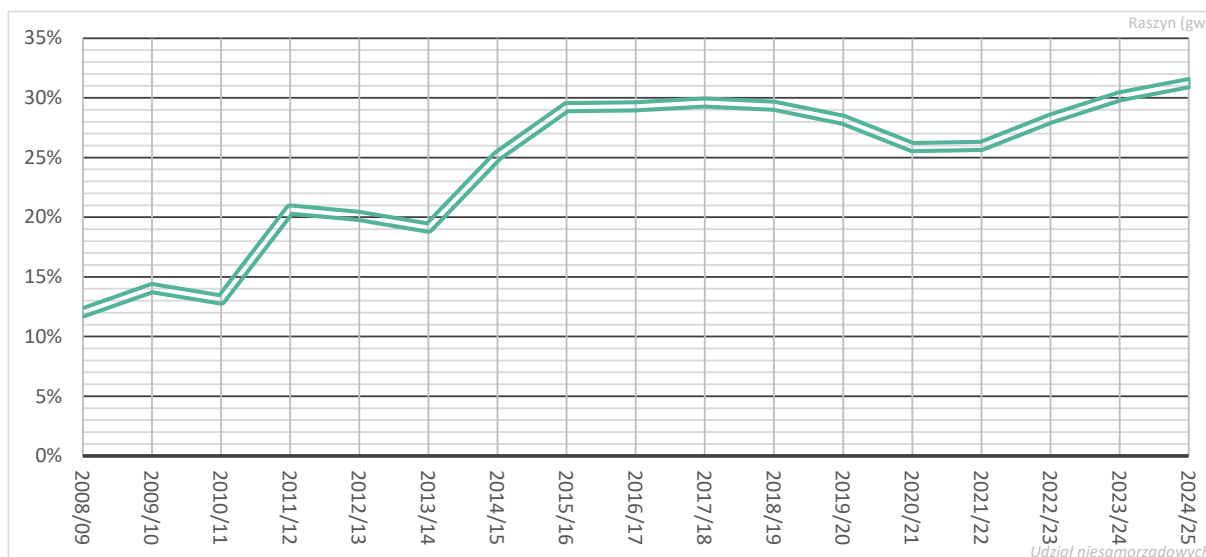
Wykres 30. Liczby wychowanków przedszkoli i oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych w podziale na jednostki prowadzone przez JST oraz inne organy prowadzące

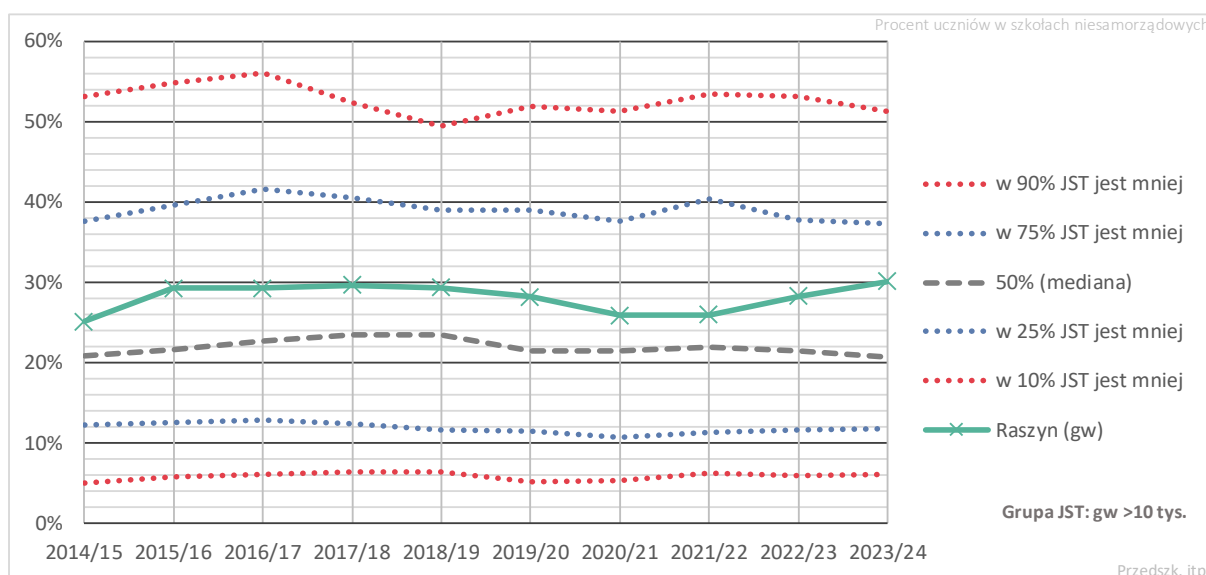
6.3. Jednostki niesamorządowe

Na terenie gminy Raszyn od 2021/22 funkcjonuje dziesięć przedszkoli prowadzonych przez jednostki inne niż gmina, opiekując się obecnie ok. 30% wszystkich przedszkolaków. Wcześniej liczba niesamorządowych przedszkoli była mniejsza (na początku badanego okresu istniały tylko dwa). Przez pewien czas prowadzone były również punkty przedszkolne, ale ostatni zakończył działalność z rokiem 2018/19.

Wykres 31. Dzieci objęte wychowaniem przedszkolnym w jednostkach prowadzonych przez organy inne niż gmina Raszyn jako procent wszystkich przedszkolaków

Wykres 32. Udział wychowanków przedszkoli i oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych prowadzonych przez organy inne niż JST w ogólnej liczbie przedszkolaków – gmina Raszyn na tle podobnych JST

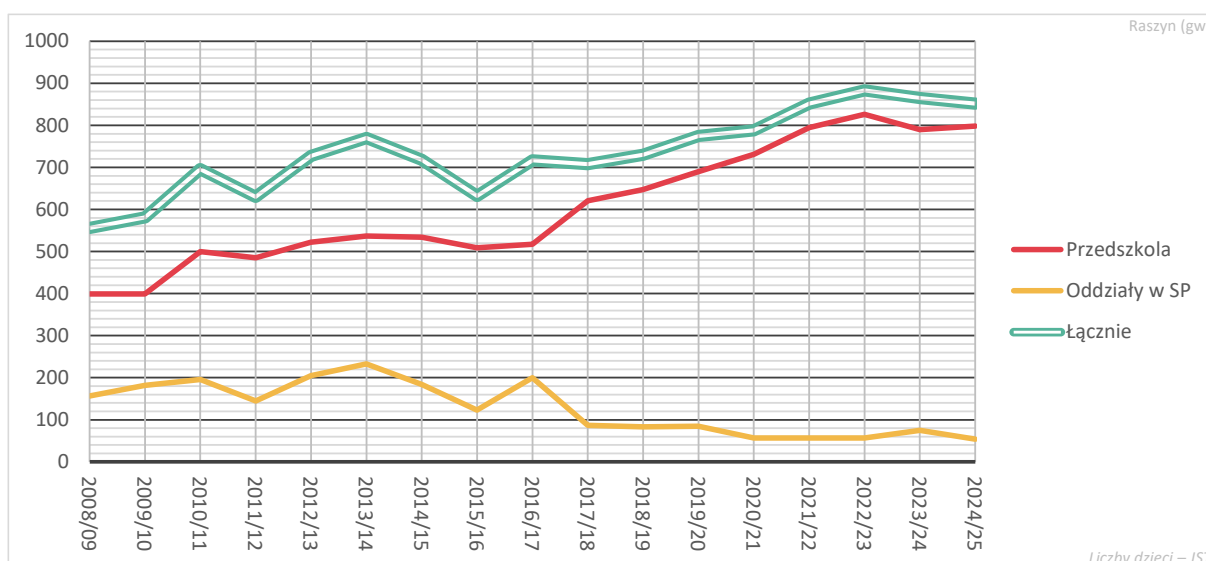

6.4. Przedszkola oraz części przedszkolne szkół podstawowych prowadzonych przez samorząd

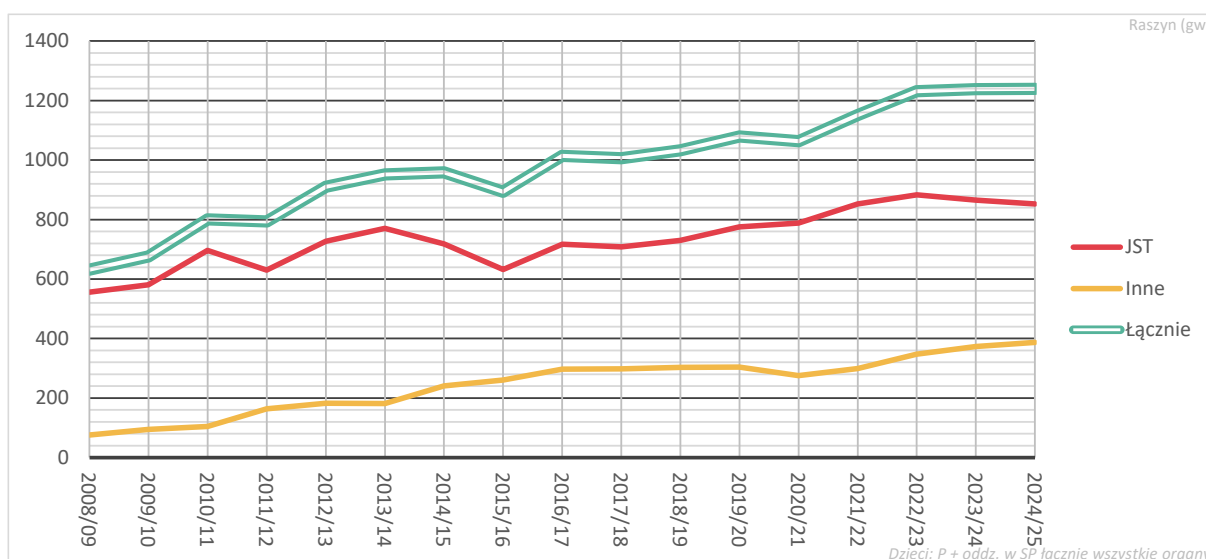
6.4.1. Dzieci a przedszkola i oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych

Wychowanie przedszkolne jest prowadzone przez gminę Raszyn w sześciu przedszkolach oraz w oddziałach przedszkolnych w jednej szkole podstawowej. W przeszłości objętej badaniem zdarzały się lata, w których również pozostałe dwie szkoły podstawowe prowadziły oddziały przedszkolne, a przed rokiem 2017/18 było o jedno przedszkole mniej.

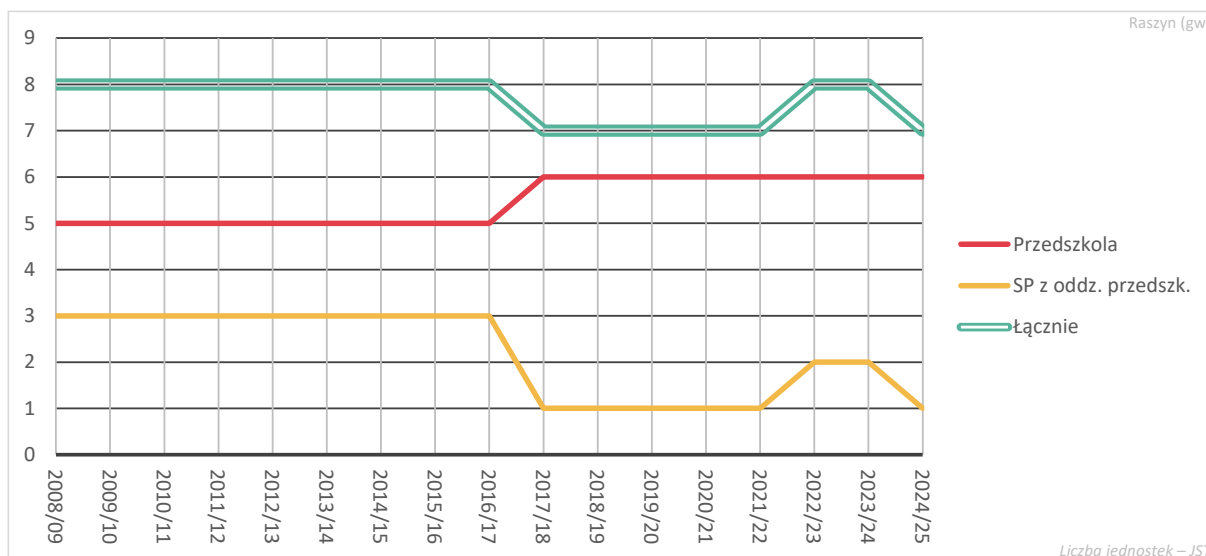
Wykres 33. Dzieci objęte wychowaniem przedszkolnym w jednostkach prowadzonych przez gminę Raszyn

Wykres 34. Liczby dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w podziale na jednostki prowadzone przez JST oraz inne organy prowadzące

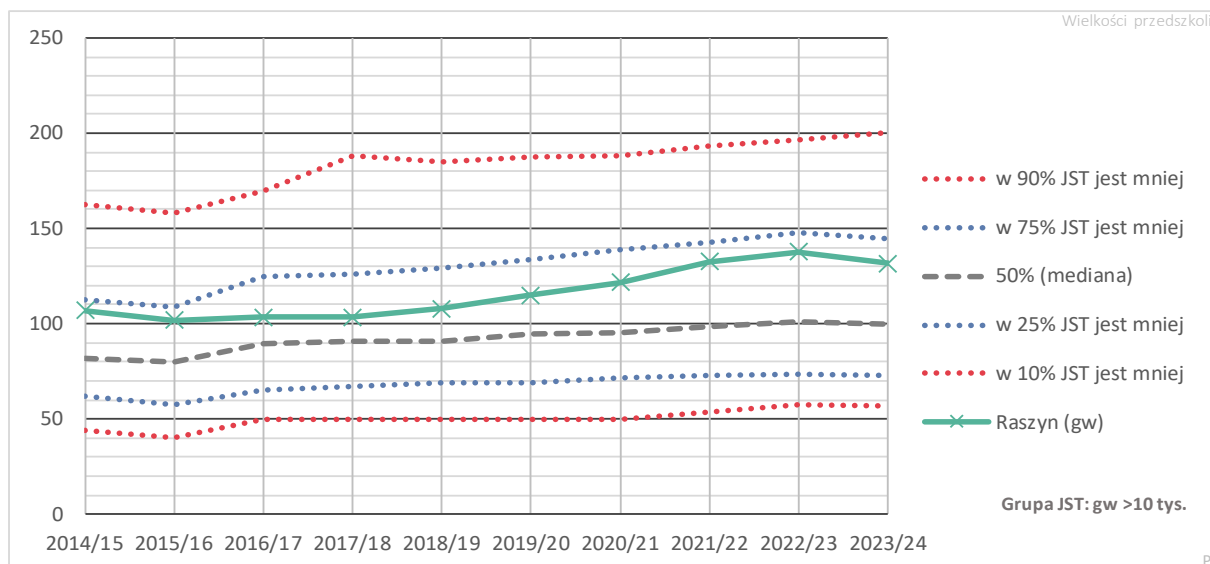

Wykres 35. Liczba jednostek prowadzonych przez JST

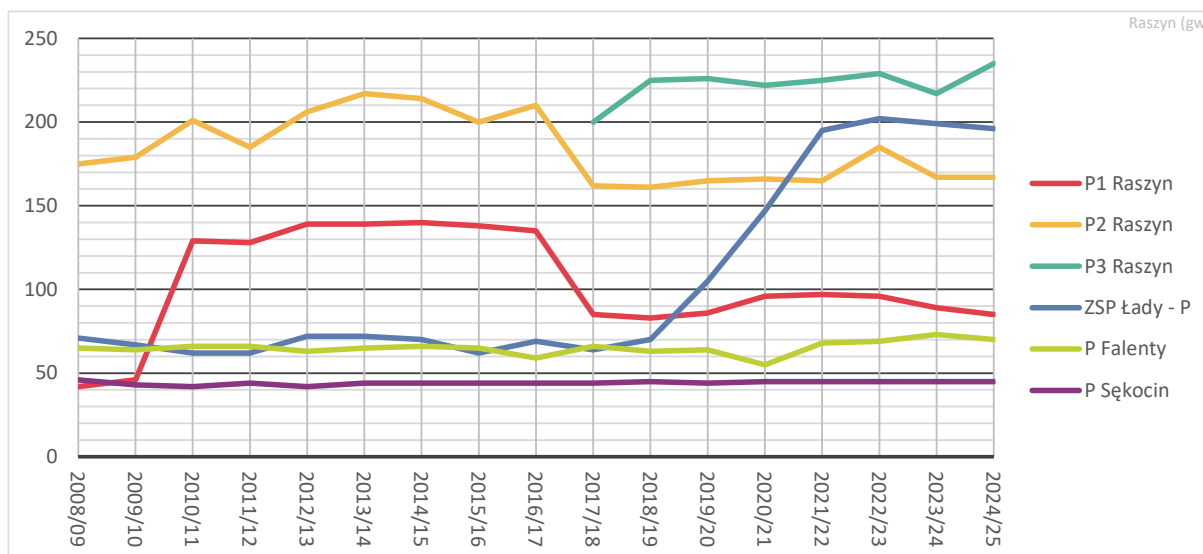

Średnia wielkość przedszkola w gminie Raszyn plasuje się trochę powyżej mediany dla grupy porównawczej (wykres 36). Jednak należy zwrócić uwagę, że składają się na nią placówki o bardzo zróżnicowanych wielkościach. Wartość średniej zdecydowanie podwyższa liczba dzieci przyjmowanych do trzech największych przedszkoli. Pozostałe trzy przedszkola są zdecydowanie mniejsze, a różnica pomiędzy największym a najmniejszym gminnym przedszkolem jest w zaokrągleniu pięciokrotna (wykres 37).

Wykres 36. Liczba wychowanków przypadających na jedno przedszkole samorządowe – gmina Raszyn na tle podobnych JST

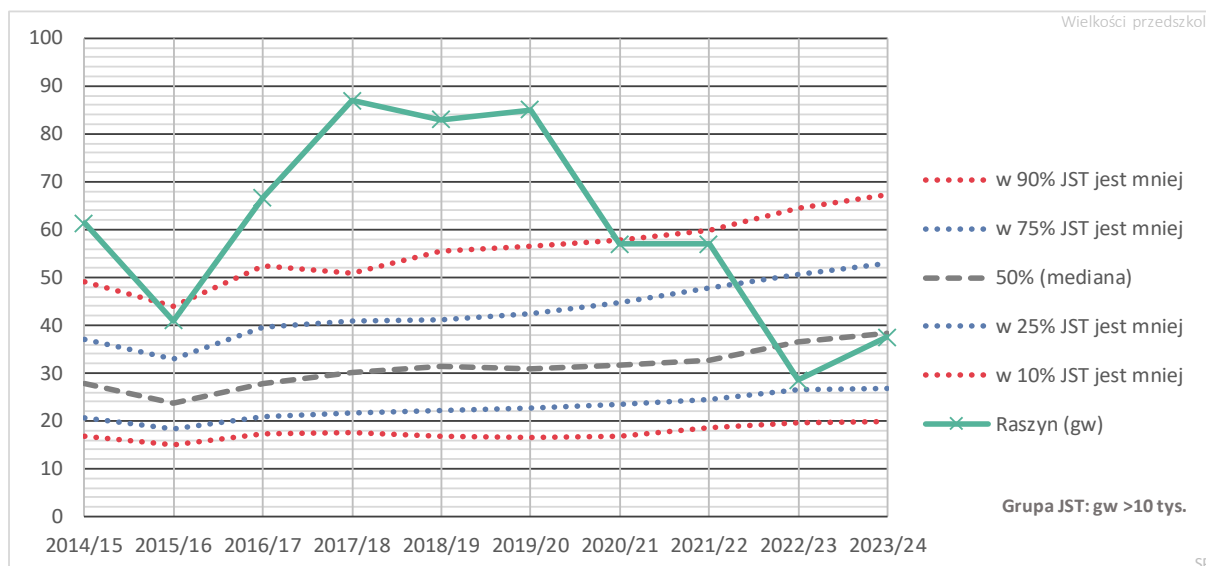

Wykres 37. Liczby wychowanków w poszczególnych przedszkolach

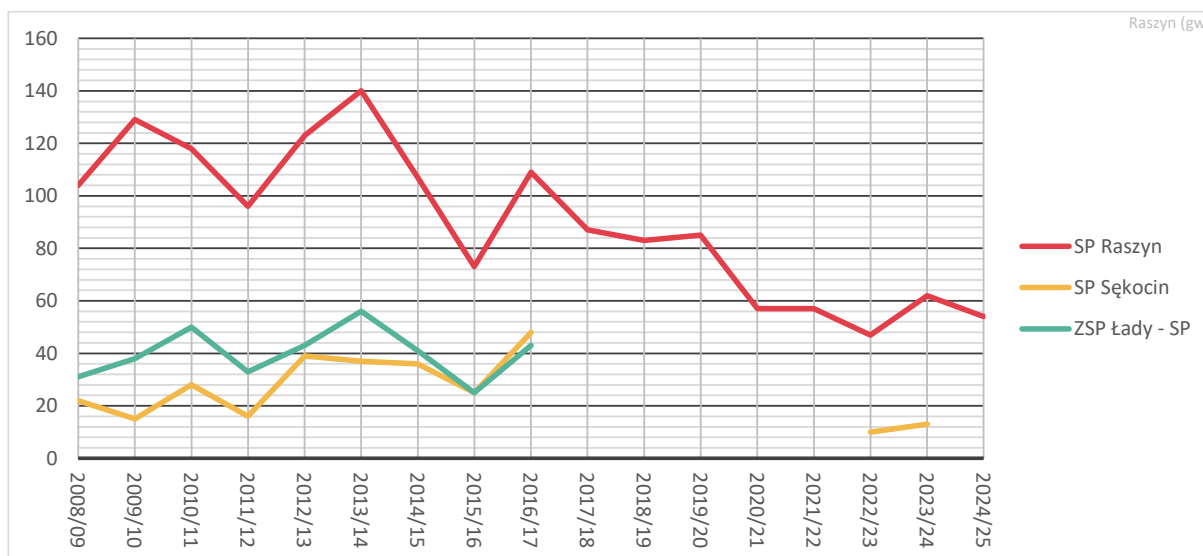

Średnia liczba wychowanków oddziałów przedszkolnych przypadających na jedną samorządową szkołę podstawową na przestrzeni lat charakteryzowała się bardzo dużymi skokami (wykres 38). W ostatniej dekadzie nastąpił duży spadek liczby dzieci korzystających w gminie z tej formy wychowania przedszkolnego. Obecnie tylko jedna szkoła podstawowa prowadzi oddziały przedszkolne (wykres 39)

Wykres 38. Liczba wychowanków oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych przypadających na jedną samorządową szkołę podstawową – gmina Raszyn na tle podobnych JST

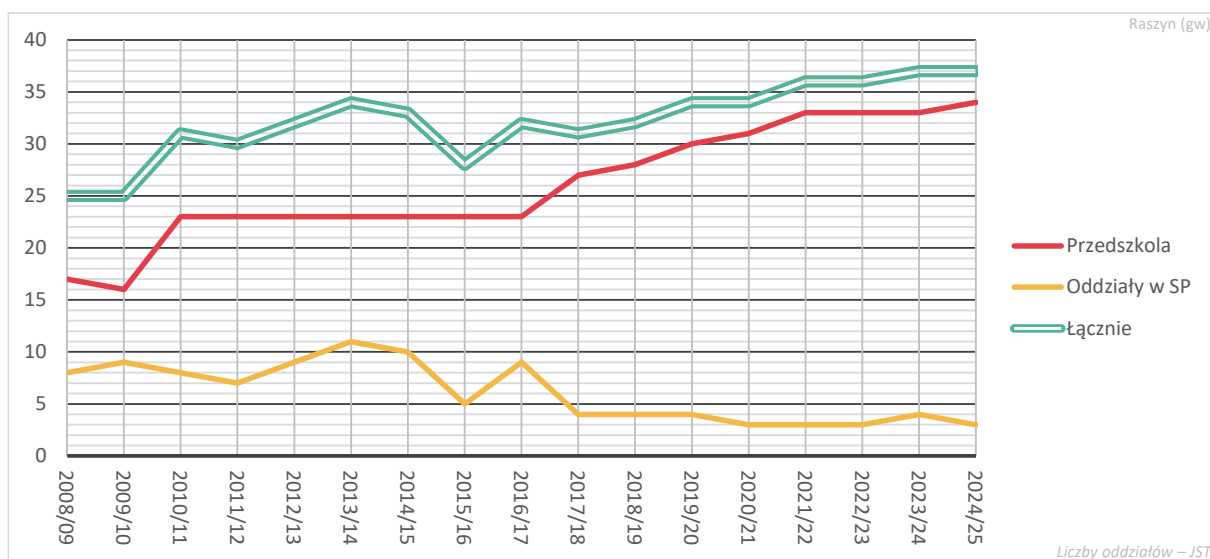
Wykres 39. Liczby wychowanków w oddziałach przedszkolnych poszczególnych szkół podstawowych

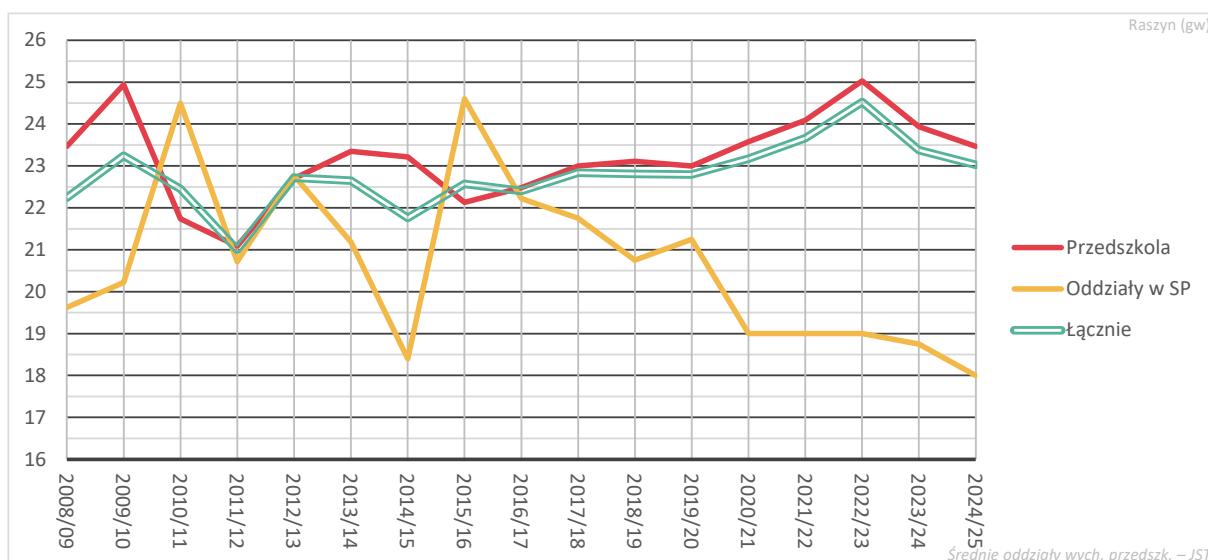
6.4.2. Oddziały przedszkolne

Na wykresach tego podrozdziału zaprezentowano liczby oraz średnie wielkości oddziałów przedszkolnych.

Wykres 40. Liczba oddziałów przedszkolnych

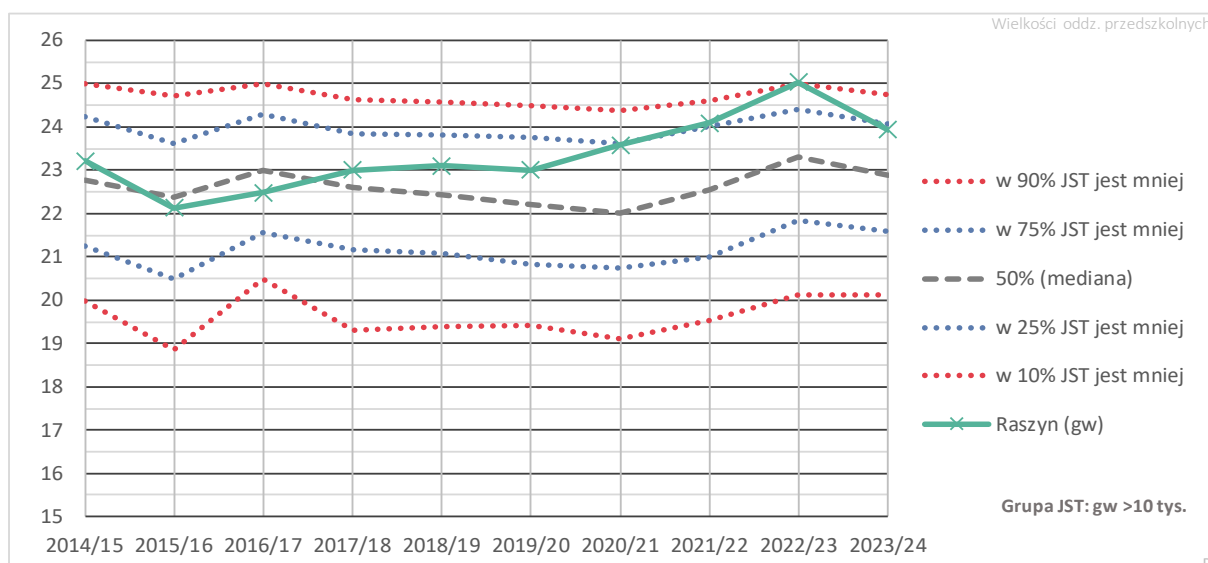

Wykres 41. Średnia wielkość oddziału przedszkolnego

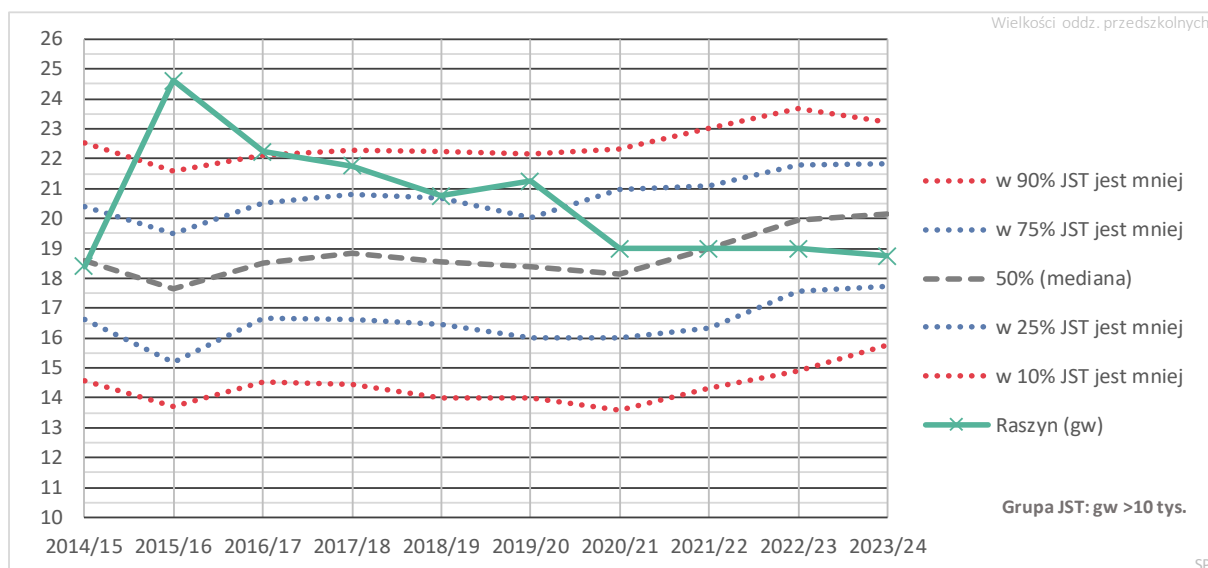

Większość gmin z grupy porównawczej prowadzi liczniejsze oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych niż gmina Raszyn. Odwrotnie w wypadku oddziałów w przedszkolach: ich średnie wielkości w gminie Raszyn są wyższe niż w większości innych samorządów z grupy porównawczej (wykresy Wykres 42 i 43).

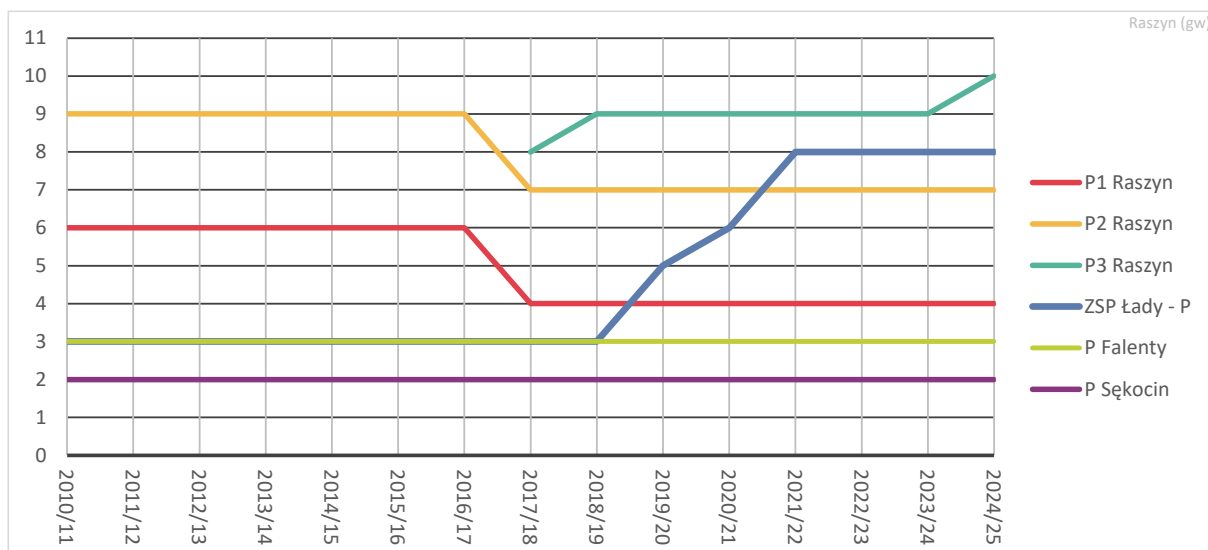
Wykres 42. Średnia wielkość oddziału w przedszkolu – gmina Raszyn na tle podobnych JST

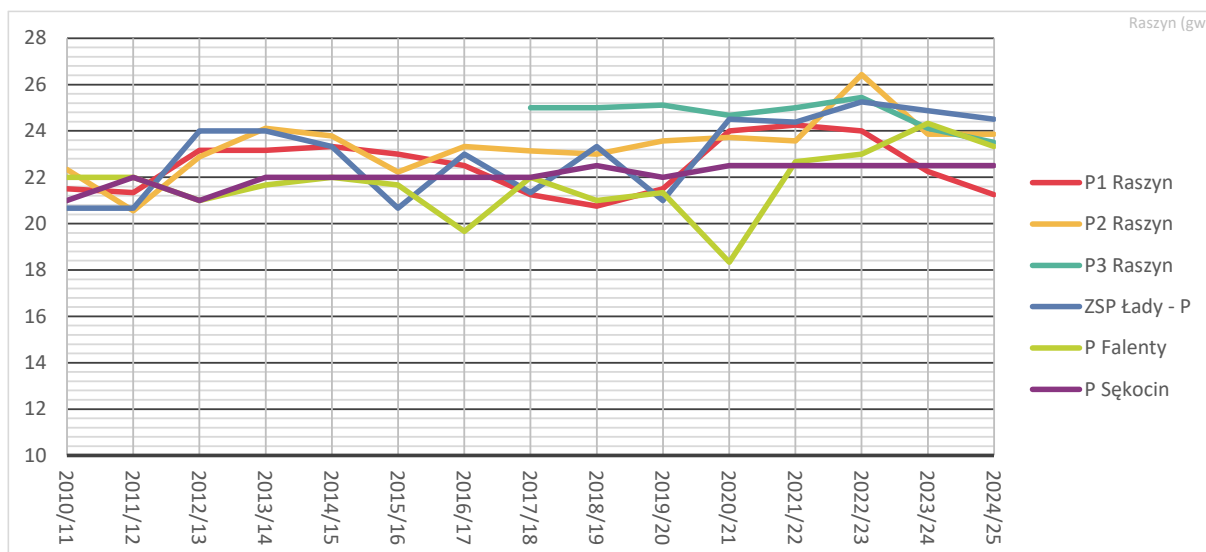
Wykres 43. Średnia wielkość oddziału przedszkolnego w szkole podstawowej – gmina Raszyn na tle podobnych JST

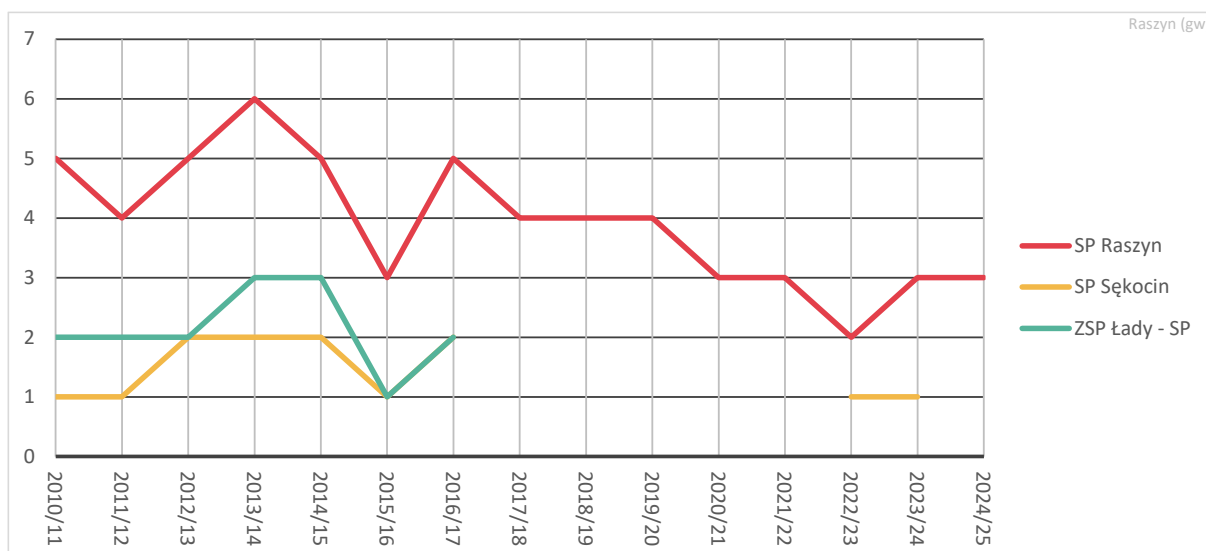
Wykres 44. Liczby oddziałów w poszczególnych przedszkolach

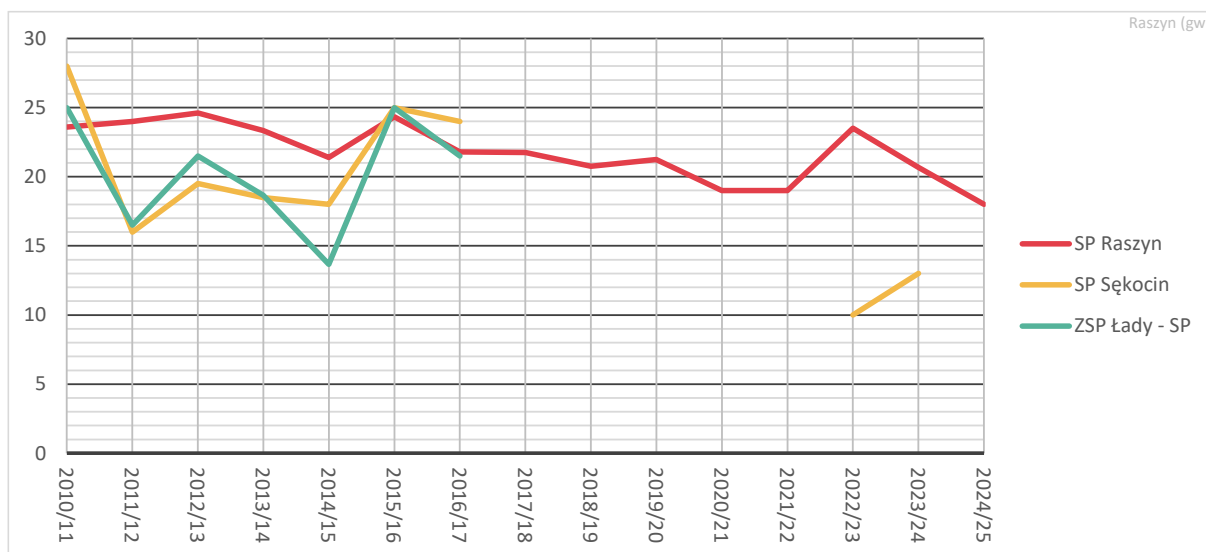
Wykres 45. Średnie wielkości oddziałów w poszczególnych przedszkolach

Wykres 46. Liczby oddziałów przedszkolnych w poszczególnych szkołach podstawowych

Wykres 47. Średnie wielkości oddziałów przedszkolnych w poszczególnych szkołach podstawowych

7. Zmiany w organizacji szkół

Niniejszy rozdział obejmuje ogólnodostępne szkoły dla dzieci i młodzieży funkcjonujące na terenie gminy Raszyn. Przedstawione tutaj informacje opierają się na danych z systemu informacji oświatowej (odnoszą się do stanów z 30 września).

7.1. Uchodźcy z Ukrainy w ogólnej liczbie uczniów

W 2022 r. w szkołach gminy Raszyn pojawiły się dzieci z Ukrainy – uchodźcy wojenni, których status reguluje ustawa z 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa. Dla uczniów tych przygotowano miejsca w oddziałach przygotowawczych w Szkole Podstawowej w Raszyń, ponadto zapewniono im możliwość nauki w każdej ze szkół prowadzonych przez gminę, dopisując ich po kilka osób do istniejących oddziałów. W całej gminie w roku 2024/25 jest ich ok. 200.

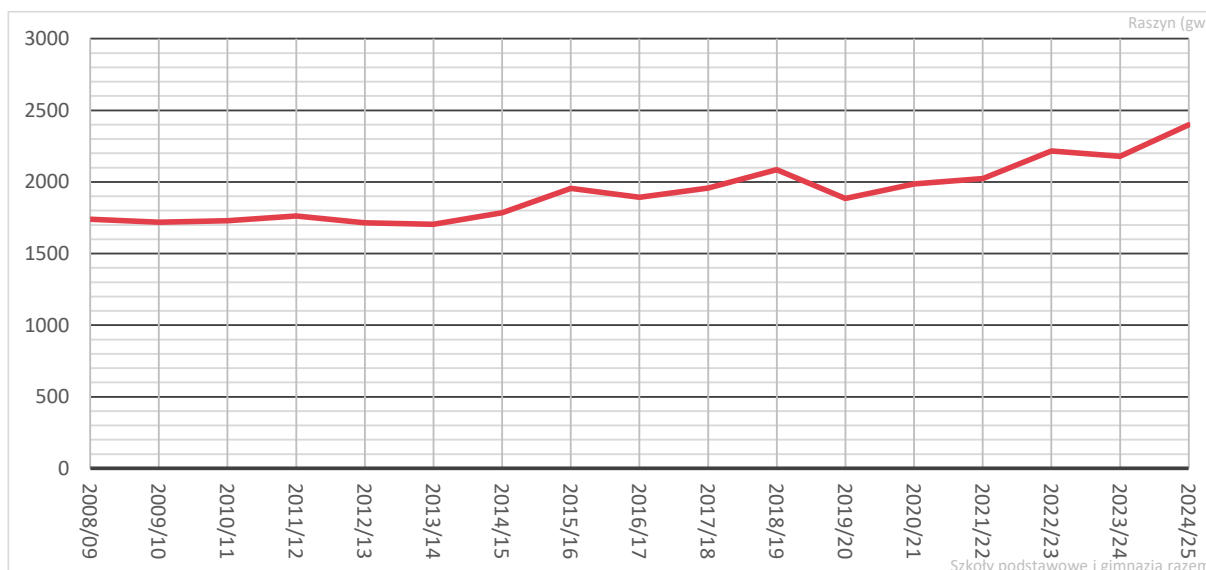
7.2. Szkoły podstawowe i gimnazjum

Gmina Raszyn w całym okresie objętym badaniem prowadziła trzy szkoły podstawowe, w tym dwie samodzielne, a jedną od roku 2019/20 w zespole szkolno-przed-szkolnym. Ponadto przed reformą systemu oświaty z 2017 r. na terenie gminy funkcjonowało również gimnazjum.

W tym czasie na terenie gminy nie istniała żadna inna ogólnodostępna szkoła podstawowa.

Na wykresie 48 widoczne są zmiany w całkowitej liczbie uczniów szkół gminnych od 2008/09 roku. W tym okresie, oprócz czynników demograficznych, na przebieg zmian liczby uczniów miały wpływ reformy strukturalne w oświacie. W roku 2014/15 rozpoczął się okres zmian spowodowanych obniżeniem wieku obowiązku szkolnego, a później ponownym jego podniesieniem. Następnie miało miejsce wygaszanie gimnazjów, które po 2018/19 spowodowało skrócenie okresu nauki w szkołach sześciu lat gminnego z dziewięciu do ośmiu lat.

Wykres 48. Łączna liczba uczniów szkół podstawowych i gimnazjum prowadzonych przez gminę Raszyn

7.3. Szkoły podstawowe

7.3.1. Uczniowie szkół podstawowych

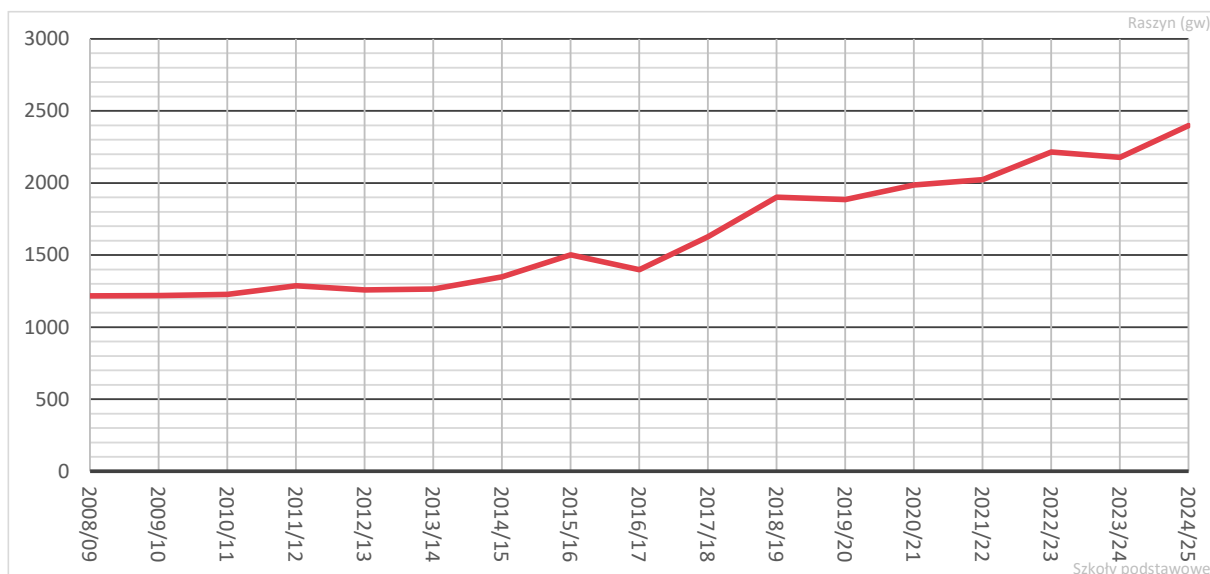
Zmiany liczby uczniów w początkowych i końcowych latach badanego okresu spowodowane były czynnikami demograficznymi. W latach 2011/12 i 2012/13 zauważalne jest wahnięcie liczby uczniów klas pierwszych¹¹ (zob. wykres 50). Prawdopodobnie wynikało ono z reakcji części rodziców na zapowiedź obniżenia wieku obowiązku szkolnego. Niektórzy z nich chcieli bowiem uchronić swoje dzieci przed udziałem w roczniku zwiększonym w wyniku obowiązkowego jednoczesnego rozpoczęcia nauki przez sześć- i siedmiolatków. Z tego powodu posłali dzieci sześciolatek do szkoły przed rokiem zapowiadanej reformy, którą pierwotnie planowano na rok 2012/13. Oczywiście, dzieci, które poszły do szkoły jako sześciolatki w roku szkolnym 2011/12, nie było już wśród pierwszoklasistów z roku 2012/13 – stąd spadek liczby uczniów pierwszej klasy w tym roku.

Obniżanie wieku rozpoczynania obowiązku szkolnego zostało jednak wprowadzone później, w latach 2014/15-2015/16, a w kolejnym roku dzieci sześciolatek wróciły do przedszkoli, co ma swoje odzwierciedlenie na wykresie.

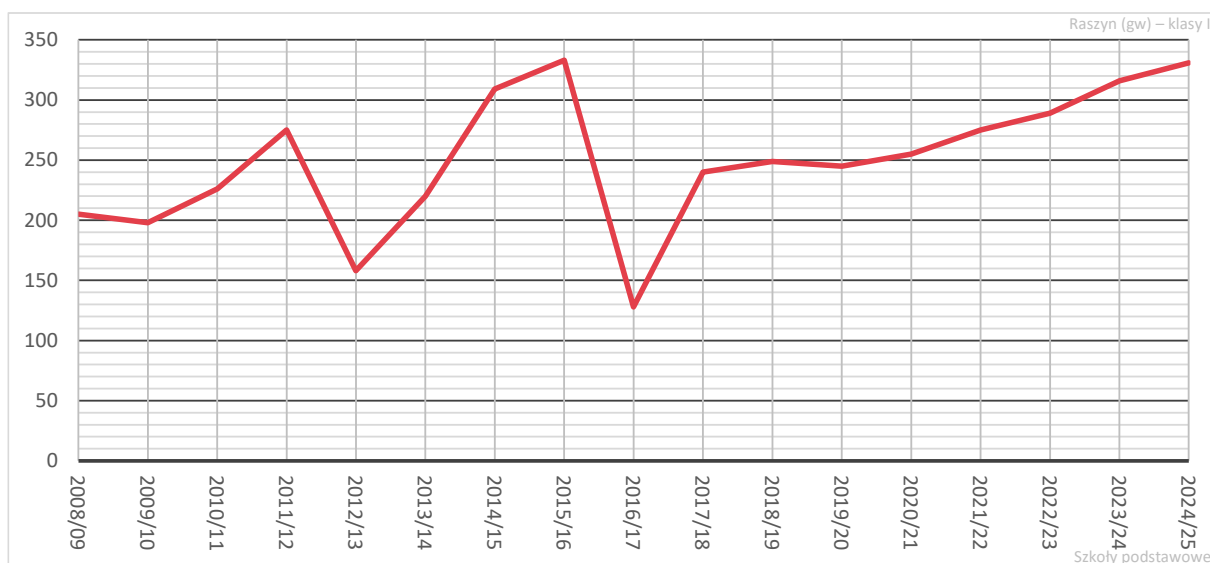
W latach 2016/17-2018/19 nastąpiło wygaszenie gimnazjów, które wydłużyło naukę w szkołach podstawowych z sześciu do ośmiu lat, a więc wpłynęła na wzrost łącznej liczby uczniów w szkołach podstawowych.

¹¹ Takie wahnięcie wystąpiło w bardzo wielu samorządach, jednak w gminie Raszyn było ono szczególnie mocne.

Wykres 49. Łączna liczba uczniów szkół podstawowych prowadzonych przez gminę Raszyn

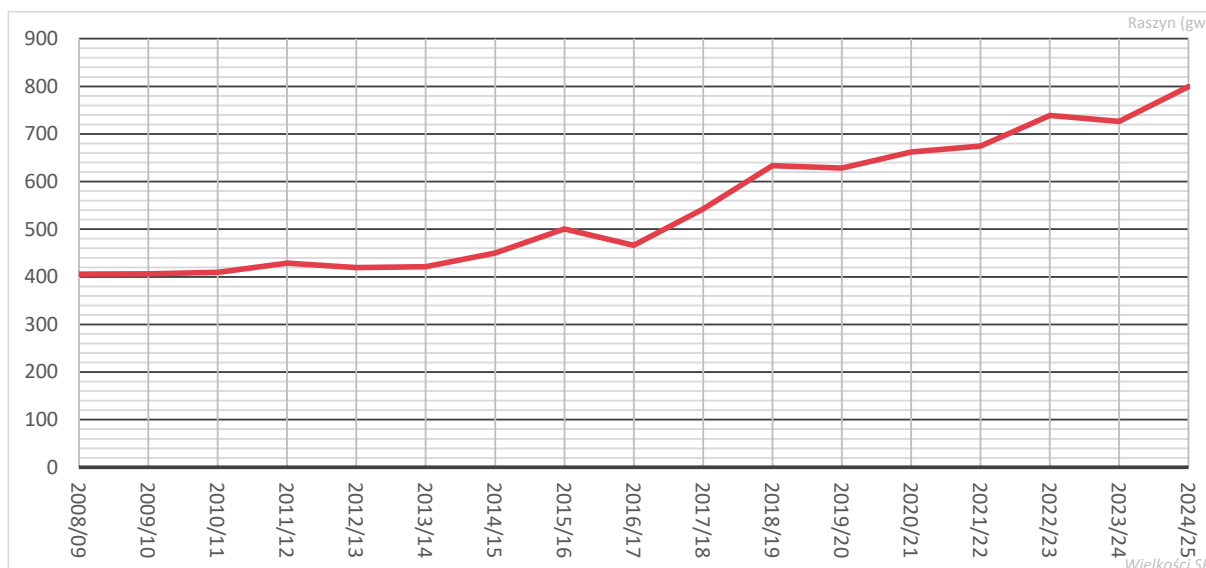
Wykres 50. Łączna liczba uczniów klas pierwszych szkół podstawowych prowadzonych przez gminę Raszyn

7.3.2. Liczba i wielkości szkół podstawowych

W badanym okresie gmina Raszyn w sposób ciągły prowadziła trzy szkoły podstawowe. W tym czasie na jej terenie nie funkcjonowały żadne inne szkoły podstawowe.

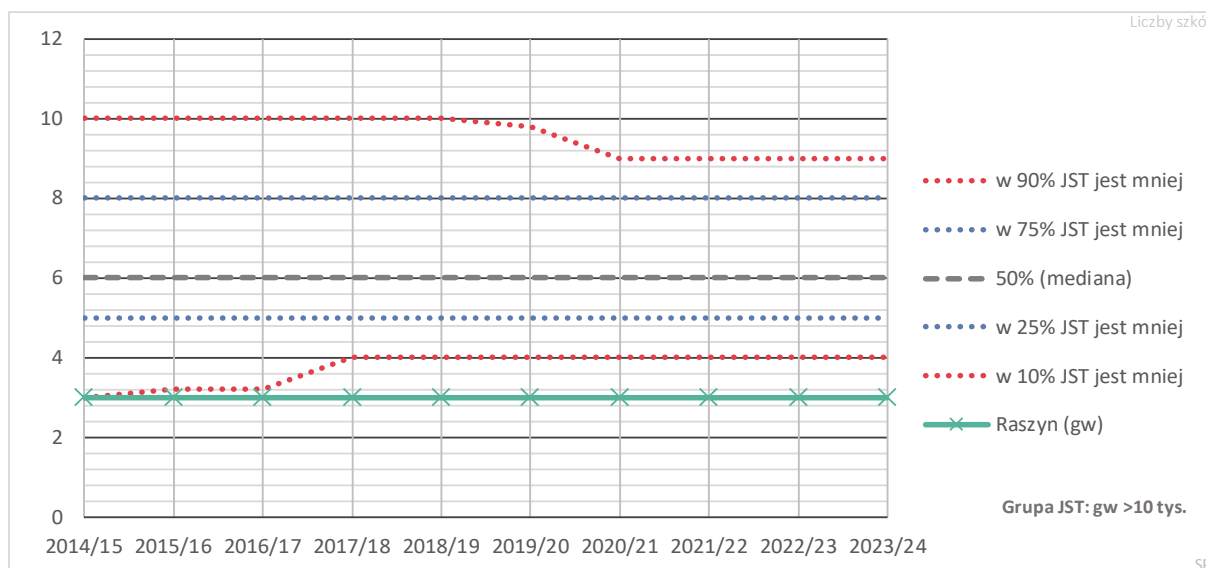
Wykres 51. Liczba uczniów przypadających na jedną szkołę podstawową prowadzoną przez gminę Raszyn

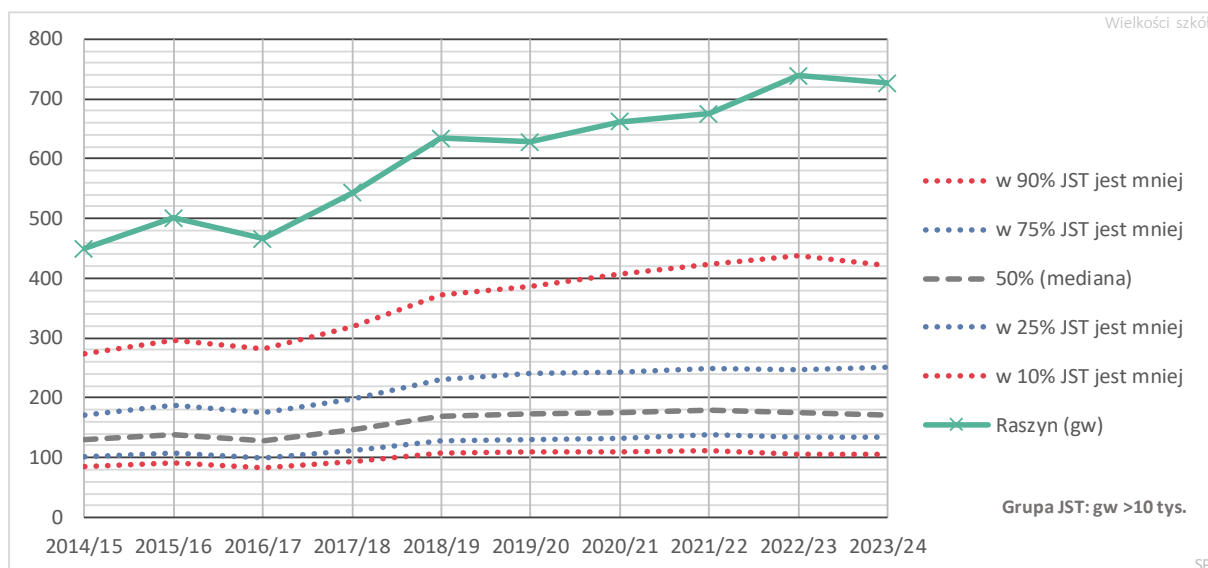
W porównaniu z innymi samorządami z grupy porównawczej, gmina Raszyn prowadzi wyjątkowo mało szkół podstawowych (zob. wykres 52), przy czym przeciętna wielkość samorządowej szkoły podstawowej jest bardzo duża – podobną wielkość osiąga mniej niż 10% samorządów z grupy porównawczej (zob. wykres 53).

Warto zauważyć, że poszczególne szkoły są bardzo zróżnicowane. Do największej z nich, w Raszynie, uczęszcza dwukrotnie więcej uczniów niż do drugiej w kolejności szkoły w Ładach i aż trzykrotnie więcej niż do trzeciej gminnej szkoły, prowadzonej w Sękocinie (zob. wykres 56).

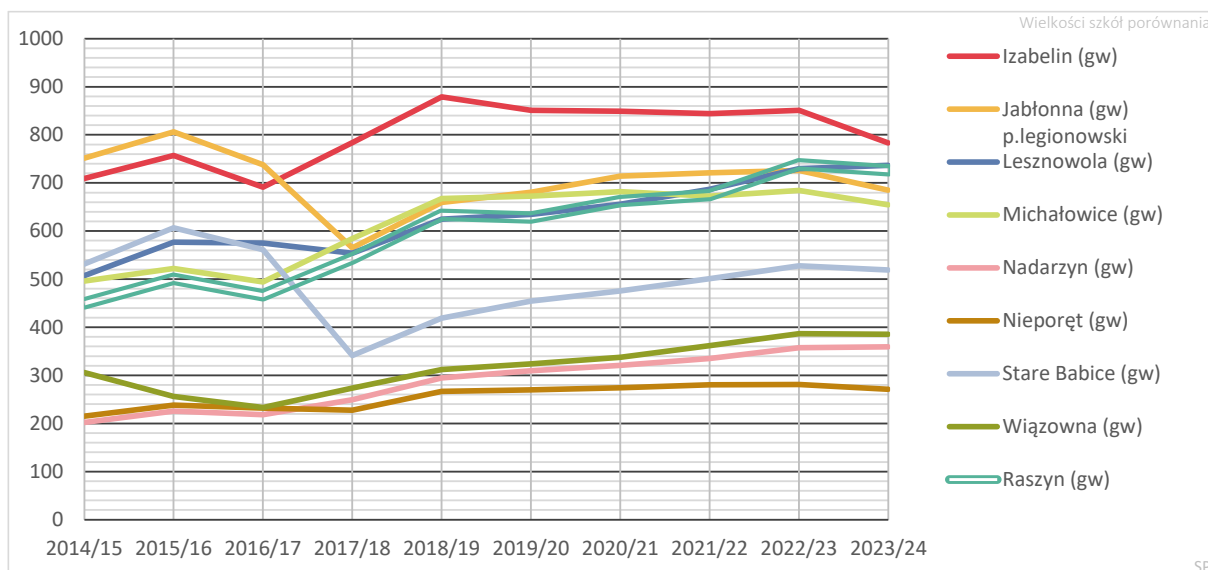
Wykres 52. Liczba szkół podstawowych prowadzonych przez samorząd – gmina Raszyn na tle podobnych JST

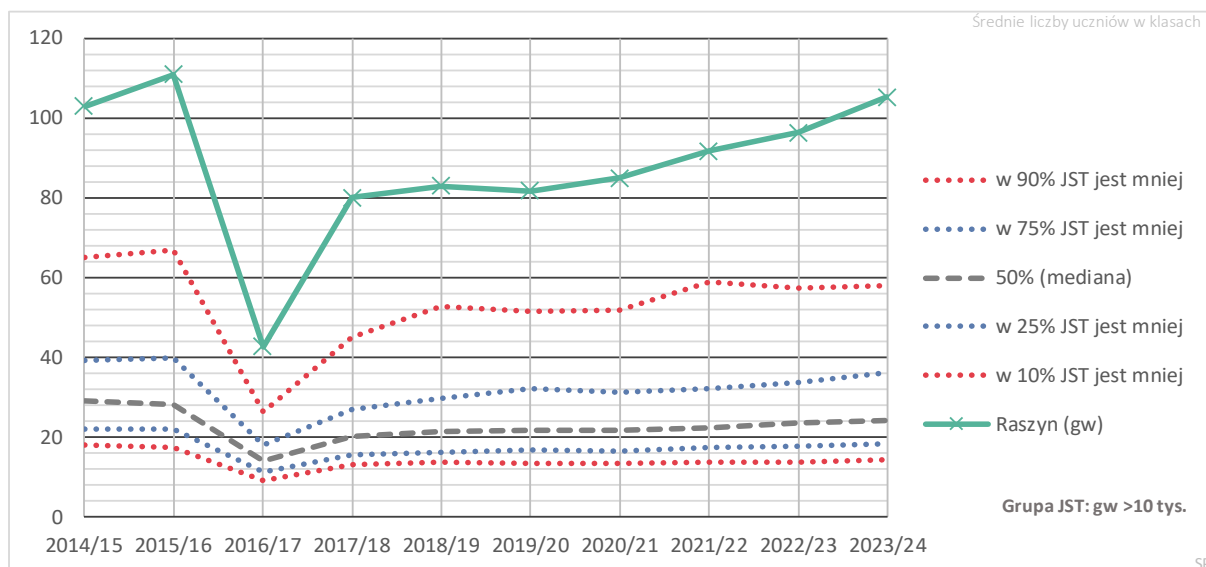
Wykres 53. Liczba uczniów przypadających na jedną szkołę podstawową prowadzoną przez samorząd – gmina Raszyn na tle podobnych JST

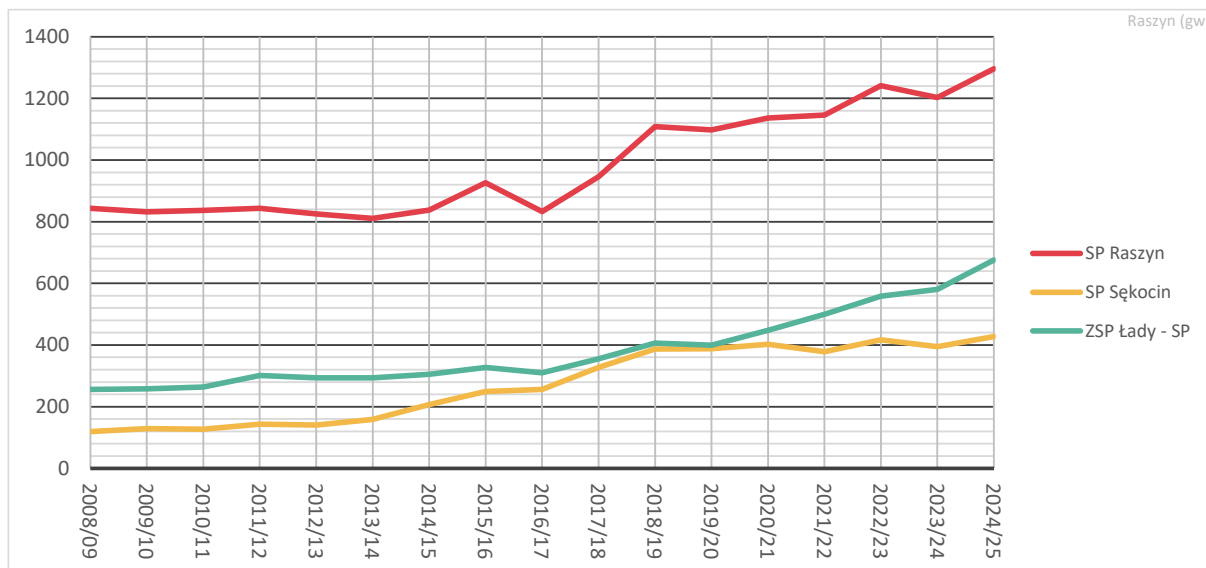
Wykres 54. Liczba uczniów przypadających na jedną szkołę podstawową prowadzoną przez samorząd – gmina Raszyn w porównaniu z wybranymi JST

Wykres 55. Liczba uczniów klas pierwszych przypadających na jedną szkołę podstawową prowadzoną przez samorząd – gmina Raszyn na tle podobnych JST

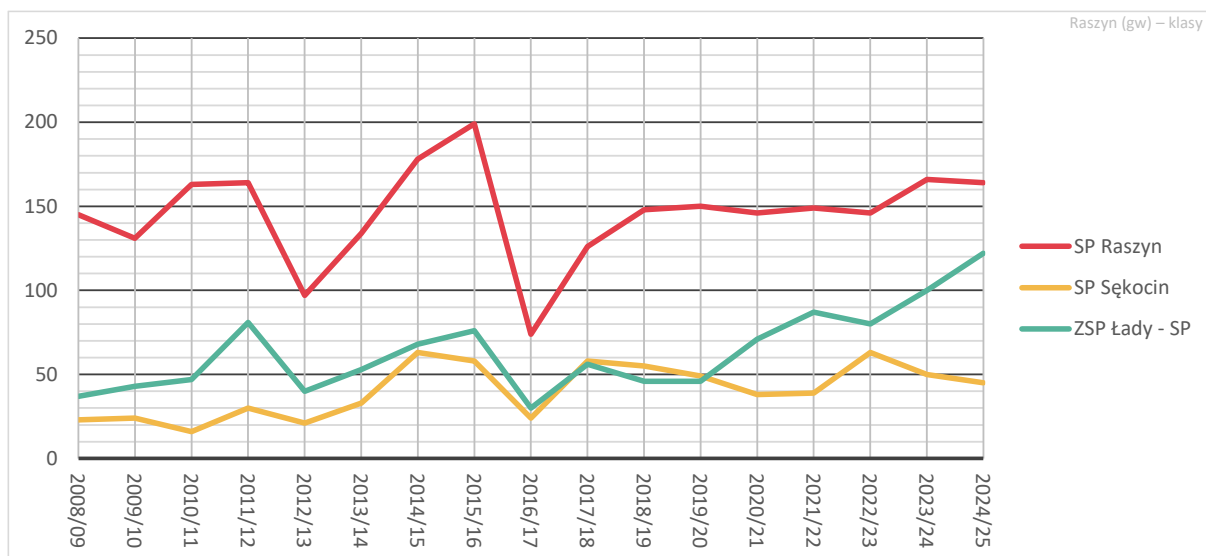

Wykres 56. Liczby uczniów w poszczególnych szkołach podstawowych

Wykres 56 pokazuje, jak w ostatnich kilkunastu latach zmieniły się wielkości poszczególnych szkół. Zauważalny jest wzrost liczby uczniów.

Wykres 57. Liczby uczniów klas pierwszych w poszczególnych szkołach podstawowych

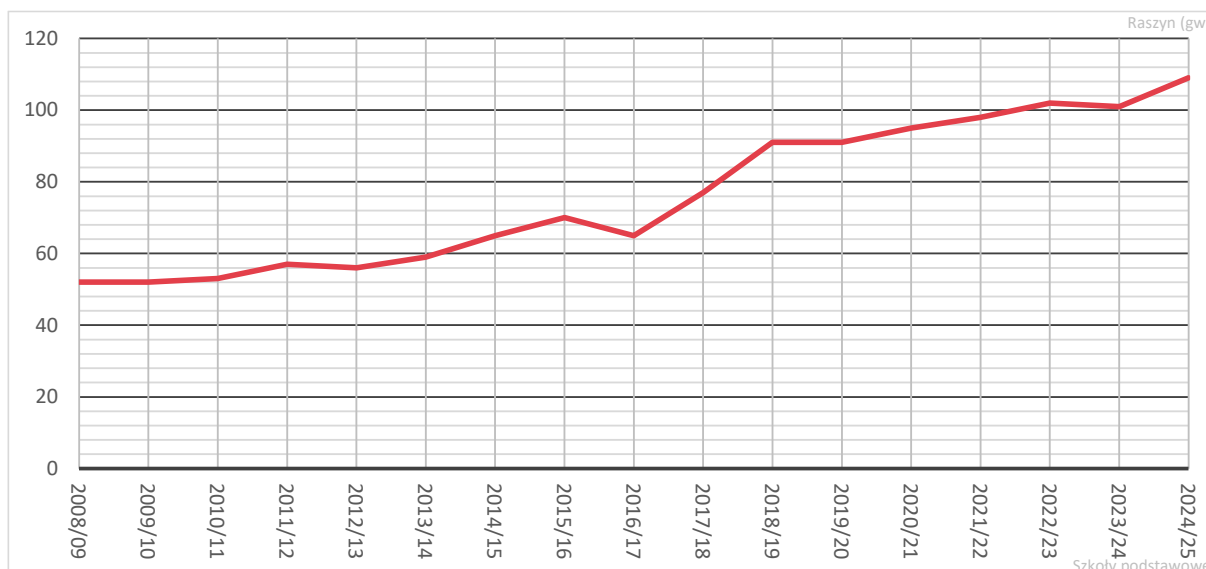

7.3.3. Oddziały w szkołach podstawowych

Wykresy zamieszczone w tym podrozdziale przedstawiają liczby i średnie wielkości oddziałów w całej gminie i w poszczególnych szkołach.

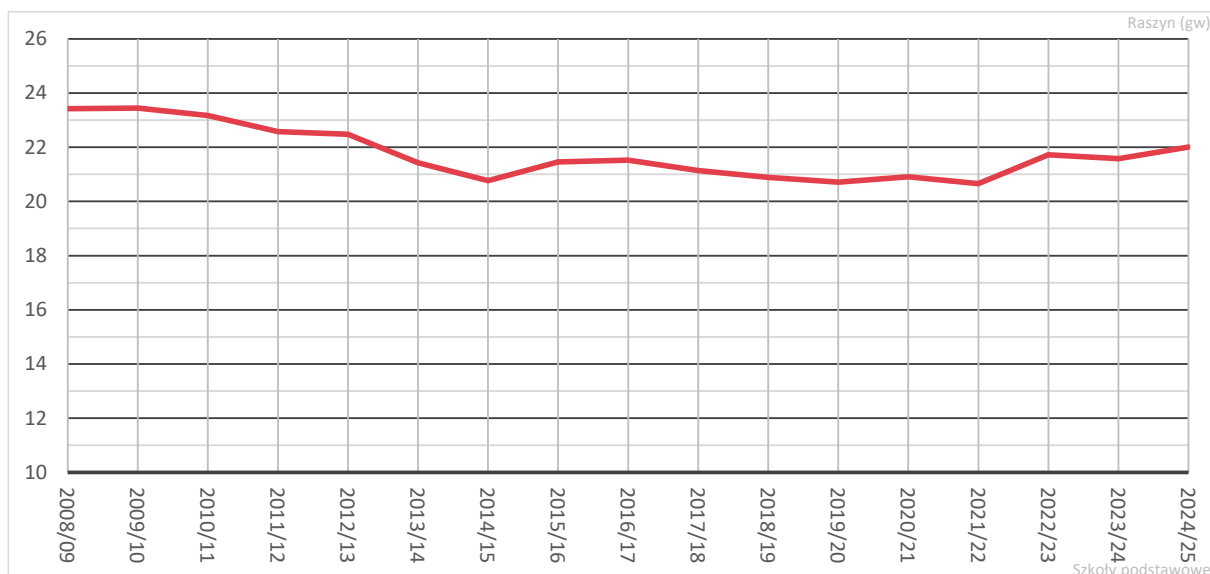
Podobnie jak na wykresach dotyczących liczb uczniów w szkołach, również na tych dotyczących liczb oddziałów zauważalne są zmiany będące skutkiem ostatnich reform: w latach 2015/16-2016/17 efekt zmiany wieku obowiązku szkolnego, a po 2017/18 – efekt likwidacji gimnazjów.

Wykres 58. Łączna liczba oddziałów szkół podstawowych prowadzonych przez gminę Raszyn

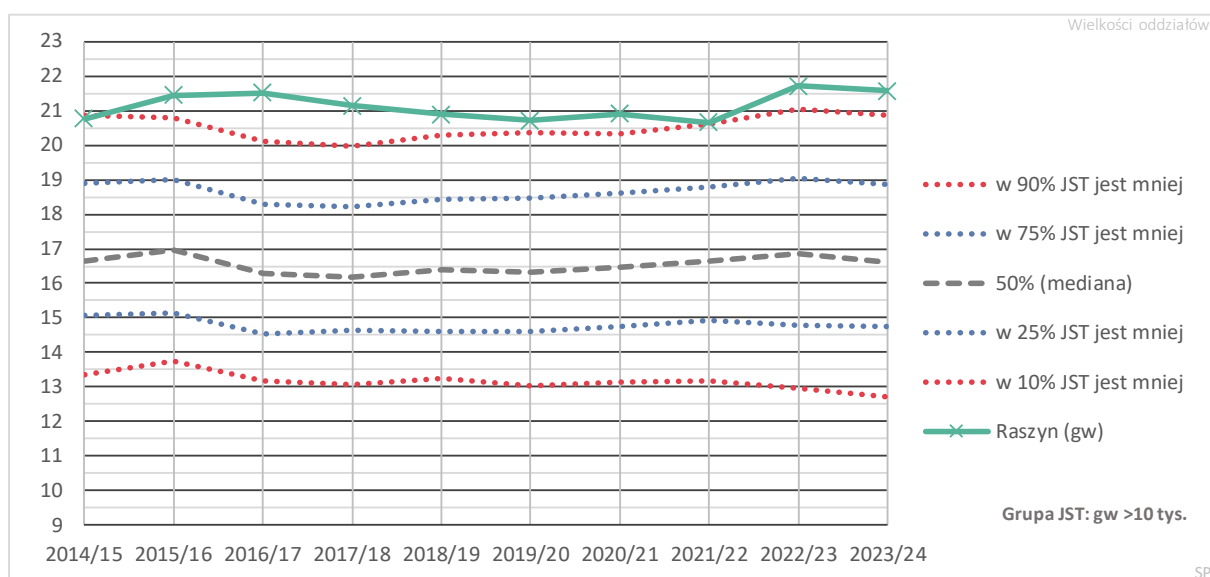

Średnia wielkość oddziału szkoły podstawowej wyliczona dla wszystkich szkół samorządowych od wielu lat jest względnie stabilna. Na tle grupy porównawczej jest to bardzo wysoka średnia (wykres 60).

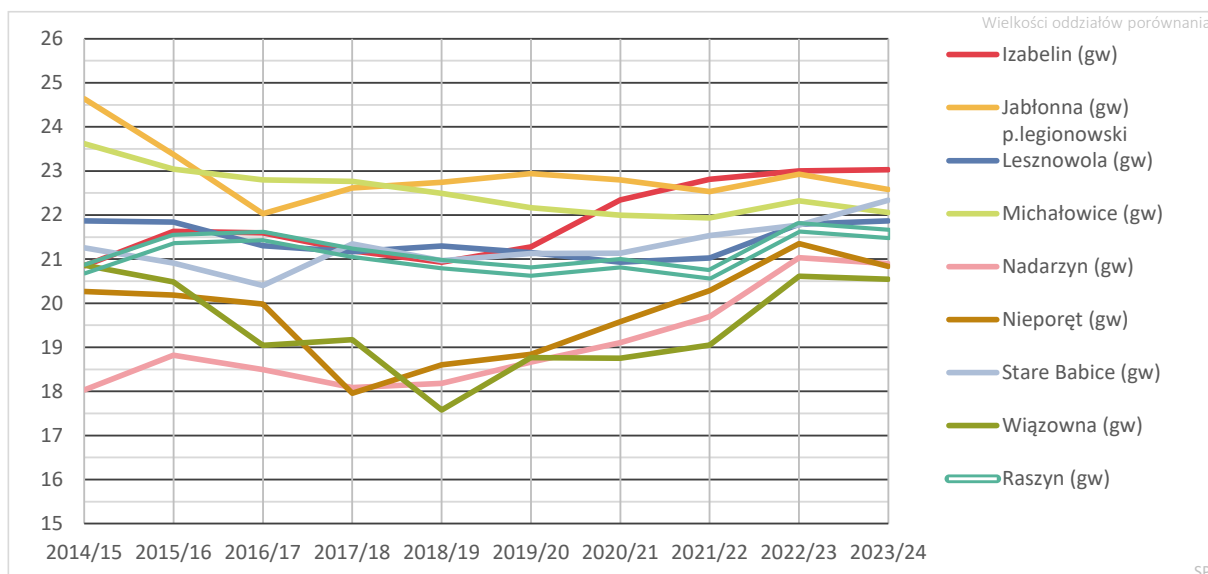
Wykres 59. Średnia wielkość oddziału szkół podstawowych prowadzonych przez gminę Raszyn

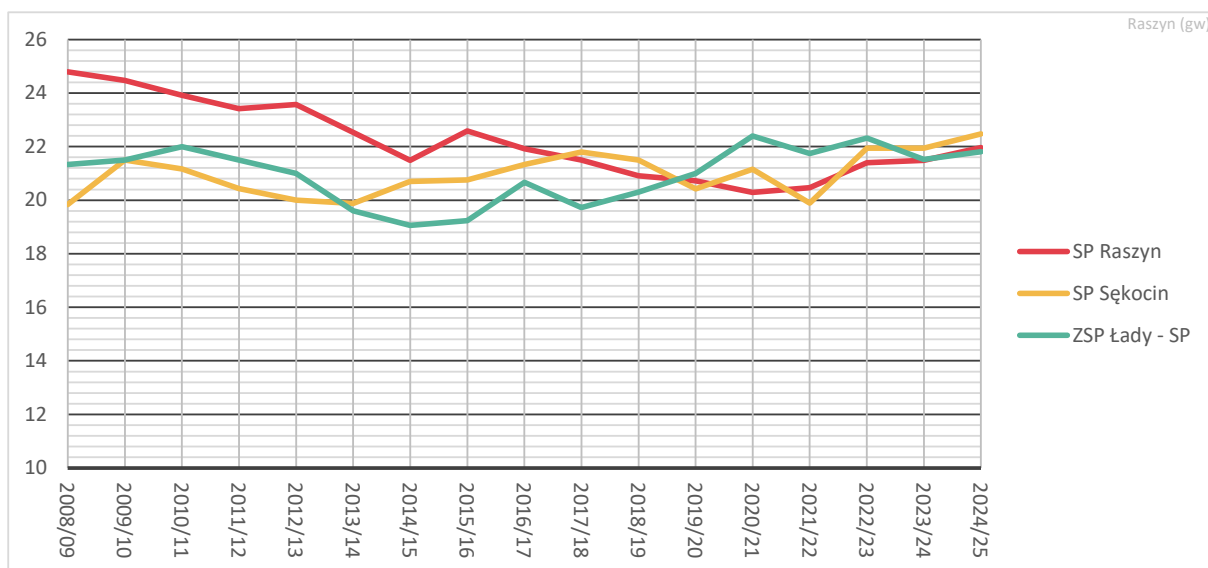
Wykres 60. Średnia wielkość oddziału szkoły podstawowej prowadzonej przez samorząd – gmina Raszyn na tle podobnych JST

Wykres 61. Średnia wielkość oddziału szkoły podstawowej prowadzonej przez samorząd – gmina Raszyn w porównaniu z wybranymi JST

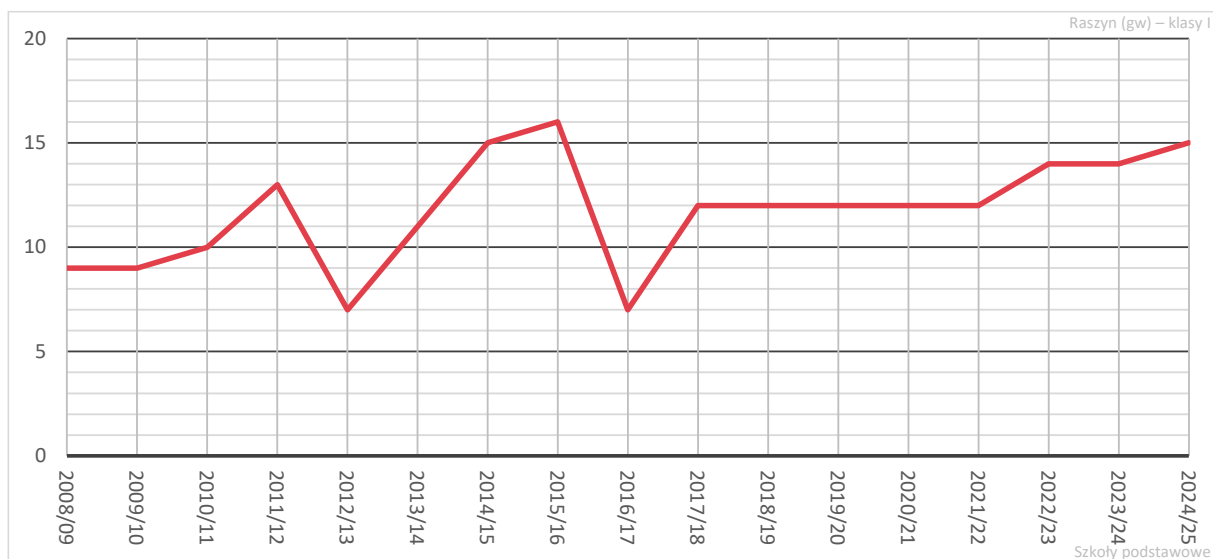

Wykres 62. Średnie wielkości oddziałów w poszczególnych szkołach podstawowych

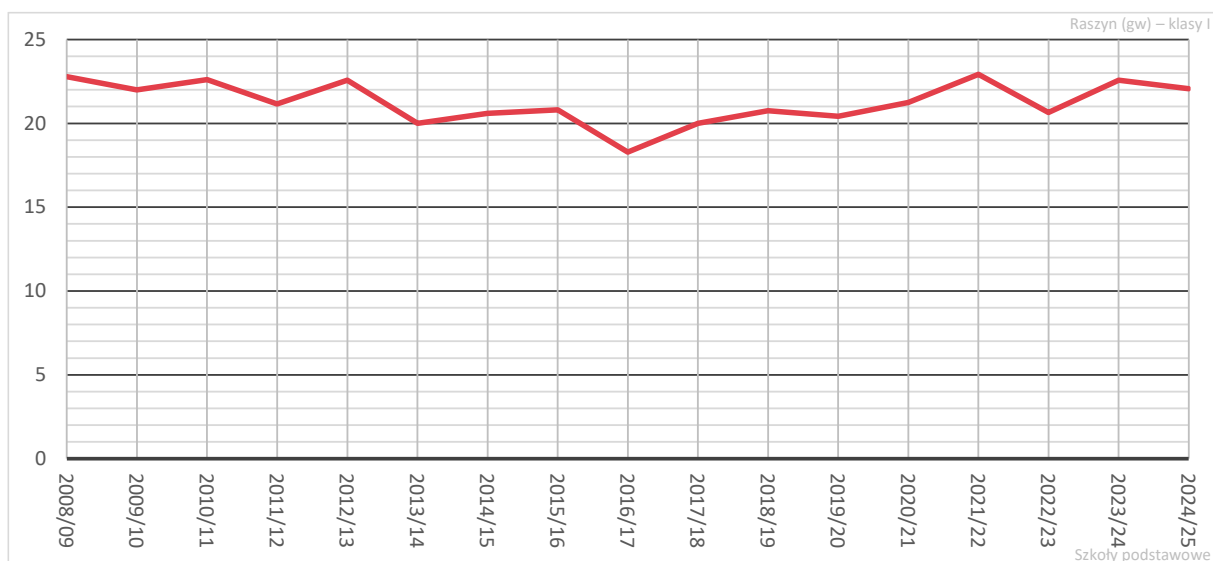

Przyglądając się historii liczebności i wielkości klas pierwszych w gminie, można zauważyć zmianę wartości w latach 2011/12-2016/17, co jest konsekwencją zawirowań dotyczących wieku obowiązku szkolnego (najpierw zapowiedzi reformy, potem jej wdrożenia). Jak pokazuje wykres 65, podobny przebieg zmian cechował całą grupę porównawczą. Z wykresu tego można ponadto się dowiedzieć, że na tle grupy porównawczej gmina Raszyn utrzymuje od lat wyjątkowo wysokie średnie wielkości oddziałów. Podobne wielkości średnich osiąga mniej niż 10% samorządów z porównywanej grupy.

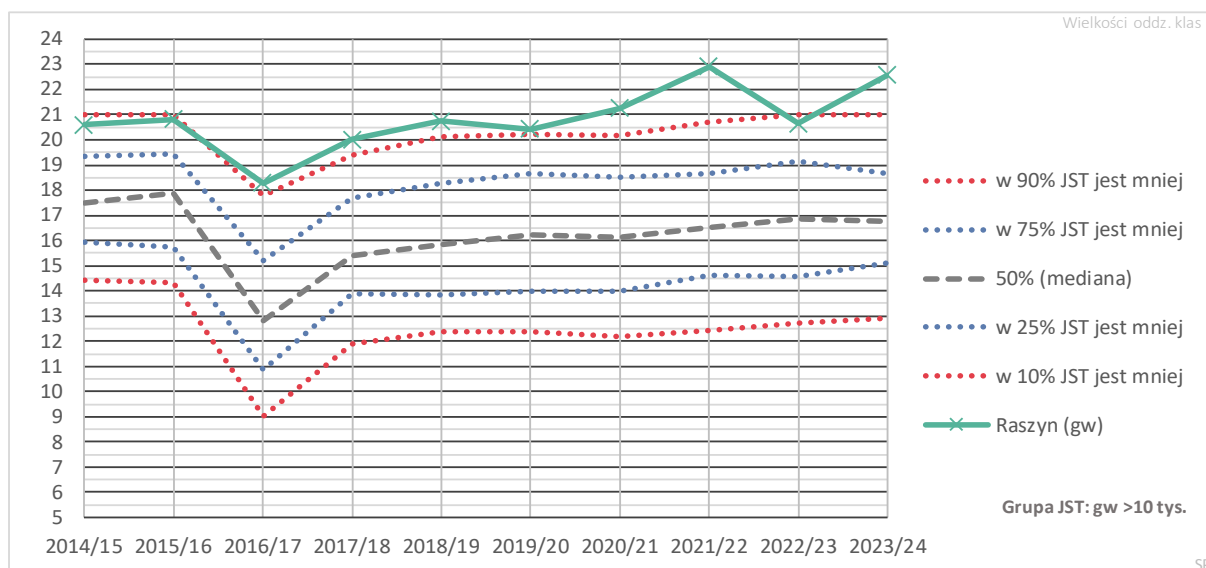
Wykres 63. Łączna liczba oddziałów klas pierwszych szkół podstawowych prowadzonych przez gminę Raszyn

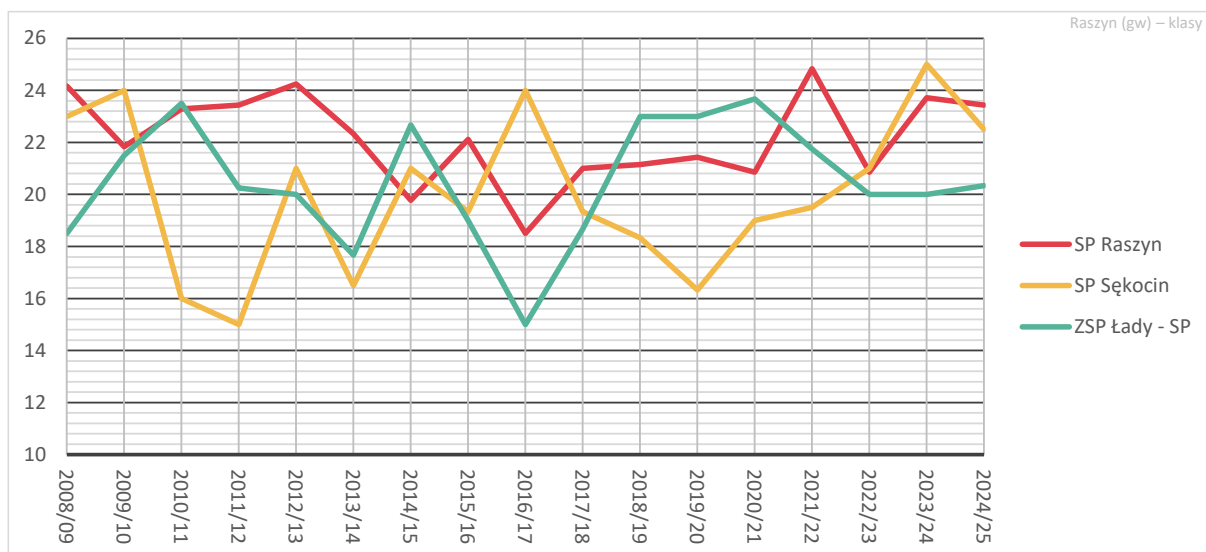
Wykres 64. Średnia wielkość oddziału klasy pierwszej szkoły podstawowych prowadzonych przez gminę Raszyn

Wykres 65. Średnia wielkość oddziału klasy pierwszej szkoły podstawowej prowadzonej przez samorząd – gmina Raszyn na tle podobnych JST

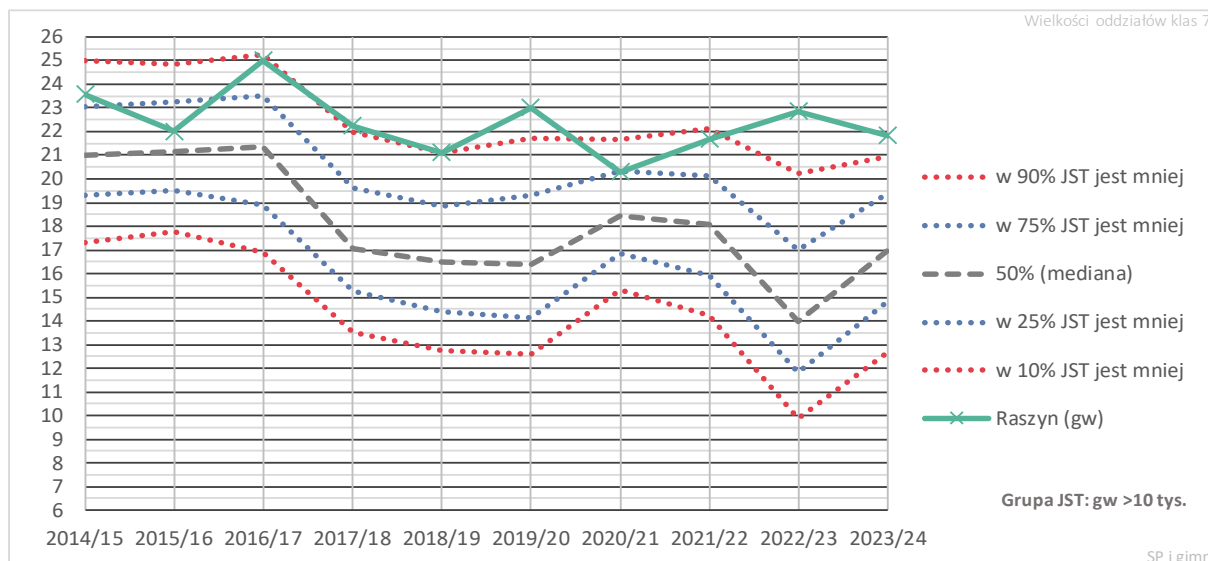
Wykres 66. Średnie wielkości oddziałów klas pierwszych w poszczególnych szkołach podstawowych

7.3.4. Spadek wielkości oddziałów w siódmym roku nauki

W wyniku likwidacji gimnazjów zmalała wielkość oddziałów w siódmym i ósmym roku nauczania, gdyż oddziały gimnazjalne były z reguły większe od obecnych oddziałów najstarszych klas szkoły podstawowej. Widać to na wykresie 67. Linie mediany oraz kwartyli i skrajnych decyli pokazują obniżenie wartości na przestrzeni ostatniej dekady. W wypadku gminy Raszyn spadek wartości również wystąpił, ale w sposób mniej widoczny niż w całej grupie porównawczej, co spowodowało, że na tle grupy gmina Raszyn obecnie charakteryzuje się wyjątkowo wysoką wartością badanego parametru.

Wykres 67. Zmiany średnich wielkości oddziałów w siódmym roku nauczania (I klasie gimnazjum/VII klasie SP) – gmina Raszyn na tle podobnych JST

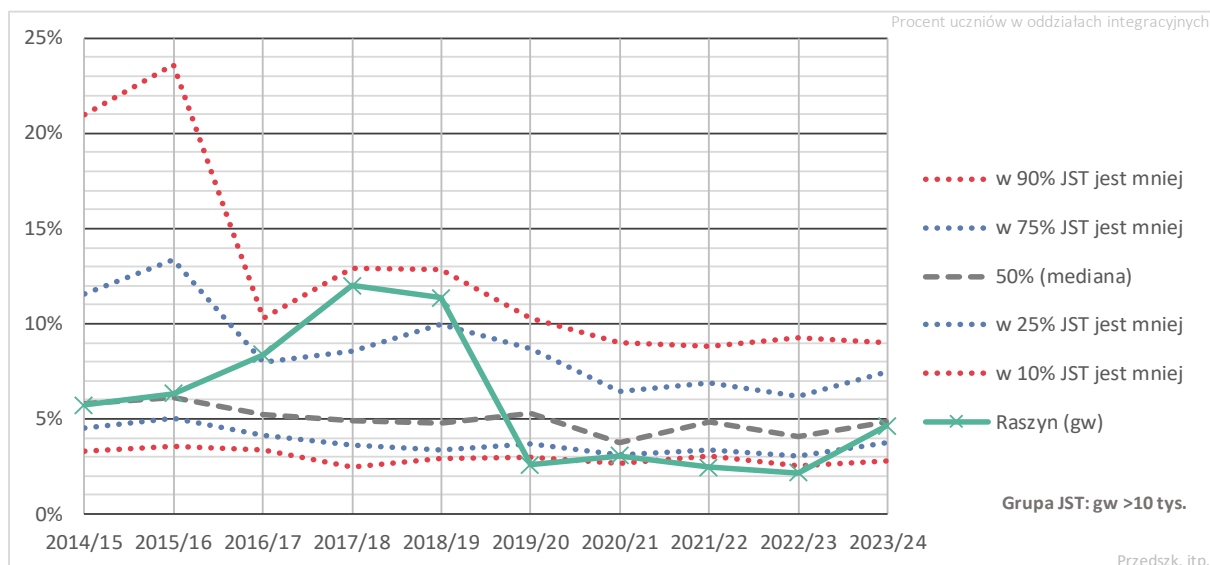

7.4. Udział uczniów oddziałów integracyjnych w ogólnej liczbie wychowanków przedszkoli

Na średnie wartości wskaźnika liczby uczniów i dzieci przedszkolnych przypadających na jeden etat nauczycielski mocno wpływa liczba oddziałów integracyjnych wśród wszystkich oddziałów, gdyż w oddziałach tych liczba godzin jest większa (głównie ze względu na nauczycieli wspomagających w oddziałach integracyjnych), a dodatkowo oddziały integracyjne są mniejsze od typowych oddziałów ogólnodostępnych. Dlatego warto porównać udziały uczniów takich oddziałów z innymi samorządami. W gminie Raszyn oddziały integracyjne funkcjonują w przedszkolach, ale nie ma ich w szkołach.

Odsetek dzieci w oddziałach integracyjnych w ogólnej przedszkolaków ulegał dużym zmianom. W latach 2016/17-2018/19 był bardzo wysoki, później mocno zmalał, a ostatnio był zbliżony do mediany dużych gmin wiejskich.

Wykres 68. Procent dzieci w oddziałach integracyjnych w ogólnej liczbie wychowanków przedszkoli i oddziałów przedszkolnych w SP – gmina Raszyn na tle podobnych JST

8. Uczniowie spoza obwodów jako przyczyna tworzenia niekoniecznych oddziałów

Do szkół w Raszynie i w Ładach uczęszczają przede wszystkim uczniowie zamieszkali w obwodach tych szkół. Inaczej jest w Sękocinie, gdyż do tej szkoły przyjęto bardzo wielu uczniów z obwodu szkoły w Raszynie. Większość z nich to mieszkańcy Janek. Ilustrują to tabele poniżej.

Tabela 21. Uczniowie z obwodów i spoza obwodów w szkołach podstawowych gminy Raszyn

	1	2	3	4	5	6	7	8	Razem
SP Łady	120	98	81	91	74	65	58	64	651
SP Łady	114	95	78	85	68	64	58	59	621
SP Raszyn	3	1	1	3	1			2	11
SP Sękocin	3	2	2	3	2	1		2	15
inny					3			1	4
SP Raszyn	157	149	130	144	140	151	139	124	1134
SP Łady	3	1	2	1	6	6	8	3	30
SP Raszyn	150	147	125	140	132	140	127	120	1081
SP Sękocin							2		2
inny	4	1	3	3	2	5	2	1	21
SP Sękocin	42	51	61	43	46	51	56	57	407
SP Łady			1				1		2
SP Raszyn	5	5	21	19	18	26	23	29	146
SP Sękocin	37	46	38	22	26	23	30	28	250
inny			1	2	2	2	2		9
Suma końcowa	319	298	272	278	260	267	253	245	2192

Przyjmowanie do szkół uczniów z obwodów innych szkół gminnych jest obojętne z punktu widzenia finansów oświaty, jeśli nie są oni przyczyną powstawania dodatkowych, niekoniecznych oddziałów.

Przyjmowanie uczniów spoza gminy, jeśli dopełniają oni istniejące oddziały jest korzystne, gdyż gmina dostaje na nich subwencję, a nie ponosi istotnych dodatkowych kosztów.

Gdy przyjmowanie uczniów spoza obwodu szkoły wymusza powstawanie dodatkowego, małego oddziału, jest to niekorzystne z ekonomicznego punktu widzenia. Taka sytuacja miała miejsce trzykrotnie w Sękocinie, gdy utworzono trzy oddziały zamiast dwóch wskutek przyjęcia do tej szkoły zbyt wielu uczniów spoza obwodu. Klasy, w których powstały niekonieczne oddziały zaznaczono czerwonym kolorem w tabeli 21. Gdyby do tej szkoły przyjęto mniej uczniów z obwodu szkoły w Raszynie, w całej gminie mogło być o trzy oddziały mniej, ponieważ uczniowie nieprzyjęci w Sękocinie znaleźliby miejsce w istniejących oddziałach w Raszynie. W gminie Raszyn średni roczny koszt typowych zajęć z uczniami w jednym oddziale to ponad 180 tys. zł. Zatem utworzenie tych trzech niekoniecznych oddziałów kosztuje gminę w ciągu 8 lat ponad 4,3 mln zł.

Tabela 22. Uczniowie szkół podstawowych wg miejsc zamieszkania (dane z 30 września 2023 r.)

Szkoła/województwo/powiat/gmina	Klasa 1	Klasa 2	Klasa 3	Klasa 4	Klasa 5	Klasa 6	Klasa 7	Klasa 8	Łącznie
ZSP Łady	100	81	89	75	65	62	71	38	581
mazowieckie	100	81	89	75	65	62	71	38	581
m. st. Warszawa			8	4		1			13
piaseczyński			1	4			1		6
Lesznowola				3			1		4
Piaseczno			1	1					2
pruszkowski	100	81	80	67	65	61	70	38	562
Raszyn	100	81	80	67	65	61	70	38	562
Dawidy	3	4	1	6	2	5	5	3	29
Dawidy Bankowe	35	31	29	22	22	25	19	14	197
Falenty (osada)	4	6	5	8	11	3	10	4	51
Falenty Duże	4		2	1					7
Falenty Nowe	22	13	14	13	14	12	9	8	105
Janki							1		1
Jaworowa	13	7	12	6	9	8	14	3	72
Łaszczki	1	2	2	1	1		1	1	9
Łady	9	7	4	6		4	4	1	35
Podolszyn Nowy	8	9	6	3	6	4	5	2	43
Raszyn			1	1			2	1	5
Rybie	1	1	4					1	7
Stomin		1							1
SP Raszyn	166	144	147	150	149	152	131	107	1146
mazowieckie	166	144	147	150	149	152	131	107	1146
grodziski								2	2
Żabia Wola								2	2
m. st. Warszawa				2				1	3
piaseczyński							1	1	2
Lesznowola							1	1	2
pruszkowski	166	144	147	148	149	152	130	103	1139
Nadarzyn						1			1
Pruszków					1				1
Raszyn	166	144	147	148	148	151	130	103	1137
Dawidy Bankowe						1			1
Falenty (osada)				2	1				3
Falenty Duże						3			3
Falenty Nowe	1				2		1		4
Janki					1	1	1		3
Jaworowa				1	2	1	1		5
Nowe Grocholice		3	1	17	5	9	11	3	49
Podolszyn Nowy				1					1
Puchały		1		1	1	4	3	3	13
Raszyn	162	136	141	85	89	91	79	76	859
Rybie	3	4	5	41	46	41	34	21	195
Stomin					1				1
SP Sękocin	50	60	43	48	55	54	60	25	395
mazowieckie	50	60	43	48	55	54	60	25	395
grójce								1	1
Grójec								1	1
m. st. Warszawa					1		1		2
piaseczyński				1	1			1	3
Lesznowola					1			1	2
Piaseczno				1					1
pruszkowski	50	60	43	47	53	54	59	23	389
Piastów				1					1
Pruszków				1		1			2
Raszyn	50	60	43	45	53	53	59	23	386
Dawidy Bankowe		1							1
Falenty (osada)			1	2		1	6		10
Falenty Duże	2	2	3	1	1	8	7	3	27
Falenty Nowe			1			3	1	1	6
Janki	3	17	12	11	21	6	9	5	84
Łaszczki	8	8	3	12	5	7	14	4	61
Nowe Grocholice			1			1			2
Raszyn					1	1	2	4	8
Rybie			2		1		1		4
Sękocin Nowy	10	2	4	7	8	3	7	1	42
Sękocin Stary	5	6	5	5	6	9	4	1	41
Sękocin-Las (osada leśna)	3	6	4	2	2	1			18
Stomin	19	16	5	3	8	8	4	3	66
Wypędy		2	2	2		5	4	1	16
Łącznie	316	285	279	273	269	268	262	170	2122

9. Szczegółowa analiza organizacji poszczególnych szkół i zespołów szkół w roku szkolnym 2023/24 na podstawie arkuszy organizacyjnych

9.1. Szkoła Podstawowa w Raszynie

We wszystkich klasach drugich i trzecich są po dwie godziny basenu i po jednej godzinie dodatkowych zajęć sportowych ponad wymiar godzin wynikających z ramowego planu nauczania, co daje łącznie 42 godziny dodatkowe.

Z podziałów na grupy oddziałów mniejszych niż 25-osobowe na angielskim wynika 87 dodatkowych godzin.

Ze względu na to, że w wielu oddziałach wprowadzono oprócz języka angielskiego język hiszpański i niemiecki lub rosyjski i niemiecki do wyboru przez uczniów, konieczne są podziały na grupy, które generują 34 dodatkowe godziny.

Ze względu na dodatkową matematykę w ramach innowacji w szkole jest 48 dodatkowych godzin.

Choć żaden oddział nie jest większy niż 26-osobowy (a tylko w takich oddziałach wymagany jest podział na grupy na wychowaniu fizycznym), podziały na grupy na wychowaniu fizycznym generują 136 dodatkowych, niewymaganych prawem godzin.

Choć tylko dwa oddziały są większe niż 24-osobowe, dużo zajęć z informatyki jest prowadzonych w podziale na grupy, co generuje 26 dodatkowych godzin, które rocznie kosztują około 150 tys. zł. O wiele taniej byłoby wyposażyć pracownie komputerowe w 24 komputery, aby podziały na grupy nie były konieczne.

Drugi język obcy nauczany jest w szkole już od klasy piątej, co generuje 14 dodatkowych godzin¹².

W każdym oddziale klasy siódmych i ósmych są po trzy dodatkowe godziny przygotowujące do egzaminów. Łącznie generuje to 44 godziny dodatkowe.

W klasach siódmych są po 3 godziny tygodniowo fizyki oraz chemii zamiast obowiązkowych dwóch, co generuje 14 dodatkowych godzin.

Łącznie w szkole w Raszynie jest 445 dodatkowych godzin, co kosztuje około 2,5 mln zł rocznie.

9.2. Zespół Szkolno-Przedszkolny w Ładach

W szkole jest 21 dodatkowych godzin zajęć na basenie i 9 godzin opieki basenowej, co daje łącznie 30 dodatkowych godzin.

Żaden oddział w szkole nie jest większy niż 26-osobowy, w którym wymagane są podziały na grupy na wychowaniu fizycznym, a mimo to na wychowaniu fizycznym w całej szkole są 24 godziny wynikające z podziałów na grupy.

¹² godzin języka jest więcej, ale część jest realizowana w ramach godzin dyrektorskich

24-osobowy oddział 5c został podzielony na dwie grupy na języku angielskim, co generuje 3 dodatkowe godziny.

W klasach siódmych i ósmych jest dodatkowo po jednej godzinie języka polskiego, matematyki i języka angielskiego, co generuje 18 dodatkowych godzin.

Łącznie, w całej szkole jest 75 dodatkowych godzin, ponad wymogi ramowego planu nauczania. Ich roczny koszt to około 450 tys. zł.

9.3. Szkoła Podstawowa w Sękocinie

W szkole ponad godziny z ramowego planu nauczania są dwie godziny SKKT, dwie godziny SKS-u i jedna godzina chóru.

26-osobowy oddział 5b ma zajęcia wychowania fizycznego w podziale na grupy.

W klasach ósmych jest dodatkowo po jednej godzinie języka polskiego, matematyki i języka angielskiego, co generuje 9 dodatkowych godzin.

W 24-osobowym oddziale 8a języki i są prowadzone w podziale na grupy co generuje dodatkowe 5 godzin.

Łącznie, w całej szkole są 23 dodatkowe godziny, ponad wymogi ramowego planu nauczania. Ich roczny koszt to około 140 tys. zł.

9.4. Podsumowanie

Restrykcyjne usunięcie z arkuszy organizacyjnych wszystkich godzin zajęć w oddziałach oraz zajęć pozalekcyjnych, których prowadzenie nie jest wymagane przez prawo, pozwoliłoby na ograniczenie zatrudnienia nauczycieli w gminie o 543 godziny, czyli o ok. 30 etatów, które rocznie kosztują około 3,2 mln zł. Nie oznacza to oczywiście, że są to etaty niepotrzebne, a jedynie, że możliwe jest zrezygnowanie z nich bez naruszania przepisów.

Tabela 23. Liczby niekoniecznych godzin w oddziałach i zajęć pozalekcyjnych, z których można zrezygnować bez naruszania przepisów prawa

	Liczba uczniów	Liczba niekoniecznych godzin dodatkowych	Liczba niekoniecznych godzin dodatkowych na ucznia	Liczba uczniów na jeden etat niekoniecznych zajęć dodatkowych
SP Raszyn	1296	445	0,34	52,4
SP Sękocin	426	23	0,05	333,4
ZSP Łady	675	75	0,11	162,0
Razem	2397	543,00	0,23	79,46

10. Analiza porównawcza organizacji jednostek oświatowych

10.1. Liczby uczniów przypadających na jeden etat nauczyciela we wszystkich jednostkach

Najlepszym sposobem porównywania organizacji placówek oświatowych różnych typów i wielkości w kontekście ponoszonych kosztów jest wyznaczanie wskaźnika liczby uczniów/dzieci przypadających na jeden etat nauczyciela (im wyższa jest wartość wskaźnika tym tańsza organizacja).

W tabeli poniżej pokazano liczbę uczniów i dzieci przedszkolnych przypadających na jeden etat nauczyciela w poszczególnych jednostkach. W obliczeniach uwzględniono wszystkie etaty nauczycieli przypisane do jednostki. Najwięcej uczniów przypada na jeden etat w P3. Zdecydowanie najmniej w P1, co oznacza, że jest to najdrożej zorganizowana placówka w gminie. Spośród szkół najtaniej zorganizowana jest SP Sękocin z 8,8 ucznia na etat, a najdrożej ZSP Łady z 7,5 ucznia/dziecka na etat.

Tabela 24. Liczba uczniów przypadających na jeden etat nauczyciela w poszczególnych jednostkach

Jednostka	Liczba uczniów i dzieci przedszkolnych	Liczba etatów nauczycieli	Liczba uczniów na etat nauczyciela
SP Raszyn	1350	171,81	7,9
SP Sękocin	426	48,46	8,8
ZSP Łady	872	115,52	7,5
P Falenty	70	7,90	8,9
P Sękocin	45	5,71	7,9
P1 Raszyn	86	19,99	4,3
P2 Raszyn	167	19,53	8,6
P3 Raszyn	239	26,68	9,0
Razem	3255	415,60	7,8

10.2. Analiza porównawcza organizacji przedszkoli i oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych

10.2.1. Liczby dzieci, oddziałów i średnie liczebności oddziałów

W tabeli przedstawiono liczby dzieci i oddziałów oraz średnie liczebności oddziałów w przedszkolach i w oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych.

Tabela 25. Liczby dzieci, oddziałów i średnie liczebności oddziałów w przedszkolach oraz oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych w Raszynie.

	Ogólnodostępny			Integracyjny			Razem		
	LU	LO	Śr	LU	LO	Śr	LU	LO	Śr
SP Raszyn	54	3	18,0				54	3	18,0
ZSP Łady	197	8	24,6				197	8	24,6
P Fałenty	70	3	23,3				70	3	23,3
P Sękocin	45	2	22,5				45	2	22,5
P1 Raszyn				86	4	21,5	86	4	21,5
P2 Raszyn	167	7	23,9				167	7	23,9
P3 Raszyn	239	10	23,9				239	10	23,9
Razem	772	33	23,4	86	4	21,5	858	37	23,2

Średnio w oddziałach w przedszkolach i oddziałach przedszkolnych w SP w Raszynie jest po 23,2 dzieci, a w oddziałach ogólnodostępnych 23,4. To dużo, ale widać, że w przedszkolach jest trochę wolnych miejsc, gdyż inaczej oddziały byłyby 25-osobowe, jak było dwa lata temu.

10.2.2. Analiza porównawcza organizacji zajęć w przedszkolach

Analiza porównawcza organizacji zajęć w przedszkolach dotyczy zajęć nauczycielskich realizowanych w oddziałach.

Ponieważ nauczyciele oddziałów zerowych mają inne pensum niż nauczyciele pozostałych oddziałów, do porównań użyliśmy nie liczby etatów, ale liczby godzin nauczycielskich realizowanych w oddziałach, czyli godzin wychowawcy oraz języka angielskiego. Nie uwzględniono godzin religii, gdyż nie wszystkie dzieci w nich uczestniczą i konieczna jest opieka dwóch nauczycieli w oddziale na tych godzinach.

Tabela 26. Liczba godzin zajęć w oddziałach na dziecko oraz na oddział

	Liczba oddziałów	Liczba dzieci	Liczba godzin	Liczba godzin na dziecko	Liczba godzin na oddział	Średnia liczba godzin pracy oddziału dziennie
SP Raszyn	3	54	75,0	1,39	25,0	5,0
ZSP Łady	8	197	386,0	1,96	48,3	9,7
P Fałenty	3	70	137,2	1,96	45,7	9,1
P Sękocin	2	45	91,7	2,04	45,8	9,2
P1 Raszyn	4	86	204,0	2,37	51,0	10,2
P2 Raszyn	7	167	327,5	1,96	46,8	9,4
P3 Raszyn	10	239	477,5	2,00	47,8	9,6
Razem	37	858	1698,8	1,98	45,9	9,2

Średnia dzienna liczba godzin pracy jednego oddziału w całej gminie łącznie z pracującymi pięć godzin dziennie oddziałami przedszkolnymi w SP Raszyn, wynosi 9,2, a w przedszkolach 9,6. Jest to wielkość bardzo wysoka w porównaniu z innymi znanymi nam samorządami. Co ciekawe, najniższą wartość tego wskaźnika mają najmniejsze przedszkola w Sękocinie i w Fałętach, w których trudniej niż w większych przedszkolach jest zorganizować opiekę nad dziećmi na pierwszych i ostatnich godzinach pracy, gdy w przedszkolu jest mniej dzieci. Gdyby w każdym przedszkolu

liczba godzin na oddział była taka jak w Falętach, liczba godzin nauczycieli zmniejszyłaby się o 69.

Jeśli uwzględni się wszystkie godziny nauczycieli w przedszkolach, to średnia liczba godzin przypadających na jedno dziecko wzrasta z 1,98 do 2,91, czyli o niemal 50%, co widać w tabeli poniżej. Świadczy to o dużej liczbie etatów nauczycieli w przedszkolach ponad realizację zajęć podstawowych.

Tabela 27. Liczba wszystkich godzin w przedszkolach na dziecko oraz na oddział

	Liczba oddziałów	Liczba dzieci	Liczba godzin	Liczba godzin na dziecko	Liczba godzin na oddział
SP Raszyn	3	54	78,0	1,44	26,0
ZSP Łady	8	197	559,0	2,84	69,9
P Falenty	3	70	186,2	2,66	62,1
P Sękocin	2	45	133,7	2,97	66,8
P1 Raszyn	4	86	452,5	5,26	113,1
P2 Raszyn	7	167	454,3	2,72	64,9
P3 Raszyn	10	239	631,0	2,64	63,1
Razem	37	858	2494,6	2,91	67,4

10.2.3. Etaty dodatkowe w przedszkolach

W przedszkolach i oddziałach przedszkolnych gminy Raszyn jest niemal 15 etatów zajęć dodatkowych (nie licząc etatów specjalistów takich jak pedagog, psycholog, pedagog specjalny i logopeda które analizujemy w odrębnym rozdziale). To bardzo dużo w porównaniu z innymi znanymi nam samorządami. Najwięcej, bo aż ponad dziesięć jest etatów nauczycieli wspomagających, którzy w innych samorządach rzadko w tak dużym wymiarze pojawiają się w przedszkolach.

Tabela 28. Zestawienie dodatkowych etatów związanych z pomocą psychologiczno-pedagogiczną w przedszkolach

	P1 Raszyn	P2 Raszyn	P3 Raszyn	ZSP Łady	Razem
Inne zajęcia o charakterze terapeutycznym	0,36				0,36
Integracja sensoryczna				0,50	0,50
Nauczyciel wspomagający	4,00	1,30	3,20	1,95	10,45
Terapia pedagogiczna				1,00	1,00
Wczesne wspomaganie rozwoju	1,63				1,63
Zajęcia rewalidacyjne grupowe		0,06			0,06
Zajęcia rewalidacyjne indywidualne		0,43		0,51	0,95
Suma końcowa	5,99	1,79	3,20	3,96	14,94

10.3. Analiza porównawcza organizacji szkół

10.3.1. Liczby uczniów

W roku szkolnym 2024/25 w szkołach podstawowych prowadzonych przez gminę Raszyn, uczy się 2397 uczniów w 59 oddziałach. 66 uczniów uczy się w trzech oddziałach przygotowawczych. Oddziały ogólnodostępne w szkołach są duże. Ich średnia wielkość to 22,2. Jest to wielkość znacznie przewyższająca medianę wyznaczoną dla dużych gmin wiejskich (zob. wykres 60 na stronie 57).

Mniejsze, bo średnio 16,5-osobowe są oddziały przygotowawcze dla cudzoziemców.

Szkoły w gminie są duże, a szkoła w Raszynie jest wyjątkowo duża.

Inaczej niż w ogromnej większości gmin w Polsce, uczniów z każdym rokiem przybywa. Ich liczba jest najmniejsza w klasie ósmej, a największa w klasie pierwszej.

Tabela 29. Liczby uczniów, oddziałów i średnie wielkości oddziałów szkół podstawowych prowadzonych przez gminę Raszyn

	SP Raszyn			SP Sękocin			ZSP Łady			Razem		
	LU	LO	Śr	LU	LO	Śr	LU	LO	Śr	LU	LO	Śr
Ogólnodostępny	1230	55	22,4	426	19	22,4	675	31	21,8	2331	105	22,2
1	164	7	23,4	45	2	22,5	122	6	20,3	331	15	22,1
2	166	7	23,7	51	2	25,5	103	5	20,6	320	14	22,9
3	142	7	20,3	63	3	21,0	82	4	20,5	287	14	20,5
4	153	7	21,9	45	2	22,5	93	4	23,3	291	13	22,4
5	153	7	21,9	51	2	25,5	75	3	25,0	279	12	23,3
6	158	7	22,6	54	2	27,0	68	3	22,7	280	12	23,3
7	156	7	22,3	57	3	19,0	63	3	21,0	276	13	21,2
8	138	6	23,0	60	3	20,0	69	3	23,0	267	12	22,3
Przygotowawczy	66	4	16,5							66	4	16,5
1	17	1	17,0							17	1	17,0
5	20	1	20,0							20	1	20,0
6	12	1	12,0							12	1	12,0
7	17	1	17,0							17	1	17,0
Razem	1296	59	22,0	426	19	22,4	675	31	21,8	2397	109	22,0

10.3.2. Liczby uczniów na etat typowych zajęć w oddziałach

W tabeli 24 uwzględniono wszystkie etaty, w tym nierówno rozłożone po szkołach etaty nauczycieli współorganizujących kształcenie i inne etaty związane z pomocą psychologiczno-pedagogiczną. Aby bardziej obiektywnie ocenić samą organizację typowych zajęć, w tabeli poniżej przedstawiono liczby uczniów przypadających na jeden etat typowych zajęć dla uczniów (bez zajęć rewalidacyjnych, nauczyciela współorganizującego kształcenie, tzw. etatów wsparcia takich jak bibliotekarze, pedagodzy itp.).

Tabela 30. Liczby uczniów przypadających na jeden etat typowych zajęć realizowanych z uczniami

	1	2	3	4	5	6	7	8	Razem
SP Raszyn	18,3	16,4	14,2	11,9	9,8	10,3	7,7	8,6	11,2
SP Sękocin	16,9	18,4	15,1	14,5	13,7	13,9	9,4	8,8	12,8
ZSP Łady	15,9	14,5	15,4	13,9	13,4	14,3	9,2	10,8	13,4
Razem	17,2	16,0	14,7	12,8	11,2	11,7	8,3	9,1	12,1

W tabeli poniżej przedstawiono liczbę etatów typowych zajęć realizowanych z uczniami, przypadających na jeden oddział.

Tabela 31. Liczby etatów nauczycielskich typowych zajęć realizowanych z uczniami przypadających na jeden oddział

	1	2	3	4	5	6	7	8	Razem
SP Raszyn	1,3	1,4	1,4	1,8	2,2	2,2	2,9	2,7	2,0
SP Sękocin	1,3	1,4	1,4	1,6	1,9	1,9	2,0	2,3	1,7
ZSP Łady	1,3	1,4	1,3	1,7	1,9	1,6	2,3	2,1	1,6
Razem	1,3	1,4	1,4	1,7	2,1	2,0	2,6	2,4	1,8

Obie powyższe tabele pokazują wyraźnie, że typowe zajęcia prowadzone z uczniami są najdrożej zorganizowane w SP w Raszynie. Jest to o tyle zastanawiające, że w dużych szkołach są większe możliwości optymalizacji organizacji np. poprzez tworzenie grup międzyoddziałowych.

10.3.3. Nauczycielskie etaty wsparcia

Poprzez etaty wsparcia rozumiemy w niniejszym opracowaniu etaty nauczycieli nieprzekładające się bezpośrednio na zajęcia w oddziałach. Ze względu na obowiązujące normy zatrudnienia nauczycieli specjalistów, osobno analizujemy zatrudnienie tych nauczycieli oraz pozostałe etaty wsparcia.

10.3.3.1. Nauczyciele specjaliści

Od 1 września 2024 r. standardy zatrudniania nauczycieli specjalistów wyliczane są w sposób przedstawiony w poniższej tabeli.

Tabela 32. Wymagane liczby etatów nauczycieli specjalistów od 1 września 2024 r.

Liczba dzieci/uczniów	Wymagana łączna liczba etatów nauczycieli specjalistów od 1 września 2024 r.
od 1 do 10	0,25
od 11 do 20	0,40
od 21 do 30	0,60
od 31 do 40	0,80
od 41 do 50	1,00
od 51 do 100	1,50
od 101	2 etaty + 0,2 etatu na każdych kolejnych 100 uczniów

Standardy określają minimalne łączne liczby etatów nauczycieli specjalistów dla następujących stanowisk: pedagog, pedagog specjalny, psycholog, logopeda oraz terapeuta pedagogiczny. Ponadto, określono, że:

- liczba etatów pedagogów specjalnych nie może być niższa niż 25% łącznej liczby etatów nauczycieli specjalistów określonej w standardach,
- liczba etatów psychologów nie może być niższa niż 25% łącznej liczby etatów nauczycieli specjalistów określonej w standardach.

W tabeli 33 przedstawiono zestawienie wszystkich zajęć realizowanych przez nauczycieli specjalistów, które uwzględniono do wyznaczenia minimalnych, wymaganych prawem liczb etatów nauczycieli specjalistów od 1 września 2024. Zgodnie z wytycznymi zespołu SIO do limitów etatów specjalistów włączyć należy również:

- zajęcia rewalidacyjne realizowane przez pedagogów specjalnych oraz
- zajęcia korekcyjno-kompensacyjne, inne zajęcia o charakterze terapeutycznym, zajęcia rozwijające kompetencje emocjonalno-społeczne oraz zajęcia rozwijające umiejętność uczenia się realizowane przez wszystkich specjalistów.

Tabela 33. Zestawienie etatów nauczycieli specjalistów w roku szkolnym 2024/25

	P Falenty	P Sękocin	P1 Raszyn	P2 Raszyn	P3 Raszyn	SP Raszyn	SP Sękocin	ZSP Łady	Razem
Specjalista logopeda	0,75	0,50	2,05	1,36	1,09	1,50	1,09	2,00	10,34
Inne zajęcia o charakterze terapeutycznym			0,05						0,05
Logopeda szkolny	0,75	0,50	2,00	1,36	1,09	1,50	1,09	2,00	10,29
Specjalista pedagog			1,11			5,00	0,50	2,00	8,61
Inne zajęcia o charakterze terapeutycznym			0,05						0,05
Pedagog szkolny			1,07			5,00	0,50	2,00	8,57
Specjalista pedagog specjalny	0,38	0,25	0,36	0,50	0,59		1,00	1,32	4,40
Pedagog specjalny	0,38	0,25	0,36	0,47	0,59		1,00	1,23	4,27
Zajęcia rewalidacyjne indywidualne				0,03				0,09	0,13
Specjalista psycholog	0,38	0,25	1,18	0,68	0,73	2,00	1,00	2,00	8,22
Inne zajęcia o charakterze terapeutycznym			0,14						0,14
Psycholog szkolny	0,38	0,25	1,05	0,68	0,73	2,00	1,00	2,00	8,08
Specjalista terapeuta pedagogiczny						2,00		2,00	4,00
Terapia pedagogiczna						2,00		2,00	4,00
Razem	1,50	1,00	4,70	2,54	2,41	10,50	3,59	9,32	35,56

Tabela 34 zawiera natomiast porównanie minimalnych, wymaganych prawem oraz rzeczywistych w roku szkolnym 2024/25 liczb etatów nauczycieli specjalistów w poszczególnych jednostkach oświatowych gminy Raszyn.

Tabela 34. Wymagane i rzeczywiste liczby etatów specjalistów w roku szkolnym 2024/25

	Liczba uczniów	Rzeczywista liczba etatów specjalistów	Minimalna wymagana liczba etatów specjalistów 2024/25	Bilans (rzeczywista liczba etatów specjalistów minus minimalna wymagana liczba etatów specjalistów) 2024/25	Minimalna wymagana liczba etatów pedagoga specjalnego 2024/25	Bilans (rzeczywista liczba etatów pedagoga specjalnego minus minimalna wymagana liczba etatów pedagoga specjalnego) 2024/25	Minimalna wymagana liczba etatów psychologa 2024/25	Razem
P Falenty	70	1,50	1,50	0,00	0,38	0,00	0,38	0,00
P Sękocin	45	1,00	1,00	0,00	0,25	0,00	0,25	0,00
P1 Raszyn	86	4,70	1,50	3,20	0,38	-0,01	0,38	0,81
P2 Raszyn	167	2,54	2,00	0,54	0,50	0,00	0,50	0,18
P3 Raszyn	239	2,41	2,20	0,21	0,55	0,04	0,55	0,18
SP Raszyn	1 350	10,50	4,40	6,10	1,10	-1,10	1,10	0,90
SP Sękocin	426	3,59	2,60	0,99	0,65	0,35	0,65	0,35
ZSP Łady	872	9,32	3,40	5,92	0,85	0,47	0,85	1,15
Razem	3 255	35,56	18,60	16,96	4,65	-0,25	4,65	3,57

W roku szkolnym 2024/25 rzeczywiste zatrudnienie specjalistów (z uwzględnieniem zajęć rewalidacyjnych prowadzonych przez pedagogów specjalnych) jest wyższe od wymaganego minimum łącznie we wszystkich analizowanych jednostkach o blisko 17 etatów. Rzeczywista łączna liczba etatów specjalistów wynosi 35,56 etatu, podczas gdy minimalna wymagana liczba tych etatów to 18,6. Największe odchylenie jest w SP Raszyn oraz ZSP Łady, w których rzeczywista liczba etatów specjalistów jest wyższa od wymaganego minimum odpowiednio o 6,1 i 5,9 etatu. W dwóch przedszkolach (P Falenty i P Sękocin) liczba rzeczywistych etatów specjalistów jest zgodna z wymaganym minimum.

Zatrudnienie pedagogów specjalnych łącznie we wszystkich jednostkach jest zbliżone do wymaganego minimum, z wyjątkiem SP Raszyn, dla której w arkuszu organizacyjnym nie wykazano pedagoga specjalnego. Zatrudnienie psychologów jest z kolei o 3,57 etatu wyższe od wymaganego minimum.

10.3.3.2. Pozostałe etaty wsparcia

Poza specjalistami do etatów wsparcia zaliczamy etaty bibliotekarzy, wychowawców w świetlicy oraz etaty zniżek kierowniczych.

Przez etat zniżki kierowniczej dyrektora szkoły czy wicedyrektora rozumiemy iloraz liczby godzin zniżki nauczyciela i pensum, według którego ta zniżka została określona, np. jeśli dyrektor szkoły realizuje 3 godziny zajęć z uczniami tygodniowo, to ma 15 godzin zniżki. Związany z tą zniżką wymiar etatu wynosi $15/18=0,83$. W tabeli

35 przedstawiono wymiary pozostałych etatów wsparcia w poszczególnych jednostkach oświatowych.

Tabela 35. Pozostałe etaty wsparcia w szkołach

	SP Raszyn	SP Sękocin	ZSP Łady	Razem
Obowiązki bibliotekarza	5,00	1,17	2,00	8,17
Obowiązki wychowawcy w świetlicy	13,00	3,00	9,00	25,00
Zniżka kierownika świetlicy	0,54		0,54	1,08
Zniżka dyrektora	1,00	0,83	1,00	2,83
Zniżka wicedyrektora	2,44	0,61	1,90	4,96
Razem	21,98	5,61	14,44	42,04

We wszystkich analizowanych szkołach jest łącznie ponad 42 pozostałych etatów wsparcia. Największą grupą są etaty wychowawców w świetlicy.

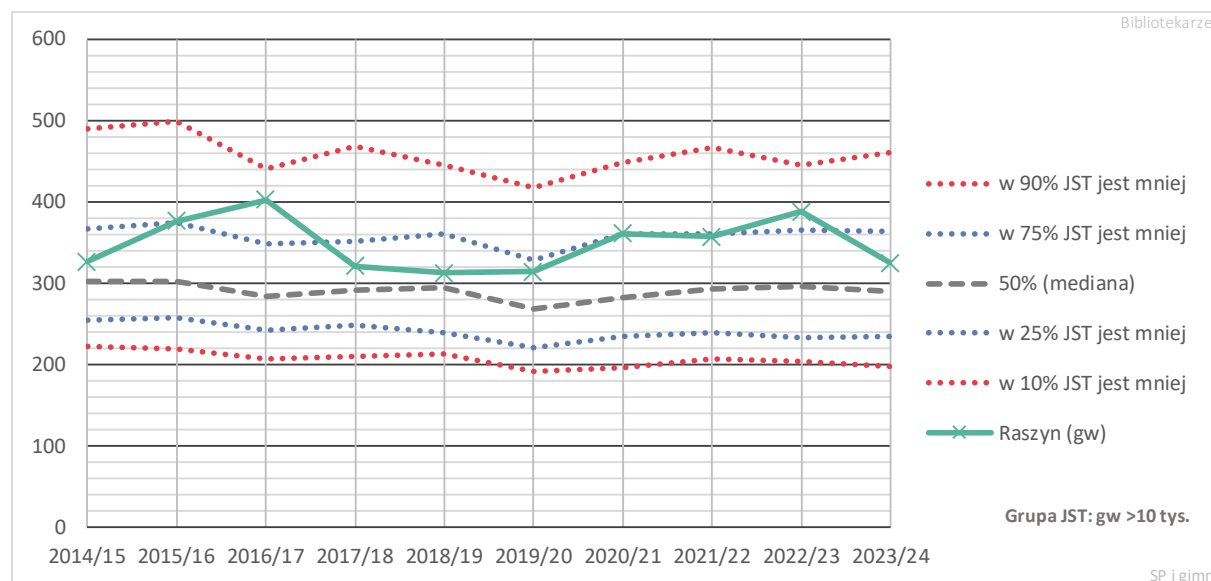
10.3.3.3. Bibliotekarze

Tabela 36. Liczby uczniów przypadających na jeden etat bibliotekarza

	Liczba etatów bibliotekarzy	Liczba uczniów	Liczba uczniów przypadających na jeden etat bibliotekarza
SP Raszyn	5,00	1296	259
SP Sękocin	1,17	426	365
ZSP Łady	2,00	675	338
Razem	8,17	2397	294

Tabela 36 przedstawia liczby uczniów przypadających na jeden etat bibliotekarza w poszczególnych szkołach. Wartość tego wskaźnika jest dość zróżnicowana pomiędzy poszczególnymi jednostkami. Średnia wielkość, wynosząca 294 jest, jak wynika z zamieszczonego poniżej wykresu, bliska medianie innych samorządów.

Wykres 69. Liczba uczniów przypadających na jeden etat przeliczeniowy bibliotekarza w ogólnodostępnych szkołach podstawowych i gimnazjach – gmina Raszyn na tle podobnych JST

10.3.3.4. Świetlica

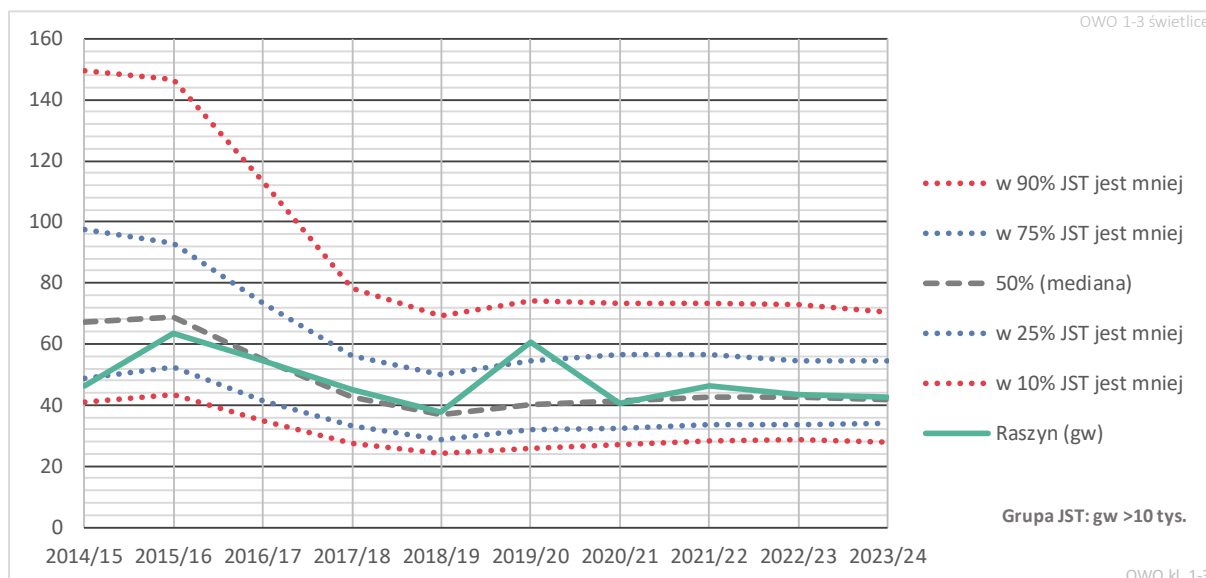
Aby porównać zatrudnienie w świetlicy wyliczyliśmy liczby uczniów klas 1-3 przypadających na jeden etat wychowawcy w świetlicy. Wartości tego wskaźnika są bardzo zróżnicowane pomiędzy szkołami. Zdecydowanie najtaniej zorganizowana jest świetlica w SP w Sękocinie, a najdrożej w ZSP w Ładach.

Tabela 37. Liczby uczniów klas 1-3 szkoły podstawowej przypadających na jeden etat przeliczeniowy wychowawcy w świetlicy

Szkoła	Liczba etatów wychowawców	Liczba uczniów klas 1-3	Liczba uczniów klas 1-3 przypadających na jeden etat w świetlicy
SP Raszyn	13,00	489	38
SP Sękocin	3,00	159	53
ZSP Łady	9,00	307	34
Razem	25,00	955	38

Średnia liczba uczniów klas 1-3 gminnych szkół podstawowych przypadających na jeden etat wychowawcy w świetlicy w całej gminie była w ostatnich latach typowa (zbliżona do mediany) w porównaniu z innymi dużymi gminami wiejskimi.

Wykres 70. Liczba uczniów klas I-III szkoły podstawowej przypadających na jeden etat przeliczeniowy wychowawcy świetlicy – gmina Raszyn na tle podobnych JST

10.4. Uczniowie z orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego

10.4.1. Liczby uczniów z orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego

Od 2006 roku znacznie wzrosła liczba uczniów z orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego. Przy tym zmieniła się struktura niepełnosprawności. Najbardziej widoczny jest ogromny wzrost liczby uczniów z autyzmem w tym z zespołem Aspergera, których w roku szkolnym 2023/24 było 63, a do roku 2012/13 nie więcej niż pięciu. Ma to istotny wpływ na koszty utrzymania oświaty, gdyż z tymi

niepełnosprawnościami wiąże się konieczność zatrudniania nauczycieli wspórtgarnizujących kształcenie. Choć na takich uczniów przysługuje bardzo wysoka subwencja, to jednak przeważnie nie rekompensuje ona dodatkowych kosztów związanych z organizowaną dla nich pomocą.

Tabela 38. Uczniowie z niepełnosprawnościami uczęszczający do szkół ogólnodostępnych w podziale na rodzaje niepełnosprawności

Rodzaj niepełnosprawności	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24
sprężona			1		1	1	1	1			3	1	2	1	1	2	2	2
intelektualna lekka	1		2	5	5	1	2	1	1	2	5	5	2	2	4	6	9	12
autyzm w tym zesp. Aspergera		1	1	1	1	2	5	12	12	14	12	17	20	27	33	41	48	63
ruchowa w tym afazja	3			2	4		1	2	2	2	3	3	2	6	6	7	11	14
stąbostyszający	9		3	3	7	5	3	2	2	3	5	4	3	4	1	2	2	4
stąbowidzający	12										3				1		1	3
zagroź. niedost. społ.	2					1	5	5	3	6	7	4	5	11	11	12	8	12
intelekt. umiark. lub znaczna niewidomi						1		1	1				1					
niedost. społ.						2												
zaburz. zachowania	7		1	10	14	15	10	4				1						
przewlekłe choroby	24			1								1						
zaburz. psychiczne			5	8														
zagroź. uzależnieniem	12																	
razem	70	0	13	30	32	28	27	28	21	27	38	36	35	53	57	72	83	111

Raszyn (gw); brak specyfiki

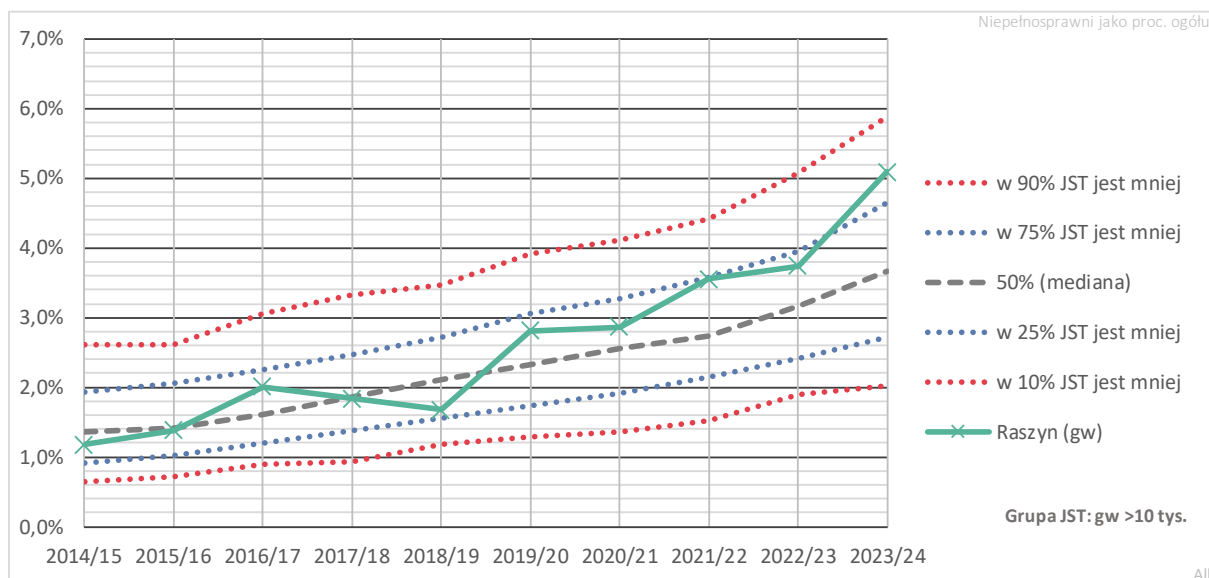
Tabela 39. Struktura niepełnosprawności uczniów szkół ogólnodostępnych

Rodzaj niepełnosprawności	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24
sprężona			7,7%		3,1%	3,6%	3,7%	3,6%			7,9%	2,8%	5,7%	1,9%	1,8%	2,8%	2,4%	1,8%
intelektualna lekka	1,4%		15,4%	16,7%	15,6%	3,6%	7,4%	3,6%	4,8%	7,4%	13,2%	13,9%	5,7%	3,8%	7,0%	8,3%	10,8%	10,8%
autyzm w tym zesp. Aspergera			7,7%	3,3%	3,1%	7,1%	18,5%	42,9%	57,1%	51,9%	31,6%	47,2%	57,1%	50,9%	57,9%	56,9%	57,8%	56,8%
ruchowa w tym afazja	4,3%			6,7%	12,5%		3,7%	7,1%	9,5%	7,4%	7,9%	8,3%	5,7%	11,3%	10,5%	9,7%	13,3%	12,6%
stąbostyszający	12,9%		23,1%	10,0%	21,9%	17,9%	11,1%	7,1%	9,5%	11,1%	13,2%	11,1%	8,6%	7,5%	1,8%	2,8%	2,4%	3,6%
stąbowidzający	17,1%										7,9%			1,9%		1,4%	2,4%	2,7%
zagroź. niedost. społ.	2,9%					3,6%	18,5%	17,9%	14,3%	22,2%	18,4%	11,1%	14,3%	20,8%	19,3%	16,7%	9,6%	10,8%
intelekt. umiark. lub znaczna niewidomi						3,6%		3,6%	4,8%				2,9%					
niedost. społ.						7,1%												
zaburz. zachowania	10,0%		7,7%	33,3%	43,8%	53,6%	37,0%	14,3%				2,8%						
przewlekłe choroby	34,3%			3,3%														
zaburz. psychiczne			38,5%	26,7%														
zagroź. uzależnieniem	17,1%																	

Raszyn (gw); brak specyfiki

Wykres 71 pokazuje udział uczniów z orzeczeniami o niepełnosprawności wśród wszystkich uczniów szkół ogólnodostępnych na tle podobnych samorządów. W gminie Raszyn wynosi on obecnie około 5% i jest wyraźnie wyższy od mediany wyznaczonej dla podobnych samorządów, której wartość to niecałe 4%.

Wykres 71. Procent uczniów z niepełnosprawnościami w ogólnej liczbie uczniów ogólnodostępnych szkół dla dzieci i młodzieży – gmina Raszyn na tle podobnych JST

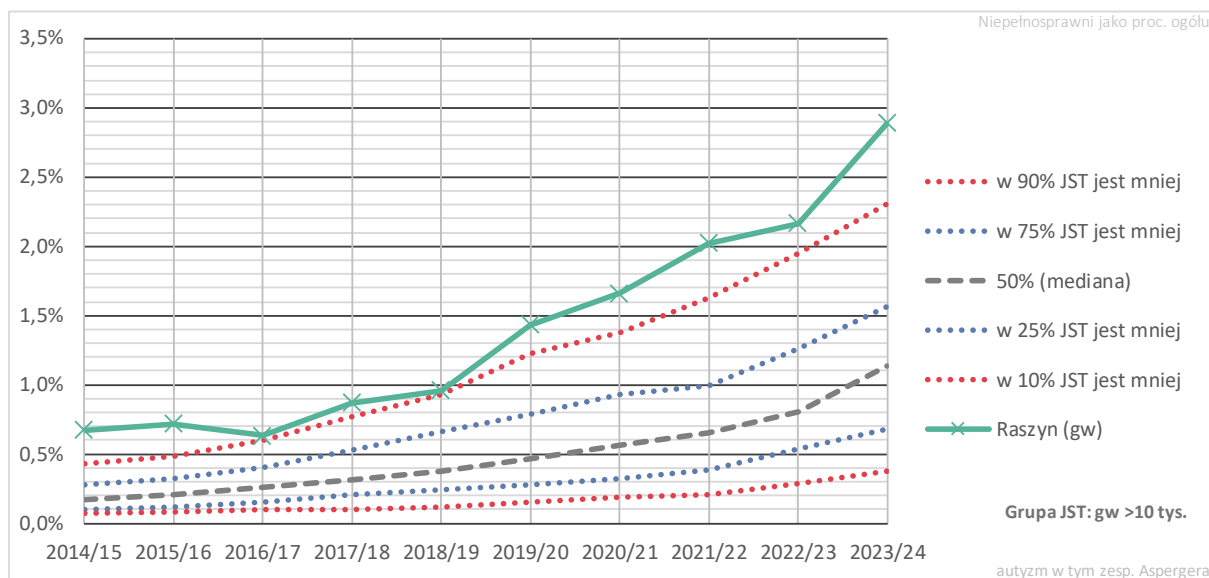

Wykres 72. Liczby uczniów z niepełnosprawnościami w poszczególnych typach szkół ogólnodostępnych

Typ szkoły	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24
Szkoła podstawowa	19		13	25	21	24	24	25	16	17	24	36	35	53	57	72	83	111
Gimnazjum	51			5	11	4	3	3	5	10	14							
Razem	70	0	13	30	32	28	27	28	21	27	38	36	35	53	57	72	83	111

Raszyn (gw); brak specyfiki

Wykres 73. Procent uczniów z autyzmem w tym zespole Aspergera w ogólnej liczbie uczniów ogólnodostępnych szkół dla dzieci i młodzieży – gmina Raszyn na tle podobnych JST

Niezwykłe wysoki w porównaniu z innymi samorządami jest odsetek dzieci z autyzmem. Wynosi on niemal 3%, podczas gdy mediana dla dużych gmin wiejskich jest niewiele większa niż 1%.

10.4.2. Etaty nauczycieli zaspokajających specjalne potrzeby uczniów w roku szkolnym 2024/25

W tabeli poniżej zestawiono wszystkie realizowane w gminie zajęcia szeroko rozumianej pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Jest ich w sumie ponad 52. Zdecydowanie najwięcej jest etatów nauczycieli współorganizujących kształcenie, którzy są zatrudnieni na ponad 39 etatach.

Warto zwrócić uwagę na fakt, że w Raszynie i w Sękocinie na jednego ucznia z orzeczeniem o autyzmie przypada jeden etat nauczyciela współorganizującego kształcenie, a w Ładach tylko pół etatu. To ogromna różnica pokazująca, że możliwe jest zmniejszenie zatrudnienia w tym obszarze w Raszynie i w Sękocinie.

Wykres 74. Zajęcia pomocy psychologiczno-pedagogicznej w szkołach

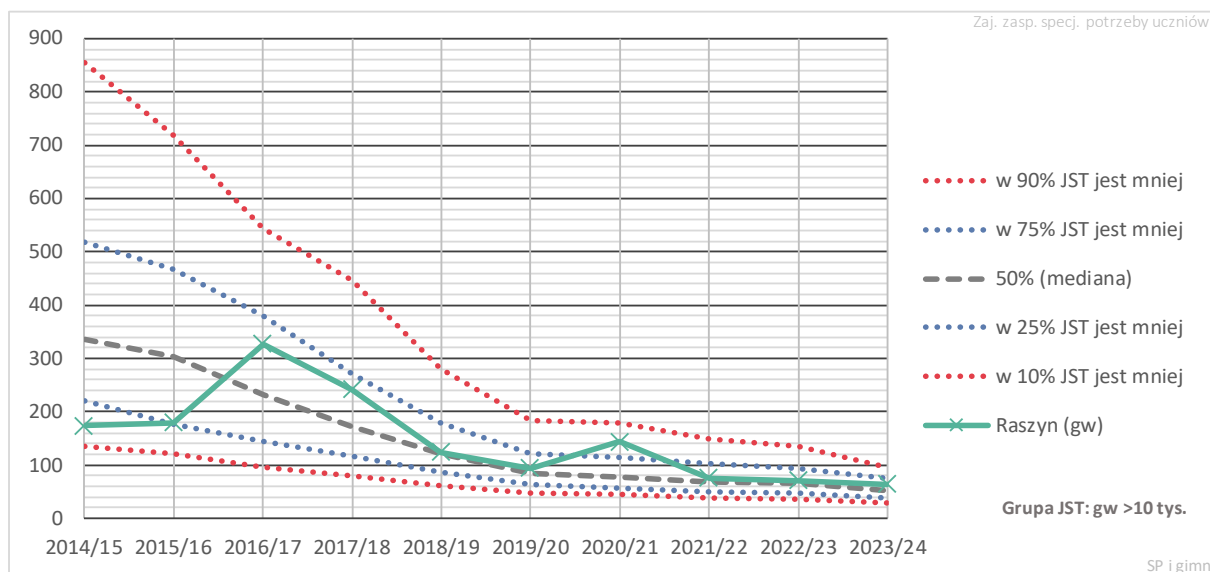
	SP Raszyn	SP Sękocin	ZSP Łady	Razem
Gimnastyka korekcyjna			0,39	0,39
Integracja sensoryczna			1,00	1,00
Język polski jako obcy	1,33	1,33	0,89	3,56
Nauczyciel wspomagający	20,00	5,14	14,00	39,14
Terapia pedagogiczna	2,00		1,00	3,00
Zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze		0,67	0,67	1,33
Zajęcia rewalidacyjne indywidualne			3,70	3,70
Zajęcia rewalidacyjno-wychowawcze			0,50	0,50
Razem	23,33	7,14	22,14	52,61
Liczba uczniów na etat zajęć PPP	55,54	59,69	30,48	45,56

Na jeden etat zajęć pomocy przypada w gminie ponad 45 uczniów.

Na wykresie 75 przedstawiono, jak zmieniała się liczba uczniów przypadających na jeden etat szeroko rozumianej pomocy psychologiczno-pedagogicznej¹³ w szkołach podstawowych (a w latach wcześniejszych w szkołach podstawowych i gimnazjach).

¹³ Na etaty nauczycieli zaspokajających specjalne potrzeby uczniów w szkołach ogólnodostępnych składają się przede wszystkim obowiązki nauczycieli współorganizujących kształcenie (dawniej: obowiązki nauczycieli wspomagających), a ponadto zajęcia rewalidacyjne, korekcyjno-kompensacyjne, dydaktyczno-wyrównawcze oraz inne zajęcia o charakterze terapeutycznym.

Wykres 75. Liczba uczniów przypadających na jeden etat nauczyciela zaspokajającego specjalne potrzeby edukacyjne w szkołach podstawowych i gimnazjach – gmina Raszyn na tle podobnych JST

Wartość tego wskaźnika w gminie Raszyn była kiedyś niska na tle podobnych samorządów, ale ostatnio jest na poziomie nieco wyższym od mediany wyznaczonej dla dużych gmin wiejskich, co oznacza, że organizacja zajęć pomocy psychologiczno-pedagogicznej w gminie Raszyn jest obecnie dość typowa.

11. Nauczyciele

11.1. Etaty przeliczeniowe nauczycieli w analizowanych jednostkach

W tabeli poniżej pokazano liczby etatów przeliczeniowych nauczycieli w poszczególnych. Wszystkich etatów przeliczeniowych nauczycieli w całej gminie jest 416. Najwięcej nauczycieli (ponad 171 etatów) zatrudnionych jest w szkole w Raszynie, a najmniej w przedszkolu w Falentach (niecałe 8 etatów).

Ok. 26% etatów stanowią etaty nauczycieli w przedszkolach i oddziałach przedszkolnych

Tabela 40. Liczby etatów przeliczeniowych nauczycieli w poszczególnych jednostkach

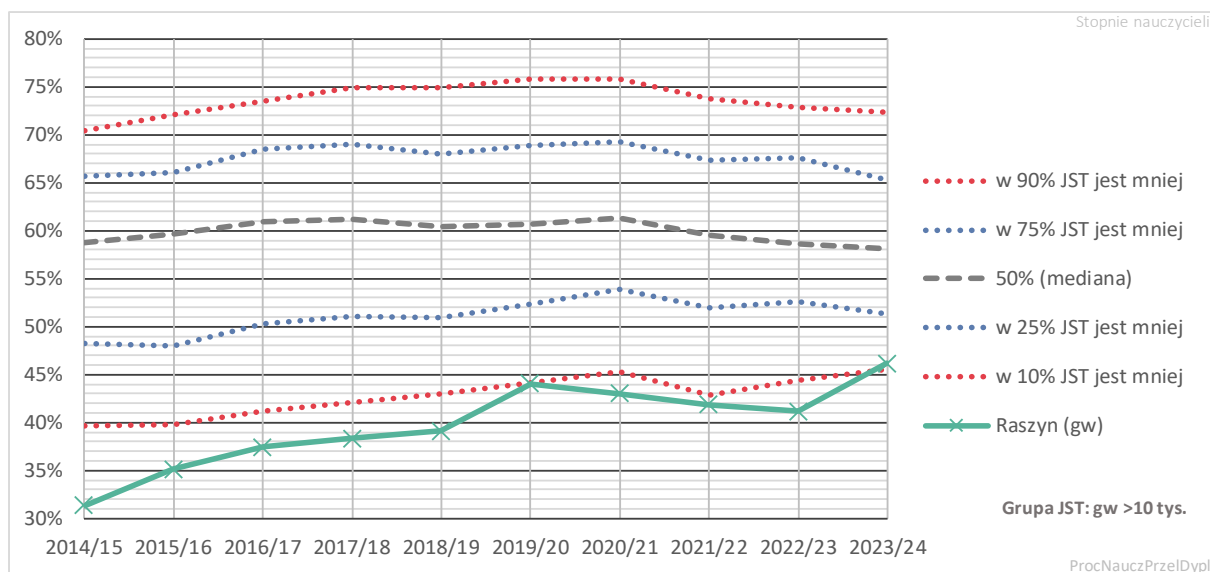
	Szkoła podstawowa	Oddział przedszkolny	Przedszkole	Razem
P Falenty			7,9	7,9
P Sękocin			5,7	5,7
P1 Raszyn			20,0	20,0
P2 Raszyn			19,5	19,5
P3 Raszyn			26,7	26,7
SP Raszyn	168,2	3,5		171,8
SP Sękocin	48,9			48,9
ZSP Łady	91,4		24,2	115,5
Razem	308,5	3,5	104,0	416,0

11.2. Struktura zatrudnienia nauczycieli

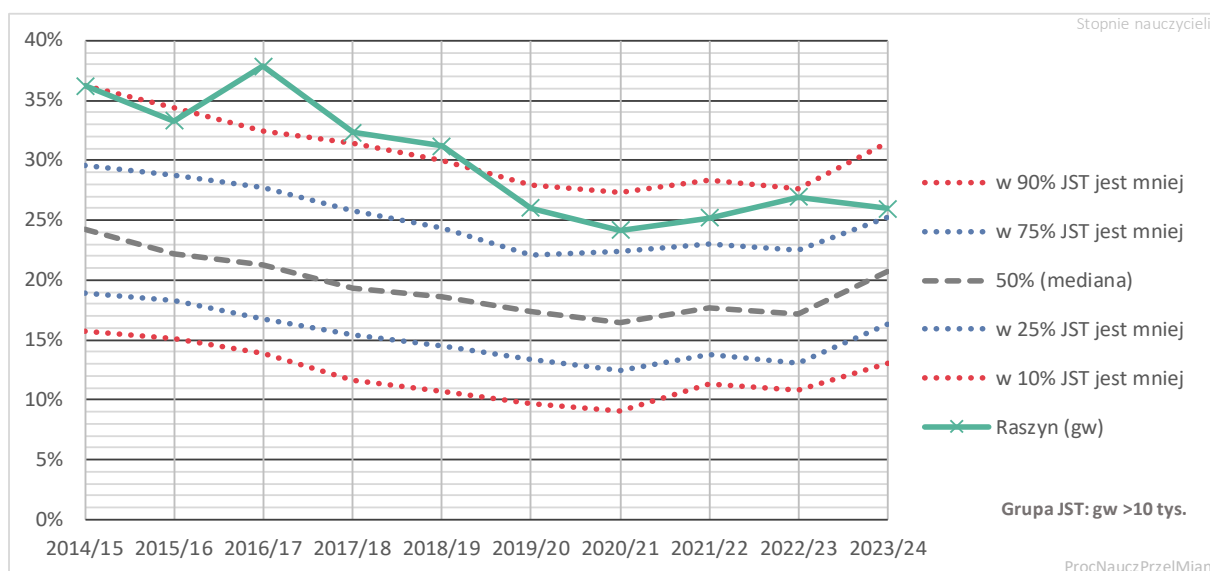
Kolejne wykresy zawierają informacje o strukturze zatrudnienia nauczycieli jednostek oświatowych prowadzonych przez gminę Raszyn pod względem stopni awansu zawodowego i wieku.

Podobnie jak w innych JST najliczniejszą grupę stanowią nauczyciele dyplomowani, których jest ponad 45%, jednak w gminie Raszyn ich odsetek jest zdecydowanie niższy niż mediana wyznaczona dla podobnych samorządów.

Wykres 76. Procent nauczycieli dyplomowanych – gmina Raszyn na tle podobnych JST

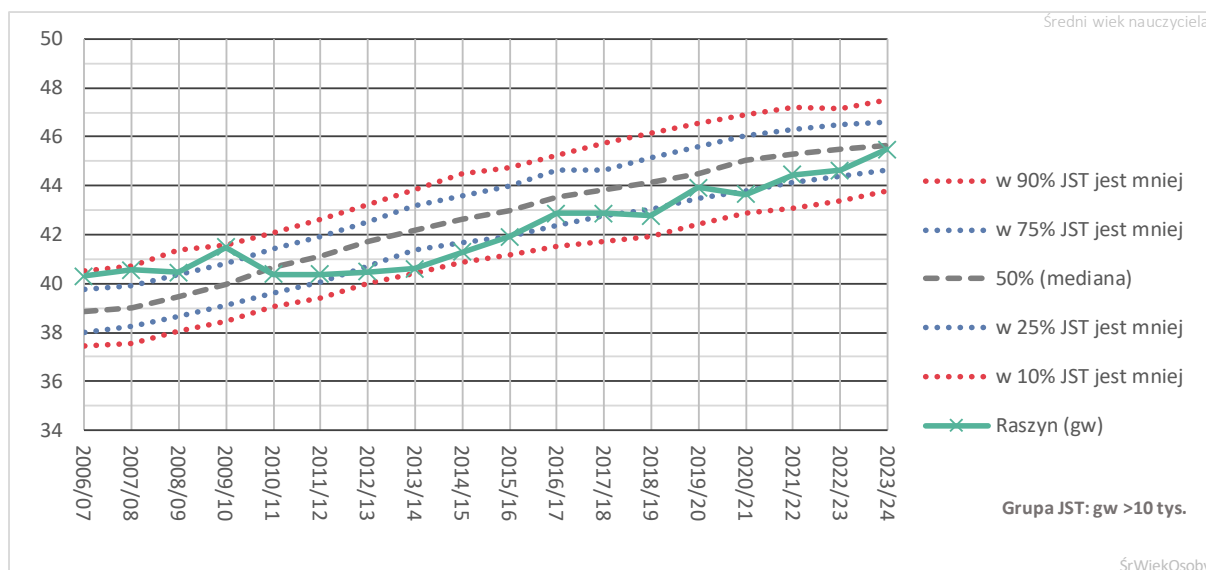

Wykres 77. Procent nauczycieli mianowanych – gmina Raszyn na tle podobnych JST

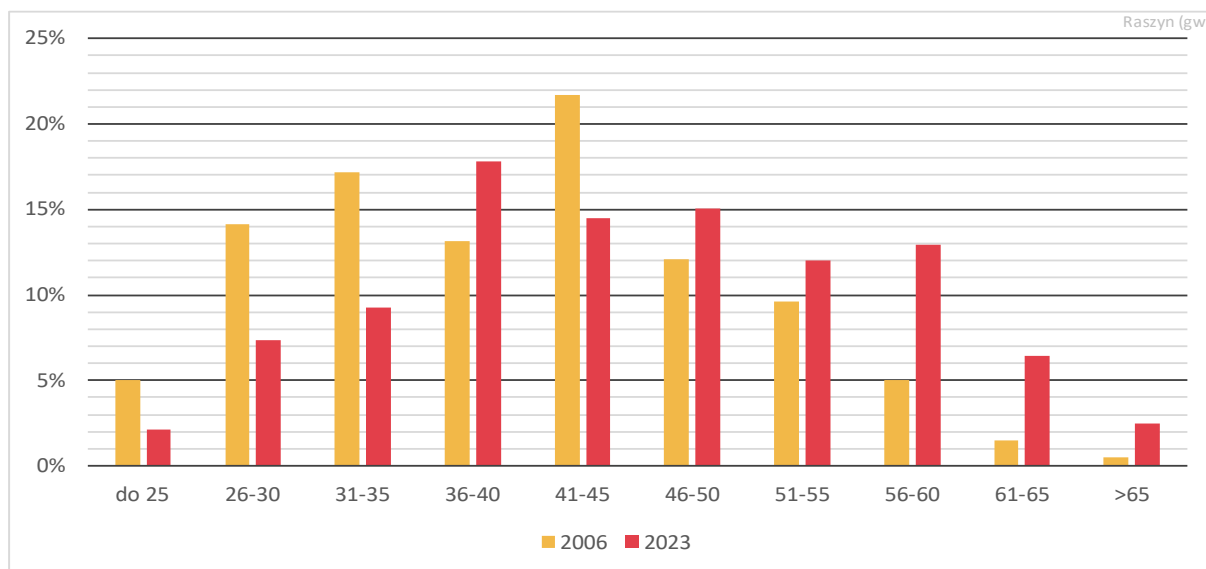
Jak wynika z wykresu 78, na przestrzeni badanego okresu średni wiek nauczyciela w raszyńskich szkołach i przedszkolach wzrósł o ok. 5 lat, tj. z 40,5 w 2006/07 r. do 45,5 lat w 2023/24. Obecnie średni wiek nauczyciela w raszyńskiej oświacie jest zbliżony do mediany dużych gmin wiejskich.

Wykres 78. Średni wiek nauczyciela – gmina Raszyn na tle podobnych JST

Średnia dobrze odzwierciedla ogólny trend zmian, nie pokazuje jednak struktury wieku nauczycieli. Z tego względu na wykresie 79 zamieściliśmy informacje o udziałach nauczycieli należących do poszczególnych pięcioletnich grup wieku w ogólnej liczbie nauczycieli, przy czym zestawiliśmy informacje z dwóch odległych od siebie lat, aby uwidocznić zmiany, które nastąpiły w strukturze wieku w dłuższym okresie.

Wykres 79. Zmiana struktury wieku nauczycieli

Na wykresie widzimy, że od 2006 roku bardzo ubyło nauczycieli poniżej 35 roku życia, a ogromnie przybyło ich w grupie powyżej 55 lat.

12. Administracja i obsługa

12.1. Etaty pracowników administracji i obsługi

Tabela 41 przedstawia zestawienie wszystkich etatów administracji i obsługi w poszczególnych jednostkach oświatowych prowadzonych przez gminę Raszyn.

Tabela 41. Liczby etatów pracowników administracji i obsługi

	P Falenty	P Sękocin	P1 Raszyn	P2 Raszyn	P3 Raszyn	SP Raszyn	SP Sękocin	ZSP Łady	Razem
Administracja	1	0,5	2	3,5	3,75	8,5	4	6	29,25
Główny księgowy	1	0,5	1	1	1	1	1	1	7,5
Główny specjalista				2		4			6
Główny specjalista ds. BHP						0,5			0,5
Kierownik gospodarczy					1	1	1	1	4
Samodzielny referent			1		0,75			1	2,75
Sekretarka								1	1
Sekretarz szkoły				0,5	1	1	1		3,5
Specjalista								1	1
Starszy specjalista							1	1	2
Zastępca głównego księgowego						1			1
Obsługa techniczna	0,5	0,5	2	2	2	30	5,25	14	56,25
Informatyk					0,5				0,5
Kierownik gospodarczy			1	1					2
Konserwator	0,5	0,5	1		1	4		3	10
Konserwator maszyn i urządzeń					0,5				0,5
Robotnik								2	2
Robotnik do pracy lekkiej							1		1
Starszy konserwator				1		3		1	5
Starszy woźny						2			2
Woźny						21	4,25	8	33,25
Kuchnia	3	3	3	3	5			5	22
Intendent	1				1			1	3
Kucharz	1	1		2	1			1	6
Pomoc kuchenna	1	1	2		3			3	10
Starszy intendent		1							1
Starszy kucharz			1	1					2
Wsparcie nauczyciela	4	3	6	13	15	3		11	55
Pomoc nauczyciela	1	1	2	6	4	3		3	20
Woźna oddziałowa	3	2	4	7	11			8	35
Razem	8,5	7	13	21,5	25,75	41,5	9,25	36	162,5

W roku szkolnym 2024/25 we wszystkich jednostkach oświatowych realizowanych jest nieco ponad 162 etaty administracji i obsługi.

Największą grupę stanowią etaty woźnych oddziałowych w przedszkolach oraz woźnych w szkołach (przy czym na stanowiskach woźnych w szkołach zatrudnione są osoby sprząające).

Dużo jest również etatów pomocy nauczyciela.

12.2. Analiza porównawcza zatrudnienia pracowników administracji i obsługi

Aby porównać zatrudnienie pracowników administracji i obsługi, wyznaczyliśmy liczby etatów nauczycielskich oraz liczby uczniów przypadających na etaty pracowników administracji i obsługi. Im wyższa jest wartość wskaźnika, tym niższy jest poziom zatrudnienia oznaczający większe obciążenie pracą na poszczególnych stanowiskach. Niskie wartości wskaźników świadczą o wysokim poziomie zatrudnienia przekładającym się na wyższe koszty.

12.2.1. Administracja i obsługa techniczna

Poniżej prezentujemy wskaźniki określające poziom zatrudnienia pracowników administracji i obsługi technicznej. Nie uwzględniamy tu pracowników kuchni oraz wsparcia nauczycieli w przedszkolach (pomoce nauczyciela oraz woźne oddziałowe)

Tabela 42. Wskaźniki porównawcze zatrudnienia pracowników administracji i obsługi technicznej łącznie

	Liczba etatów administracji i obsługi technicznej	Liczba uczniów i dzieci przedszkolnych	Liczba etatów nauczycielskich	Liczba uczniów i dzieci na etat administracji i obsługi technicznej	Liczba etatów nauczycielskich na etat administracji i obsługi technicznej
P Falenty	1,50	70	7,90	47	5,3
P Sękocin	1,00	45	5,71	45	5,7
P1 Raszyn	4,00	86	19,99	22	5,0
P2 Raszyn	5,50	167	19,53	30	3,6
P3 Raszyn	5,75	239	26,68	42	4,6
SP Raszyn	38,50	1350	171,76	35	4,5
SP Sękocin	9,25	426	48,91	46	5,3
ZSP Łady	20,00	872	115,52	44	5,8
Razem	85,50	3255	415,99	38	4,9

Tabela 43. Wskaźniki porównawcze zatrudnienia pracowników administracji

	Liczba etatów administracji	Liczba uczniów i dzieci przedszkolnych	Liczba etatów nauczycielskich	Liczba uczniów i dzieci na etat administracji	Liczba etatów nauczycielskich na etat administracji
P Falenty	1,00	70	7,90	70	7,9
P Sękocin	0,50	45	5,71	90	11,4
P1 Raszyn	2,00	86	19,99	43	10,0
P2 Raszyn	3,50	167	19,53	48	5,6
P3 Raszyn	3,75	239	26,68	64	7,1
SP Raszyn	8,50	1350	171,76	159	20,2
SP Sękocin	4,00	426	48,91	107	12,2
ZSP Łady	6,00	872	115,52	145	19,3
Razem	29,25	3255	415,99	111	14,2

Tabela 44. Wskaźniki porównawcze zatrudnienia pracowników obsługi technicznej

	Liczba etatów obsługi technicznej	Liczba uczniów i dzieci przedszkolnych	Liczba etatów nauczycielskich	Liczba uczniów i dzieci na etat obsługi technicznej	Liczba etatów nauczycielskich na etat obsługi technicznej
P Falenty	0,50	70	7,90	140	15,8
P Sękocin	0,50	45	5,71	90	11,4
P1 Raszyn	2,00	86	19,99	43	10,0
P2 Raszyn	2,00	167	19,53	84	9,8
P3 Raszyn	2,00	239	26,68	120	13,3
SP Raszyn	30,00	1350	171,76	45	5,7
SP Sękocin	5,25	426	48,91	81	9,3
ZSP Łady	14,00	872	115,52	62	8,3
Razem	56,25	3255	415,99	58	7,4

Liczby etatów nauczycielskich przypadających na etat administracji/obsługi technicznej są dość zróżnicowane. Biorąc pod uwagę liczbę etatów nauczycielskich przypadających na jeden etat administracji i obsługi technicznej, który to wskaźnik najlepiej oddaje poziom zatrudnienia pracowników administracji i obsługi w stosunku do realizowanych zadań przez jednostkę, najwyższy poziom zatrudnienia pracowników administracji i obsługi technicznej jest w P2 w Raszynie, a najniższy w ZSP Łady.

12.2.2. Sprzątanie

W tabeli 45 pokazano liczby metrów kwadratowych powierzchni do sprzątania przypadające na jeden etat osoby sprzątającej w poszczególnych jednostkach.

Tabela 45. Liczba metrów kwadratowych przypadających na jeden etat sprzątania

	Liczba etatów osób sprzątających	Powierzchnia do sprzątania w m ²	Liczba m ² na etat
SP Raszyn	23	14 987	652
SP Sękocin	5,25	2 301	438
ZSP Łady	8	7 015	877
Razem	36,25	24303	670

Wartość średnia dla wszystkich jednostek wynosi 670 m² na jeden etat. Jest to wartość dość niska. W samorządach najczęściej spotykanymi są wartości na poziomie zbliżonym do ok. 800 m² powierzchni do sprzątania na etat, ale w niektórych samorządach jest to nawet więcej niż 1000 m².

Wartość badanego wskaźnika bardzo różni się pomiędzy poszczególnymi jednostkami. W SP w Sękocinie jest ok. dwukrotnie niższa niż w ZSP w Ładach.

Wydaje się, że w Raszynie i w Sękocinie racjonalne byłoby zmniejszenie zatrudnienia. Gdyby przyjąć standard na poziomie około 800 m² na jeden etat, w Raszynie można byłoby zmniejszyć zatrudnienie osób sprzątających o cztery etaty, a w Sękocinie o 2,25.

12.2.3. Wsparcie nauczycieli

Przez etaty wsparcia nauczycieli w przedszkolach rozumiemy etaty pomocy nauczyciela oraz woźnej oddziałowej. Zbadano, ile dzieci przypada na jeden etat wsparcia nauczycieli oraz ile etatów tego wsparcia przypada na jeden oddział przedszkolny.

Tabela 46. Liczby etatów wsparcia nauczycieli na oddział przedszkolny oraz liczby dzieci na etat wsparcia nauczyciela

	Liczba etatów wsparcia nauczycieli	Liczba oddziałów przedszkolnych	Liczba dzieci przedszkolnych	Liczba dzieci na etat wsparcia	Liczba etatów wsparcia na oddział
P Falenty	4,00	3	70	17,5	1,33
P Sękocin	3,00	2	45	15,0	1,50
P1 Raszyn	6,00	4	86	14,3	1,50
P2 Raszyn	13,00	7	167	12,8	1,86
P3 Raszyn	15,00	10	239	15,9	1,50
ZSP Łady	11,00	8	197	17,9	1,38
Razem	52,00	34	804	15,5	1,53

Na jeden oddział przedszkolny przypada średnio 1,53 etatu wsparcia nauczycieli. To bardzo dużo. W większości gmin wskaźnik ten ma wartość bliską jedności, a znamy gminę, gdzie wynosi 0,6. Warto rozważyć zmniejszenie zatrudnienia pracowników wsparcia nauczycieli w przedszkolach.

12.2.4. Kuchnia

Kuchnie funkcjonują tylko w przedszkolach prowadzonych przez gminę. W szkołach dostępne są posiłki z cateringu.

Do oceny poziomu obciążenia pracą w grupie pracowników kuchni wyznaczono liczbę dzieci przypadających na etat kuchni (z wyłączeniem intendentów).

Tabela 47. Liczba dzieci przypadających na etat na etat kuchni

	Liczba dzieci	Liczba etatów kuchni	Liczba dzieci na etat w kuchni
P Falenty	70	2,0	35
P Sękocin	45	3,0	15
P1 Raszyn	86	3,0	29
P2 Raszyn	167	3,0	56
P3 Raszyn	239	4,0	60
ZSP Łady	197	4,0	49
Razem	804	19,0	42

Tabela pokazuje ogromne zróżnicowanie poziomu zatrudnienia pracowników kuchni w poszczególnych przedszkolach. Szczególnie zwraca uwagę wysoki poziom zatrudnienia w przedszkolu w Sękocinie, ale także w Falentach i w P1 w Raszynie. Wydaje się, że zatrudnienie w kuchniach w tych placówkach można by zmniejszyć łącznie przynajmniej o 2 etaty.

12.2.5. Podsumowanie

Analiza wskazuje na występujące zróżnicowanie zatrudnienia pracowników administracji i obsługi.

Wydaje się, że możliwe jest zmniejszenie zatrudnienia administracji i obsługi łącznie o przynajmniej 13 etatów, w tym:

- Sprząatanie – o ok. 6 etatów.
- Kuchnia – o ok. 2 etaty.
- Pracownicy wsparcia nauczycieli w przedszkolach – przynajmniej 5 etatów.

13. Prognoza liczb uczniów i oddziałów oraz obciążenia obiektów szkolnych

13.1. Uwarunkowania prognozowania liczb uczniów i wychowanków przedszkoli

13.1.1. Źródła danych bazowych

Źródłami danych bazowych do prognozy liczb uczniów w jednostkach oświatowych różnych szczebli są:

- *Prognoza ludności na lata 2023-2060* sporządzona przez Główny Urząd Statystyczny, przy czym uwzględniamy wszystkie trzy warianty tej prognozy;
- dane o liczbach mieszkańców wg pojedynczych roczników z Banku Danych Lokalnych GUS;
- dane o liczbach uczniów zgłoszonych do systemu informacji oświatowej.

*Prognoza ludności na lata 2023-2060*¹⁴ sporządzona przez Główny Urząd Statystyczny obejmuje trzy scenariusze zmian: niski, średni (główny) i wysoki. Uwzględniają one różne warianty czynników wpływających na liczbę ludności, czyli współczynnika dzietności, długości trwania życia i bilansu migracji. Scenariusz niski zakłada najniższy współczynnik dzietności, najniższe trwanie życia oraz ujemne saldo migracji (najmniejsza imigracja, największa emigracja). Scenariusz główny (średni) przewiduje średni współczynnik dzietności, średnie trwanie życia oraz umiarkowanie dodatnie saldo migracji. Scenariusz wysoki zakłada najwyższy współczynnik dzietności, najdłuższe trwanie życia oraz najwyższe saldo migracji.

13.1.2. Prognoza powiatowa a prognoza dla gminy

GUS przygotował prognozę dla każdego powiatu z osobna przyjmując zindywidualizowane założenia dotyczące współczynnika dzietności, średniego wieku rodzenia, oczekiwanego trwania życia, emigracji i imigracji zagranicznych oraz migracji wewnętrznych.

Wartości przewidziane w prognozie powiatowej sprowadziliśmy do poziomu gminy, przyjmując, że dla każdego rocznika uwzględnianego w prognozie liczb uczniów i przedszkolaków, udział ludności gminy w ludności powiatu będzie równy wieloletniej średniej – dla gminy Raszyn jest to ok. 13,45% dzieci w danym wieku z całego powiatu pruszkowskiego.

13.1.3. Ogólne założenia do prognozy liczb uczniów i wychowanków przedszkoli

Prognoza liczby wychowanków przedszkoli opiera się na sporządzonej przez GUS prognozie liczby dzieci w wieku od 2 do 7 lat oraz danych historycznych o poziomach objęcia 2-, 3-, 4-, 5-, 6- i 7-latków wychowaniem przedszkolnym.

¹⁴ *Prognoza ludności na lata 2023-2060*, Warszawa 2023. Publikacja dostępna na stronie stat.gov.pl

Z perspektywy prognozy liczby uczniów szkół podstawowych istotne są przede wszystkim zmiany liczby 7-latków rozpoczynających naukę. Szacujemy je na podstawie prognozy sporządzonej przez GUS oraz danych historycznych o liczbie uczniów klas pierwszych szkół podstawowych oraz o wielkościach poszczególnych roczników w wieku 7 lat.

W tej sytuacji dla prognozy liczb uczniów i wychowanków przedszkoli najważniejsza jest liczba dzieci już urodzonych oraz przewidywana liczba urodzeń, która zależy od liczby kobiet w wieku rozrodczym, wieku rodzenia i współczynnika dzietności. Dlatego pewne znaczenie, zwłaszcza w dalszym horyzoncie czasowym ma też emigracja i imigracja (również wewnętrzna, w granicach kraju), ponieważ pośrednio może ona wpłynąć na liczbę urodzeń i dzieci korzystających z przedszkoli i rozpoczynających naukę w szkołach podstawowych.

Liczbę uczniów klas starszych szacujemy na podstawie liczb uczniów klas młodszych w poprzednich latach. Analogicznie, gdy prognozujemy liczby uczniów w klasach pierwszych szkół ponadpodstawowych, to szacujemy je na podstawie liczb uczniów ósmych klas SP w poprzednich latach. Dlatego zróżnicowanie liczb uczniów w zależności od poszczególnych scenariuszy prognozy GUS nie jest widoczne w trzech pierwszych latach prognozy liczb uczniów na poziomach klas IV-VIII szkół podstawowych, a w szkołach ponadgimnazjalnych zaczyna się ujawniać dopiero w dziewiątym roku prognozy.

Przy sporządzaniu prognozy należy też uwzględnić wiele dodatkowych czynników, np. fakt, że niektórzy potencjalni uczniowie będą uczęszczać do jednostek prowadzonych przez podmioty inne niż JST, której dotyczy prognoza, w tym niepublicznych lub poza daną JST. Czynniki tego typu są trudne do przewidzenia, każda prognoza obarczona jest więc ryzykiem błędów związanych z ewentualną utratą aktualności założeń przyjętych przy jej budowaniu. Trzeba się też liczyć z możliwością zmiany trendów demograficznych, które zdezaktualizują bazową prognozę liczby dzieci przedszkolnych i rozpoczynających naukę w szkole podstawowej lub współczynniki zmian wielkości klas starszych.

Bardzo niska rzeczywista liczba urodzeń w 2023 r. w Polsce sugeruje, że – przynajmniej w najbliższych latach – skrajnie mało prawdopodobne jest spełnienie się wysokiego scenariusza prognozy. Wydaje się, że w praktyce liczba dzieci będzie zbliżona do scenariusza niskiego, a w najlepszym przypadku – średniego.

Prognoza może okazać się zaniżona, gdy rozwój budownictwa mieszkaniowego na terenie gminy będzie szybszy niż w ostatnich latach.

Oczywiście trzeba mieć świadomość, że prognoza demograficzna dla podwarszawskiej gminy, do której trwa nieustannie imigracja mieszkańców obarczona jest o wiele większym ryzykiem błędu niż prognoza dla typowej polskiej gminy, gdyż skutków tej imigracji nie da się precyzyjnie przewidzieć. Dlatego też sugerujemy coroczną kontrolę zgodności przedstawionej prognozy z faktycznymi liczbami uczniów klas pierwszych i dzieci przedszkolnych. Zgodnie z prognozą liczba przedszkolaków w całej gminie (łącznie w przedszkolach gminnych i prywatnych) począwszy od roku szkolnego 2025/26 powinna się zmniejszać. Jeśli tak się nie stanie, oznaczać to będzie,

że imigracja nowych mieszkańców gminy okazała się większa od zakładanej i cała prognoza jest zaniżona.

13.2. Demograficzny kontekst prognozy

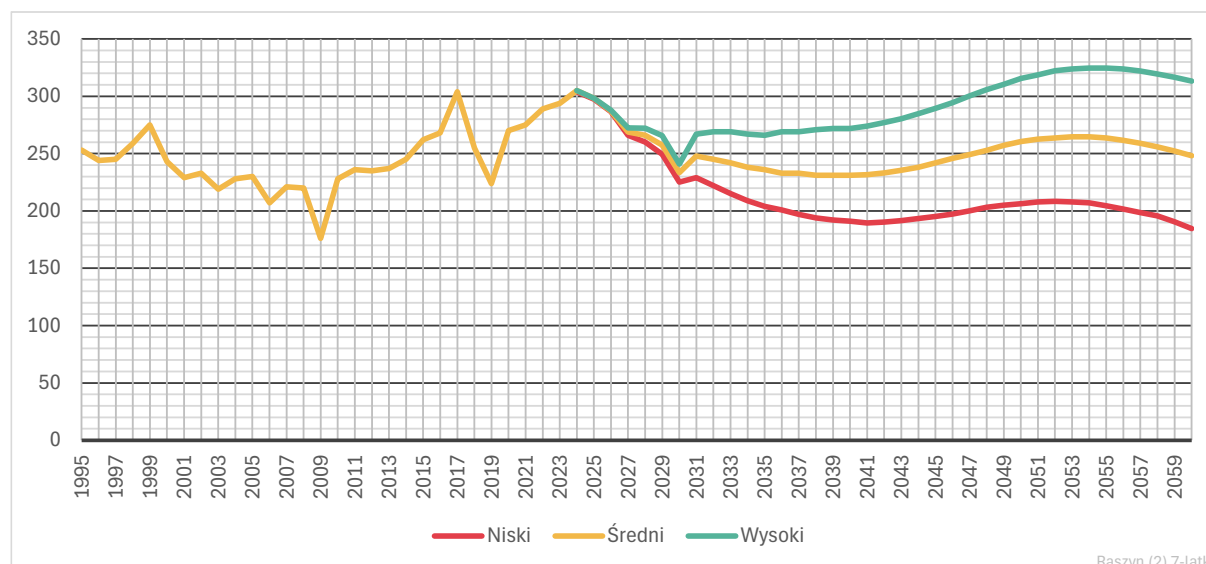
Prognoza, którą przygotowaliśmy, dotyczy tylko gminy Raszyn i obejmuje okres do roku szkolnego 2040/41, przedstawiając jednocześnie dane historyczne od roku 2011/12. Jednak zestawienia w tym podrozdziale prezentują szerszy kontekst: okres od 1995 do 2060 roku i porównanie z całą Polską.

Wykres 80 odzwierciedla zmiany liczby 7-latków, czyli dzieci u progu szkoły podstawowej w gminie Raszyn, a wykres 81 zawiera porównanie zmian liczby 7-latków w odniesieniu do 1995 r. w gminie Raszyn (linie ciągłe) i w całym kraju (linie kropkowane).

Jak widać, liczba 7-latków w gminie podlegała sporym wahaniom: spadkom i wzrostom, podobnie jak w całym kraju. Przy czym jak to wynika z wykresu 81, spadek liczby 7-latków rozpoczął się w ostatnim dziesięcioleciu XX wieku w gminie Raszyn skończył się wcześniej i nie był tak dotkliwy jak w innych gminach, a wzrost tej liczby odnotowany w kraju w drugiej dekadzie XXI wieku w gminie Raszyn był silniejszy.

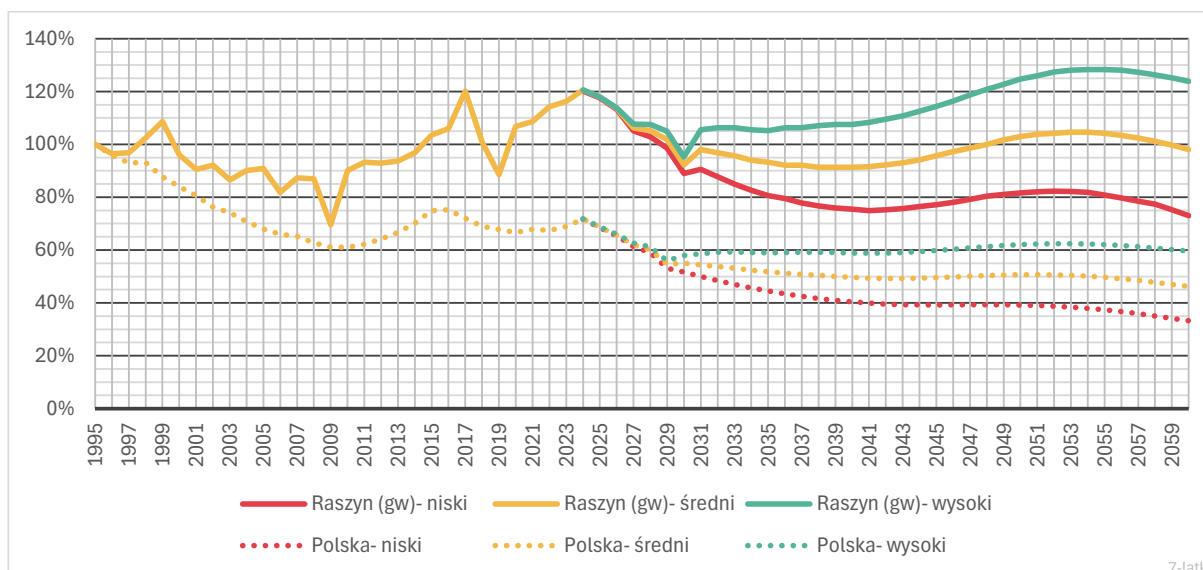
W konsekwencji w 2024 roku liczba 7-latków w gminie Raszyn nawet przewyższyła tę z początku badanego okresu (tj. z 1995 r.) o ok. 20%, gdy w tym samym czasie w skali całego kraju liczba 7-latków zmalała aż o ok. 30%.

Wykres 80. Historyczna i prognozowana liczba 7-latków w gminie Raszyn (do roku 2023 dane rzeczywiste)

Raszyn (2) 7-latki

Wykres 81. Porównanie zmian liczby 7-latków w gminie Raszyn i całej Polsce (rok 1995 = 100%)

Jednak w najbliższych latach można się spodziewać zdecydowanego spadku liczby dzieci przychodzących do szkół podstawowych. Przygotowana przez GUS prognoza ludności w powiecie pruszkowskim w każdym wariancie przewiduje spadek liczby 7-latków, który potrwa do 2030 r. Rok później nastąpi pewna poprawa, jednak przebieg zmian w kolejnych latach jest bardziej zróżnicowany w zależności od scenariusza prognozy.

Przy scenariuszu wysokim liczba 7-latków na początku następnej dekady osiągnie poziom ok. 270 i utrzyma się na nim przez nawet kilkanaście lat, a następnie odnotuje przyrost większy niż w 2024 roku. Scenariusz średni przewiduje, że przez czwartą dekadę XXI wieku liczba 7-latków będzie spadać do ok. 230, po czym wzrośnie, ale nie przekraczając 270. Scenariusz niski, najbardziej prawdopodobny w świetle obecnej liczby urodzin¹⁵, zakłada, że po 2035 r. w gminie Raszyn będzie ok. 200 siedmiolatków.

Oczywiście należy się spodziewać, że ze względu na niezbyt dużą liczbę mieszkańców gminy, w rzeczywistości, podobnie jak w minionych latach, liczba 7-latków podlegać będzie sporym losowym wahaniom, ale nie zmienią one ogólnego trendu.

13.3. Prognoza liczby wychowanków przedszkoli

Wykres 82 i tabela 48 przedstawiają prognozę liczby wychowanków przedszkoli we wszystkich przedszkolach, punktach przedszkolnych i oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych na terenie gminy. Odrębnie ujmujemy jednostki prowadzone przez samorząd, co jest o tyle istotne, iż w gminie Raszyn dostępna jest rozwinięta oferta placówek niesamorządowych.

¹⁵ W 2023 r. liczba dzieci urodzonych w powiecie pruszkowskim była niższa od przewidywanej w niskim scenariuszu prognozy GUS. Jednak Warszawa i jej najbliższe okolice mają dodatni bilans migracji (zarówno krajowych, jak i zagranicznych). Efektem tych migracji może być wyrównanie „strat” spowodowanych niską dzietnością.

Wykres 82. Prognoza liczby wychowanków przedszkoli (do roku 2024/25 dane rzeczywiste)

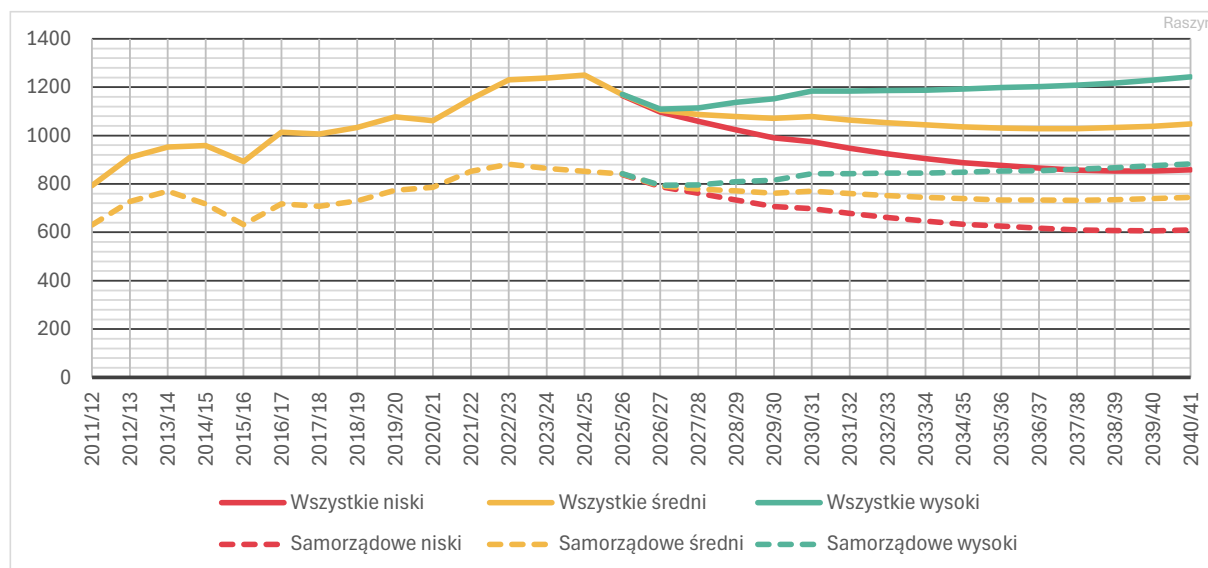

Tabela 48. Prognoza liczby wychowanków przedszkoli (do roku 2024/25 dane rzeczywiste)

Rok	Wszystkie			Samorządowe		
	niski	średni	wysoki	niski	średni	wysoki
2011/12		794			630	
2012/13		910			727	
2013/14		952			770	
2014/15		959			718	
2015/16		893			632	
2016/17		1 014			717	
2017/18		1 006			708	
2018/19		1 033			730	
2019/20		1 078			774	
2020/21		1 061			786	
2021/22		1 151			852	
2022/23		1 230			882	
2023/24		1 238			865	
2024/25		1 250			852	
2025/26	1 165	1 169	1 170	839	841	842
2026/27	1 097	1 104	1 109	789	792	795
2027/28	1 059	1 087	1 114	761	779	796
2028/29	1 024	1 079	1 137	734	771	809
2029/30	991	1 071	1 152	706	762	816
2030/31	975	1 079	1 184	698	770	843
2031/32	948	1 064	1 184	678	760	843
2032/33	925	1 053	1 186	661	752	845
2033/34	905	1 044	1 188	646	744	845
2034/35	888	1 036	1 192	633	739	848
2035/36	877	1 031	1 199	626	734	853
2036/37	866	1 029	1 202	617	733	855
2037/38	857	1 029	1 209	610	732	861
2038/39	854	1 033	1 217	607	735	867
2039/40	853	1 038	1 229	606	739	875
2040/41	858	1 048	1 243	610	744	883

Przygotowując tę prognozę założyliśmy, że w przyszłości stosunek liczby przedszkolaków z poszczególnych grup wiekowych do prognozowanej liczby dzieci z odpowiednich roczników będzie równy średniej z pięciu ostatnich lat. Warto zauważyć, że dla dzieci z poszczególnych grup w wieku 3, 4, 5 lub 6 lat wskaźniki te przekraczają 100%. Dzieje się tak dlatego, że do przedszkoli raszyńskich uczęszczają dzieci spoza gminy. Prawdopodobnie też liczba rzeczywistych mieszkańców gminy jest większa od liczby ogłaszanej przez GUS.

Jeśli spełnią się założenia prognozy, to:

- W roku szkolnym 2025/26 rozpocznie się spadek liczby wychowanków przedszkoli, który sprawi, że już nie osiągnie ona w dającej się przewidzieć przyszłości poziomu z rekordowego roku 2024/25.

- W mało prawdopodobnym wysokim scenariuszu prognozy po kilku latach spadku liczba dzieci przedszkolnych zacznie stopniowo rosnąć zbliżając się do poziomu z 2024/25.
- W scenariuszu średnim w przeciągu kilku lat liczba przedszkolaków ustabilizuje się na poziomie ok. 1040 dzieci.
- W wariancie niskim liczba przedszkolaków będzie spadać aż do poziomu ok. 860.

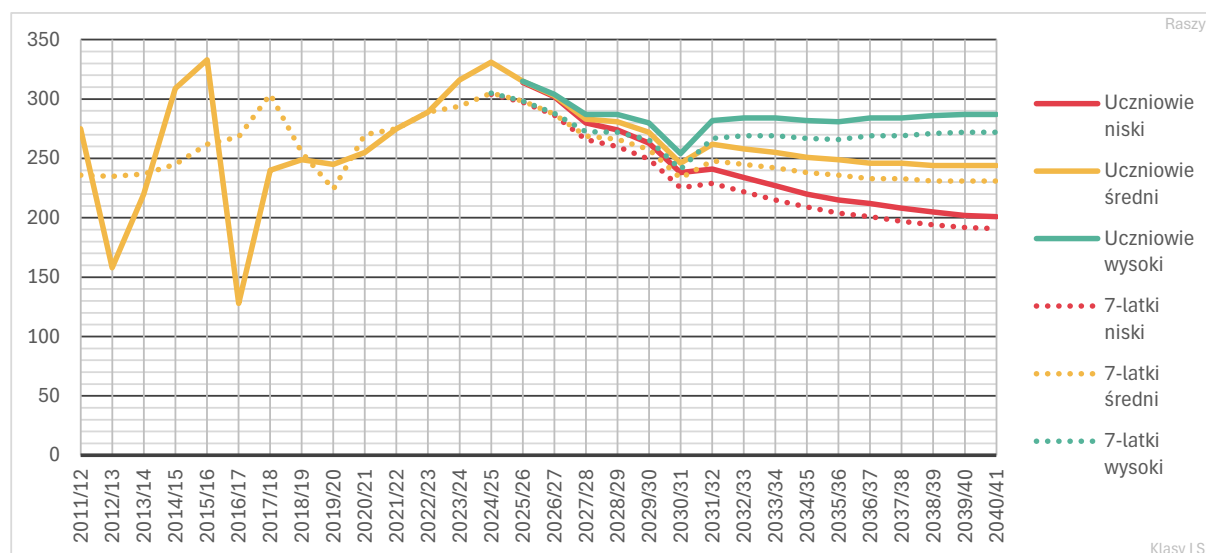
13.4. Prognoza liczby uczniów szkół podstawowych

Przygotowując prognozę liczby uczniów w szkołach podstawowych prowadzonych przez gminę Raszyn, założyliśmy, że w kolejnych latach:

- Stosunek liczby dzieci, które będą rozpoczynać naukę w szkołach podstawowych prowadzonych przez gminę do wielkości prognozowanych roczników wynosić będzie 105,5% (średnia z lat 2022/23-2024/25).
- Liczby uczniów w klasach 2-8 szkoły podstawowej stanowić będą 101,3% liczby uczniów poprzedniej klasy (średnia dla wszystkich klas SP z lat 2021/22 i 2023/24-2024/25 – rok 2022/23 pominęliśmy ze względu na nietypowe przyrosty związane z przyjęciem do szkół uchodźców z Ukrainy).

Zamieszczone poniżej zestawienia przedstawiają rzeczywiste zmiany liczb uczniów w latach szkolnych 2011/12-2024/25 oraz prognozę zmian do roku 2040/41.

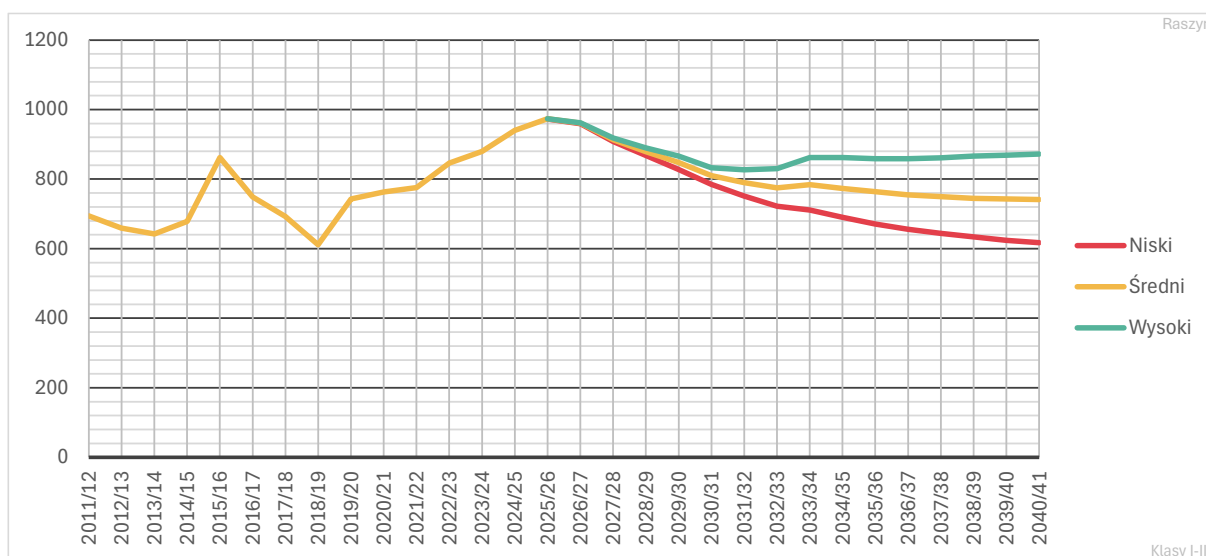
Wykres 83. Prognoza liczby uczniów w klasach pierwszych szkół podstawowych (do roku 2024/25 dane rzeczywiste)

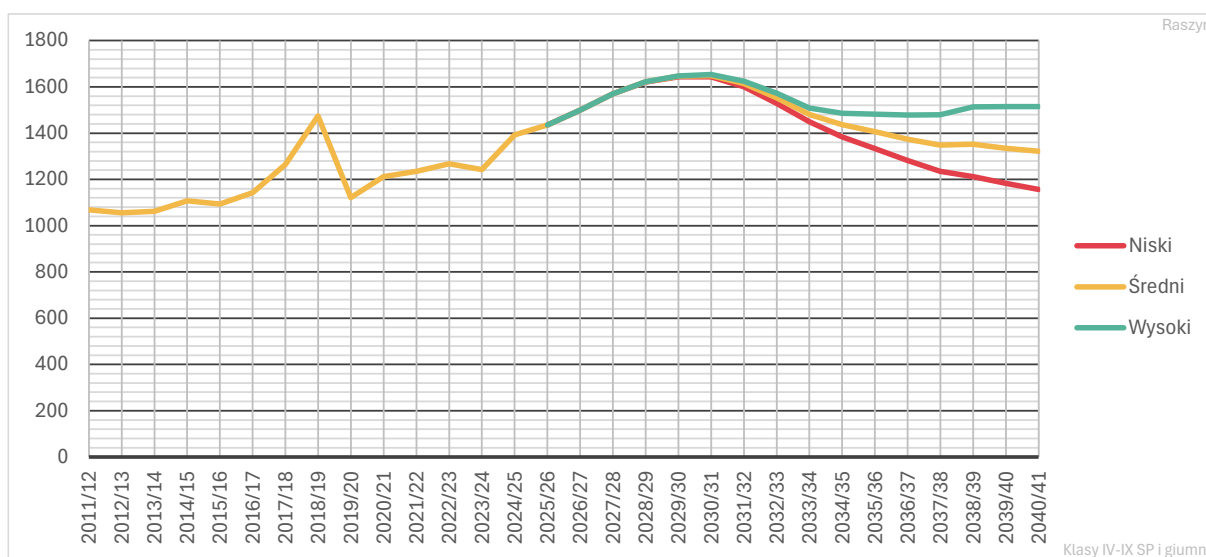
Wykres 83 odzwierciedla dotychczasowy i prognozowany przebieg zmian liczby uczniów klas pierwszych szkół podstawowych prowadzonych przez gminę. Dodatkowo na wykresie tym linią przerywaną przedstawione są zmiany liczby 7-latków. Odpowiadają one w przybliżeniu przebiegowi zmian liczby uczniów klas pierwszych w warunkach, gdyby nie nastąpiło obniżenie i późniejsze podniesienie wieku rozpoczynania obowiązku szkolnego.

Kolejne zestawienia przedstawiają zmiany łącznej liczby uczniów w szkołach prowadzonych przez gminę, również w podziale na klasy I-III szkoły podstawowej oraz na IV-VIII szkoły podstawowej i klasy gimnazjalne.

Wykres 84. Prognoza liczby uczniów klas I-III szkół podstawowych (do roku 2024/25 dane rzeczywiste)

Wykres 85. Prognoza liczby uczniów klas IV-VIII szkół podstawowych (do roku 2024/25 dane rzeczywiste z uwzględnieniem gimnazjów)

Wykres 86. Prognoza łącznej liczby uczniów szkół podstawowych (do roku 2024/25 dane rzeczywiste z uwzględnieniem gimnazjów)

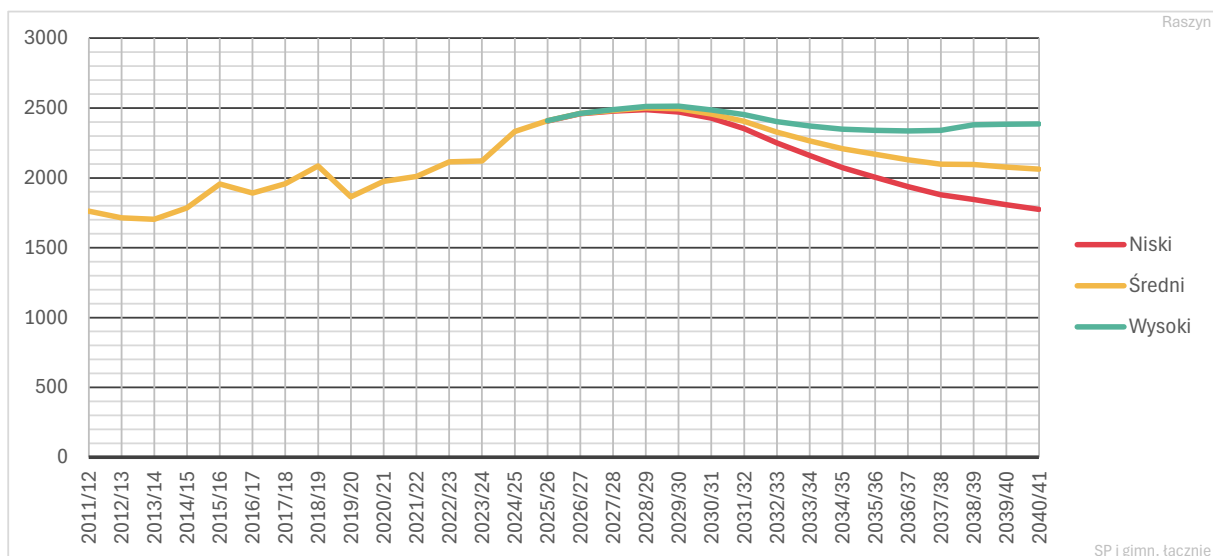

Tabela 49. Prognoza liczby uczniów szkół podstawowych (do roku 2024/25 dane rzeczywiste z uwzględnieniem gimnazjów)

Rok	Klasy I-III			Klasy starsze			łącznie		
	niski	średni	wysoki	niski	średni	wysoki	niski	średni	wysoki
2011/12		694			1 068			1 762	
2012/13		659			1 056			1 715	
2013/14		642			1 062			1 704	
2014/15		678			1 107			1 785	
2015/16		862			1 094			1 956	
2016/17		749			1 143			1 892	
2017/18		693			1 265			1 958	
2018/19		611			1 474			2 085	
2019/20		743			1 121			1 864	
2020/21		763			1 212			1 975	
2021/22		776			1 235			2 011	
2022/23		846			1 268			2 114	
2023/24		880			1 242			2 122	
2024/25		940			1 393			2 333	
2025/26	973	974	974	1 435	1 435	1 435	2 408	2 409	2 409
2026/27	959	961	962	1 500	1 500	1 500	2 459	2 461	2 462
2027/28	908	913	918	1 570	1 570	1 570	2 478	2 483	2 488
2028/29	868	879	890	1 621	1 622	1 622	2 489	2 501	2 512
2029/30	828	848	866	1 644	1 646	1 647	2 472	2 494	2 513
2030/31	785	810	833	1 643	1 648	1 653	2 428	2 458	2 486
2031/32	751	790	827	1 601	1 614	1 625	2 352	2 404	2 452
2032/33	722	775	830	1 529	1 553	1 573	2 251	2 328	2 403
2033/34	711	784	862	1 449	1 481	1 509	2 160	2 265	2 371
2034/35	690	773	862	1 384	1 436	1 486	2 074	2 209	2 348
2035/36	671	764	859	1 333	1 406	1 482	2 004	2 170	2 341
2036/37	656	755	859	1 281	1 374	1 478	1 937	2 129	2 337
2037/38	644	750	861	1 235	1 348	1 479	1 879	2 098	2 340
2038/39	634	745	866	1 212	1 352	1 513	1 846	2 097	2 379
2039/40	624	743	869	1 183	1 335	1 515	1 807	2 078	2 384
2040/41	617	741	872	1 157	1 322	1 515	1 774	2 063	2 387

Z zestawień wynika, że:

- W 2025/26 roku liczba pierwszoklasistów zacznie spadać. Po roku 2030/31, jeśli zrealizuje się niski wariant prognozy (co obecnie wydaje się najbardziej prawdopodobne), liczba dzieci zaczynających naukę nadal będzie spadać, ale wolniej.

Przy realizacji średniego lub wysokiego wariantu liczba pierwszoklasistów po roku 2030/31 wzrośnie, aby następnie osiągnąć względną stabilność – na poziomie ok. 240 dla średniego lub ok. 280 dla wysokiego wariantu.

- Przez najbliższe cztery lata, do 2028/29 włącznie, całkowita liczba uczniów szkół podstawowych będzie rosła. Będzie to się wiązało z odchodzeniem ze szkół stosunkowo małych roczników. Jednak, ponieważ dzieci przychodzących do klas pierwszych będzie coraz mniej, łączna liczba uczniów w końcu spadnie. W wysokim wariantcie prognozy spadek ten będzie niewielki i względnie krótkotrwały – z szczytowych ok. 2500 uczniów do mniej więcej 2350. W wariantcie średnim liczba uczniów będzie spadać nieprzerwanie do ok. 2060 w roku 2040/41. Wariant niski zaś przewiduje, że w horyzoncie prognozy liczba uczniów spadnie poniżej 1800.

13.5. Prognoza liczb oddziałów w poszczególnych szkołach podstawowych

Podstawę do prognozy liczb oddziałów stanowi przedstawiona powyżej prognoza liczby uczniów klas pierwszych szkół podstawowych wg wariantu średniego.

Prognoza nie uwzględnia ewentualnego utworzenia na terenie gminy szkół prowadzonych przez inne organy lub zmian przepływów uczniów między jednostkami samorządu terytorialnego.

Przy szacowaniu liczb oddziałów w poszczególnych szkołach założyliśmy, że:

- W każdym roku prognozy liczba uczniów klasy pierwszej będzie wynikać ze stosunku liczby uczniów klasy pierwszej do liczby siedmiolatków w obwodzie danej szkoły według średniej z lat 2022/23-2024/25, a liczba siedmiolatków w danym obwodzie będzie proporcjonalna do udziału obwodu w łącznej liczbie uczniów klas pierwszych gminnych szkół podstawowych, prognozowanej dla danego roku. Od roku 2031/32, ze względu na brak danych umożliwiających oszacowanie liczby siedmiolatków w obwodach, udziały wszystkich szkół będą stałe – takie jak w roku 2030/31.
- Ogólnodostępny oddział klasy pierwszej nie może mieć więcej niż 25 uczniów. W gminie nie będą tworzone integracyjne oddziały klasy pierwszej (których liczebność nie mogłaby przekroczyć 20 uczniów).
- Nie będzie dzielenia ani łączenia oddziałów w kolejnych latach nauki.

Reasumując: prognoza została sporządzona przy założeniu, że w warunkach przewidywanych zmian demograficznych utrzymane zostaną dotychczasowe zasady tworzenia oddziałów klas pierwszych (tzn. np., że nie będzie radykalnych działań oszczędnościowych i ograniczenia przyjmowania uczniów spoza gminy) a sieć szkół nie zostanie zmieniona, w tym nie zostaną przesunięte granice obwodów.

Należy podkreślić, że prognoza liczb oddziałów w poszczególnych szkołach obarczona jest ryzykiem nietrafności w odniesieniu do pojedynczych lat i poszczególnych szkół. Na poziom tego ryzyka, oprócz przyczyn, które mogą spowodować nietrafność prognozy liczby uczniów, wpływ mają następujące czynniki:

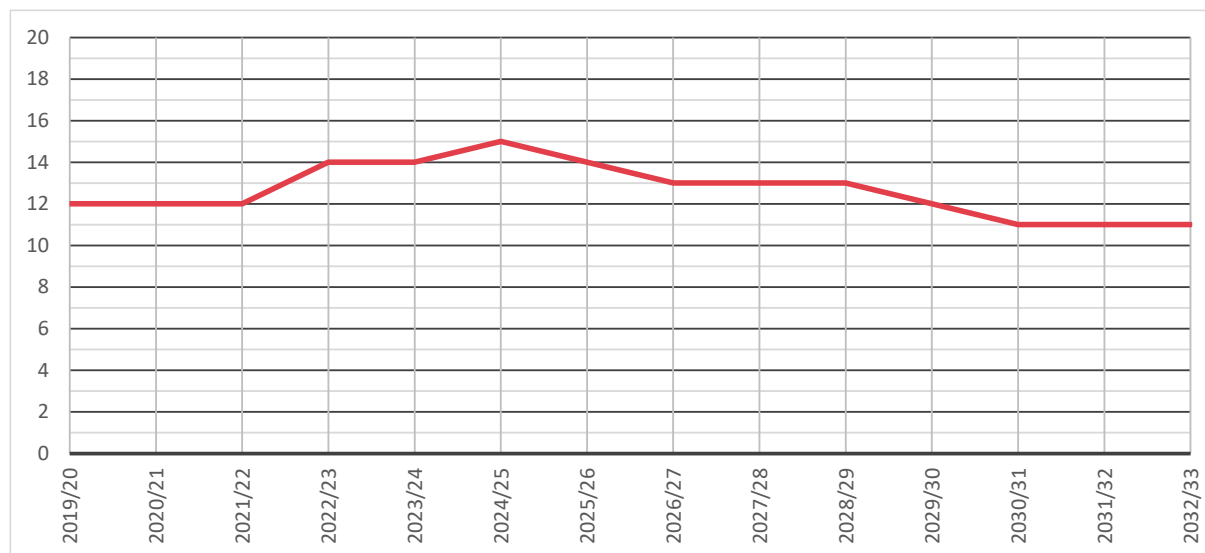
- Nieprzewidywalność zachowań rodziców wybierających szkoły dla swoich dzieci – dane historyczne wskazują na przemieszczenia dzieci między obwodami szkół.
- Niskie liczebności uczniów klas pierwszych prognozowane dla szkoły w Sękocinie, bliskie wartościom progowym, co zwiększa ryzyko niedoszacowania liczby oddziałów. Na przykład, gdy prognozowana liczba pierwszoklasistów w szkole wynosi 48, to algorytm prognostyczny przewiduje dla tej szkoły w danym roku dwa oddziały, jednak w rzeczywistości szkoła ta może mieć o jednego lub kilku kandydatów więcej, co – jeśli mieszkają oni w jej obwodzie – wymusi utworzenie kolejnego oddziału.
- Polityka organu prowadzącego, w tym ewentualne zmiany sieci szkół i granic ich obwodów.
- Polityka innych podmiotów, które zamierzają prowadzić szkoły podstawowe ulokowane na terenie gminy Raszyn (otwarcie nowych szkół).

Prognoza i poniższe zestawienia nie obejmują oddziałów wyrównawczych.

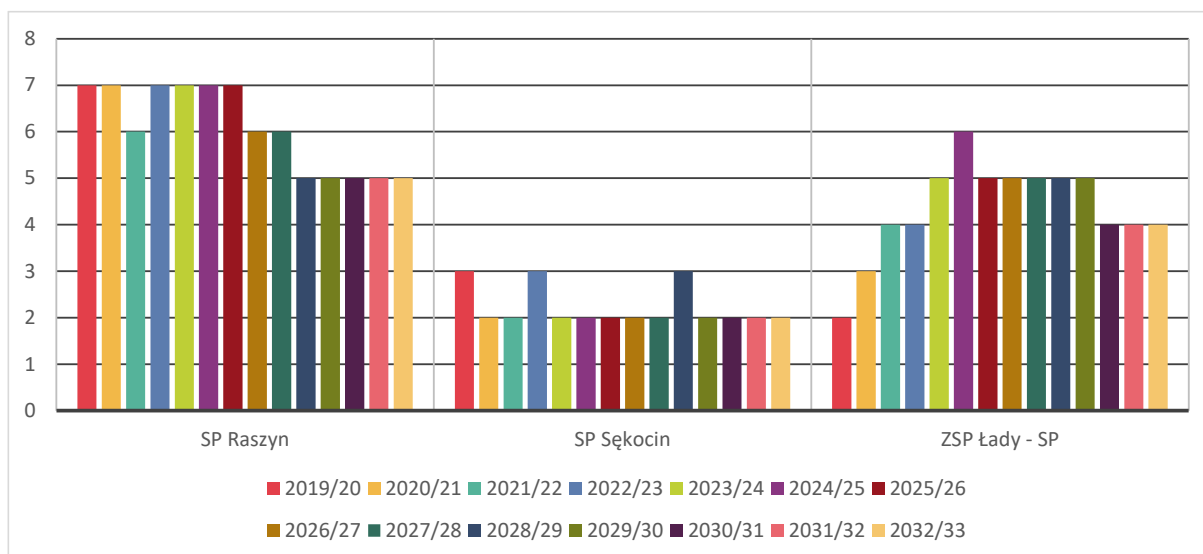
Tabela 50. Prognoza liczby dzieci aplikujących do klas pierwszych poszczególnych szkół podstawowych (do roku 2024/25 dane rzeczywiste uczniów)

Szkoła	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25	2025/26	2026/27	2027/28	2028/29	2029/30	2030/31	2031/32	2032/33
SP Raszyn	150	146	149	146	166	164	168	152	139	128	111	110	117	115
SP Sękocin	49	38	39	63	50	45	40	45	44	50	45	45	48	48
ZSP Łądy - SP	46	71	87	80	100	122	107	106	100	103	116	91	97	95

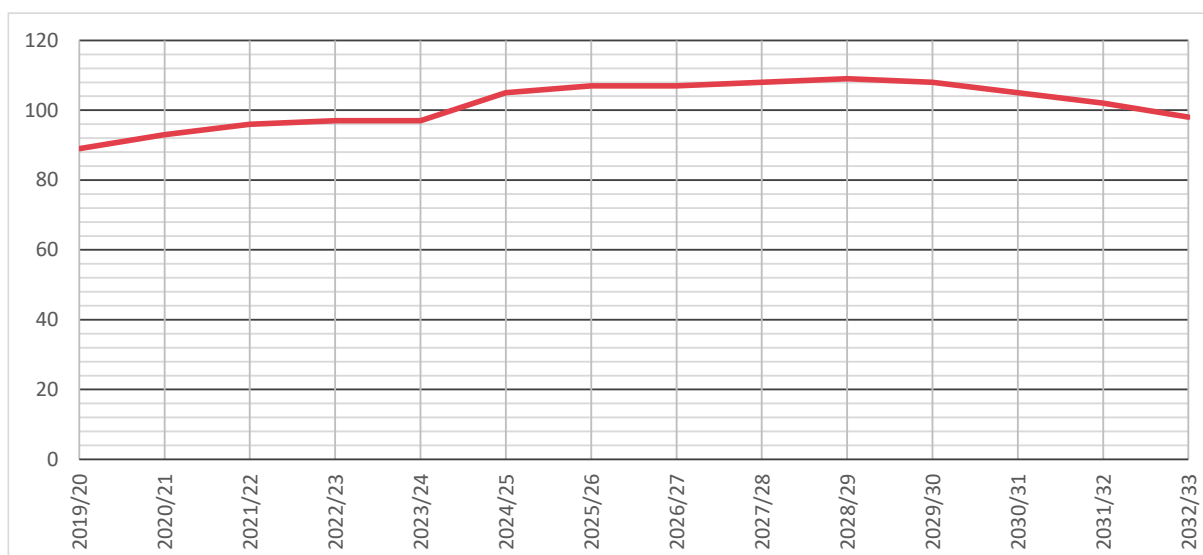
Wykres 87. Prognoza liczby oddziałów klas pierwszych szkół podstawowych

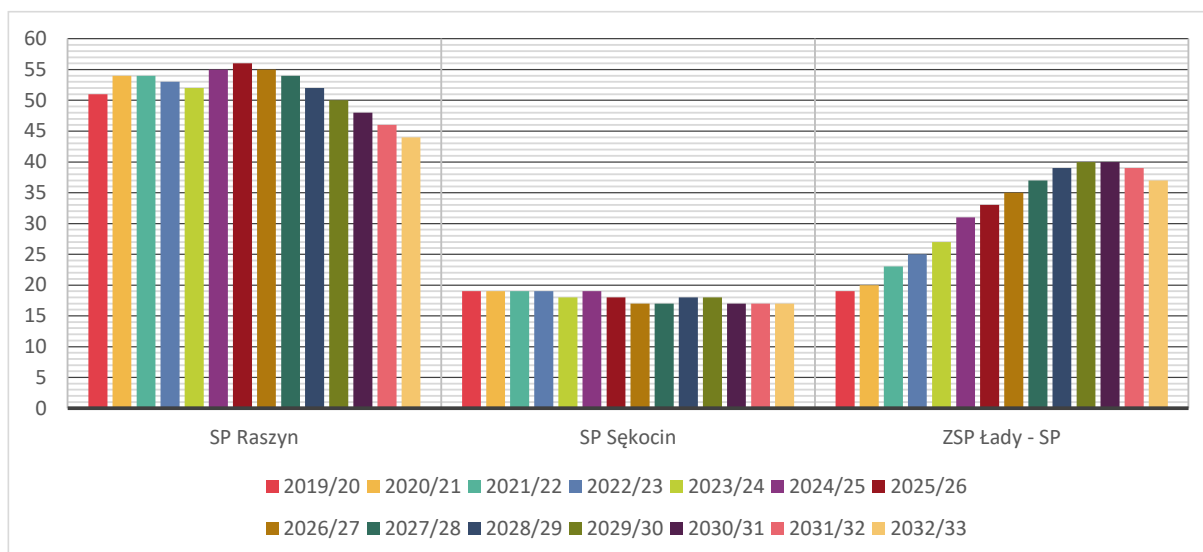
Wykres 88. Prognoza liczb oddziałów klas pierwszych w poszczególnych szkołach podstawowych

Wykres 89. Prognoza łącznej liczby oddziałów wszystkich klas szkół podstawowych

Wykres 90. Prognoza liczb oddziałów wszystkich klas poszczególnych szkół podstawowych

Prognoza przewiduje, że liczba oddziałów klas pierwszych osiągnięta w roku 2024/25 (15) już się nie powtórzy. W okresie objętym prognozą liczba ta spadnie do 11.

13.6. Prognoza obciążenia obiektów szkolnych

Przedstawiona poniżej prognoza obciążenia budynków szkolnych sporządzona została na podstawie prognozy liczb oddziałów oraz kalkulacji pojemności obiektów opartej na analizie stanu bazy lokalowej. Zakłada ona zatem stałość założeń przyjętych przy prognozie liczb oddziałów oraz niezmiennosć czynników uwzględnianych przy szacowaniu pojemności budynków. Trzeba przy tym pamiętać, że liczba oddziałów, które w danym budynku szkolnym mogą pomieścić się na jednej zmianie, zależy nie tylko od cech danego budynku (liczby i wielkości sal, w których odbywają się lekcje), ale również od typu szkoły oraz sposobu jej zorganizowania (zwłaszcza liczby zajęć realizowanych z niepełnymi oddziałami).

Zamieszczone tutaj wyliczenia wynikają z pewnego modelu szacowania pojemności budynków, w którym wykorzystane zostały przede wszystkim informacje o bazach lokalowych poszczególnych szkół. Punktem wyjścia do wyliczeń jest stan z roku szkolnego 2024/25. Z obliczeń wyłączono te pomieszczenia, które przeznaczono na realizację wyłącznie zajęć przedszkolnych.

Niewykluczone, że dyrektorzy szkół, uwzględniając specyfikę organizacji zajęć w swoich jednostkach oraz możliwości budynków, trochę inaczej niż autorzy tego opracowania oszacowaliby nadwyżkę lub brak sal, którymi dysponują. W naszych rozważaniach ważne jest jednak przede wszystkim śledzenie trendów zmian liczb oddziałów oraz różnic pomiędzy tymi liczbami a pojemnościami obiektów w kolejnych latach.

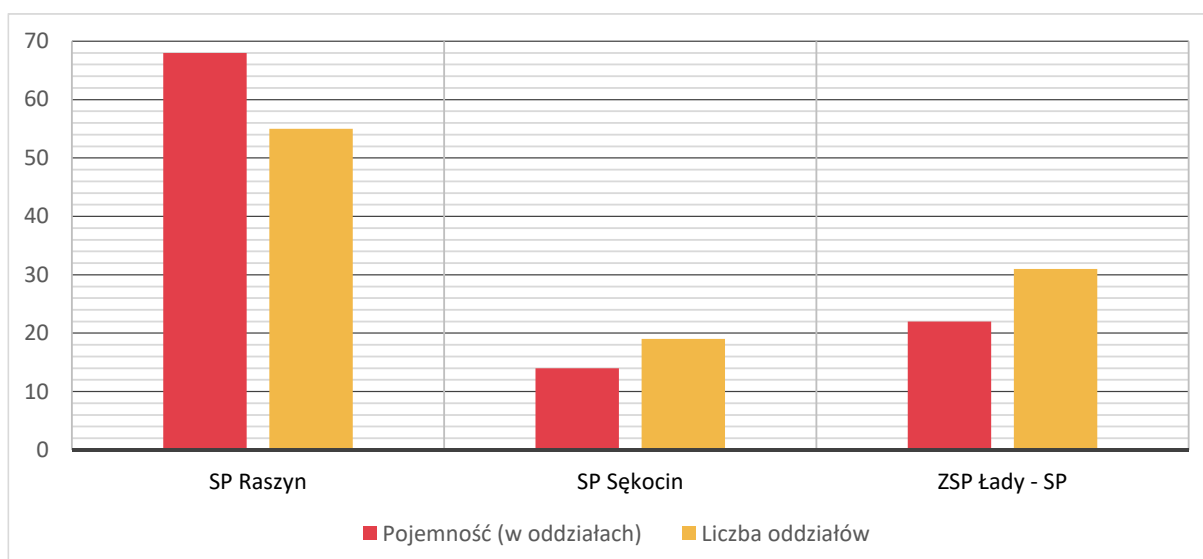
Zamieszczone poniżej zestawienia przedstawiają porównanie szacunkowych pojemności obiektów oraz aktualnych liczb oddziałów w szkołach. Wyliczenia przeprowadzono bez uwzględnienia ewentualnych oddziałów wyrównawczych. Na

zestawieniach tych bilans pojemności oznacza różnicę między pojemnością obiektu a liczbą oddziałów w szkole.

Jeśli bilans ten jest dodatni, to szkoła mogłaby pomieścić na tzw. jednej zmianie dodatkowe oddziały. Niewielki dodatni bilans pojemności ułatwia organizację zajęć i zwiększa wygodę pracy i nauki. Jednak znaczna nadwyżka wolnych pomieszczeń jest niekorzystna ekonomicznie – sale lekcyjne, które są wykorzystywane na przykład tylko przez jedną lub dwie godziny dziennie także trzeba posprzątać i ogrzać oraz wyposażać i od czasu do czasu wyremontować.

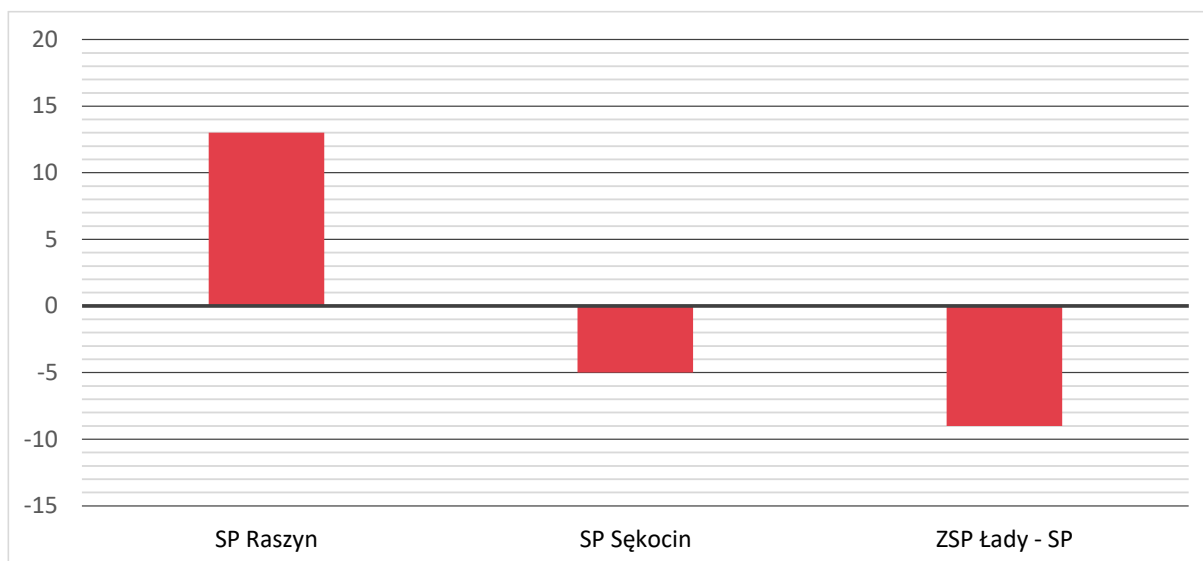
Zerowy bilans pojemności oznacza, że choć zajęcia w danej szkole odbywają się na jednej zmianie, to nie pomieści ona na tej zmianie większej liczby oddziałów. Bilans ujemny wiąże się z koniecznością prowadzenia niektórych lekcji na drugiej zmianie. W praktyce oznacza to zwykle konieczność rozpoczynania zajęć niektórych grup uczniów w niektóre z dużym opóźnieniem, czyli nawet po południu.

Wykres 91. Pojemności szkół podstawowych a liczby oddziałów w roku 2024/2025

Budynki szkolne, którymi dysponuje gmina Raszyn są bardzo zróżnicowane pod względem wielkości i stopnia wypełnienia. Szkoła w Raszynie mogłaby obecnie pomieścić więcej oddziałów, a szkoły w Sękocinie i Ładach są przepełnione.

Wykres 92. Nadwyżki i niedobory pojemności poszczególnych szkół podstawowych w roku 2024/25

W przyszłości sytuacja będzie się zmieniać wraz ze zmianami liczb oddziałów, co przedstawiają tabele znajdujące się poniżej. Obliczenia odnoszą się do obecnej bazy lokalowej i do prognozy oddziałów, przedstawionej w tym rozdziale. Zróżnicowanie wykorzystania budynków będzie zatem się pogłębiać. Szkoła podstawowa w Raszynie odnotuje jeszcze większe nadwyżki pomieszczeń, mogące właściwie w całości zaspokoić niedobory szkoły w Ładach, która z kolei zostanie w najbliższych latach przeciążona jeszcze bardziej, wymuszając pełną dwuzmianowość organizacji zajęć.

Tabela 51. Prognoza bilansów pojemności obiektów

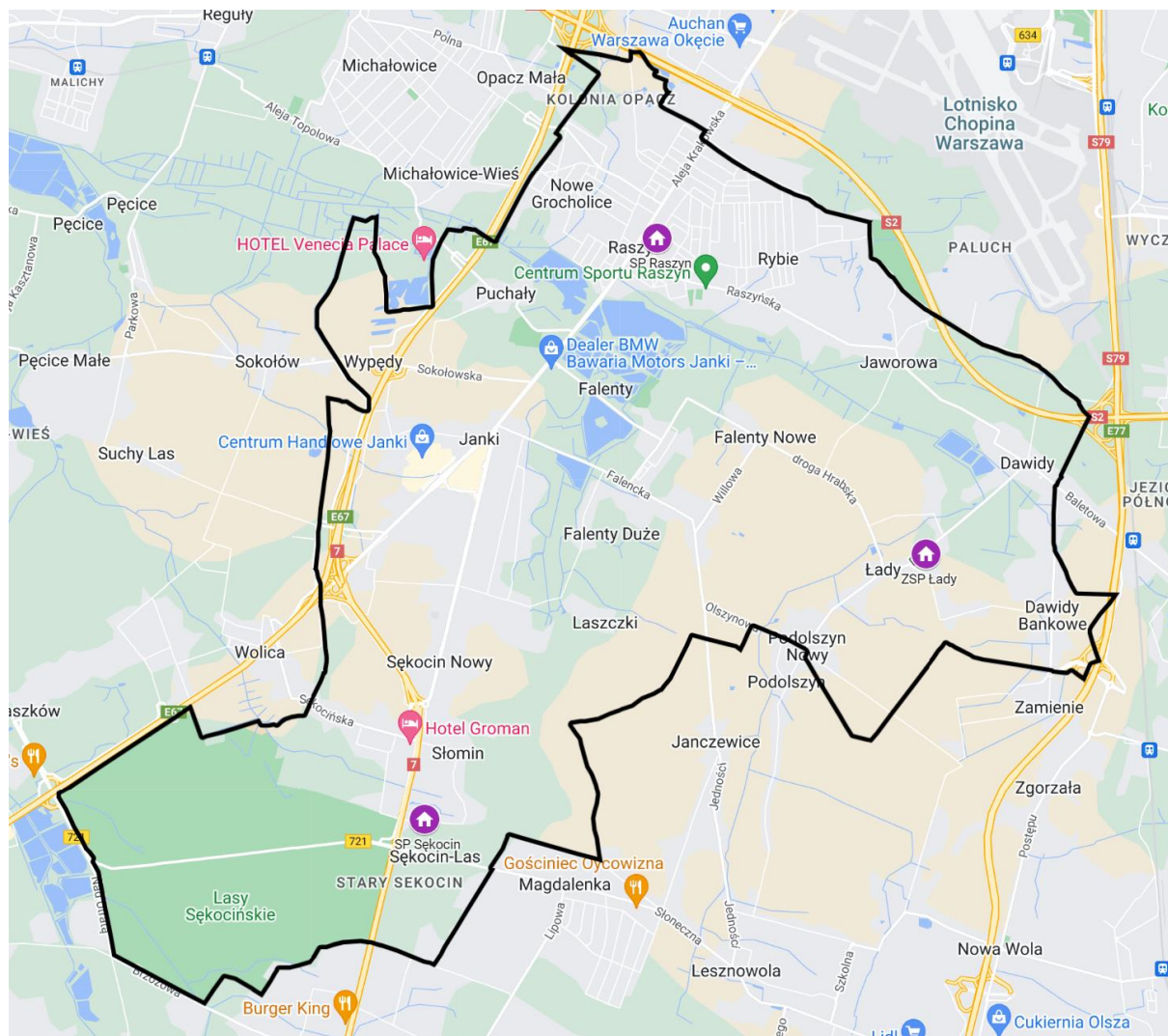
Szkoła	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25	2025/26	2026/27	2027/28	2028/29	2029/30	2030/31	2031/32	2032/33
SP Raszyn	17	14	14	15	16	13	12	13	14	16	18	20	22	24
SP Sękocin	-5	-5	-5	-5	-4	-5	-4	-3	-3	-4	-4	-3	-3	-3
ZSP Łady - SP	3	2	-1	-3	-5	-9	-11	-13	-15	-17	-18	-18	-17	-15
Razem	15	11	8	7	7	-1	-3	-3	-4	-5	-4	-1	2	6

Tabela 52. Prognoza bilansów pojemności obiektów w ujęciu procentowym

Szkoła	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25	2025/26	2026/27	2027/28	2028/29	2029/30	2030/31	2031/32	2032/33
SP Raszyn	25%	21%	21%	22%	24%	19%	18%	19%	21%	24%	26%	29%	32%	35%
SP Sękocin	-36%	-36%	-36%	-36%	-29%	-36%	-29%	-21%	-21%	-29%	-29%	-21%	-21%	-21%
ZSP Łady - SP	14%	9%	-5%	-14%	-23%	-41%	-50%	-59%	-68%	-77%	-82%	-82%	-77%	-68%

14. Potrzeby i możliwości zmian w sieci szkół

Rysunek 1. Sieć szkół w gminie Raszyn

Prognoza liczby uczniów szkół podstawowych pokazuje, że przez najbliższe sześć lat będzie ich przybywało do poziomu ok. 2500 z obecnych ok. 2333, co zwiększy występujące już problemy z niewystarczającą ilością miejsca w szkołach w Sękocinie i w Ładach. W dalszej przyszłości łączna liczba uczniów powinna spaść. Jednak największym problemem organizacji oświaty w gminie Raszyn będzie w najbliższych latach nie tyle wzrost liczby uczniów w całej gminie (gdyż ten nie powinien już być bardzo duży), ale jego nierównomierność w obwodach szkół w Ładach i w Raszynie.

Jeżeli nie zmieni się obwodów szkół i zasad naboru, to w najbliższych latach liczba oddziałów w Ładach zwiększy się najprawdopodobniej o siedem. Stanie się tak dlatego, że w corocznie liczba oddziałów klasy pierwszej tej szkoły będzie większa od liczby opuszczających ją oddziałów klasy ostatniej. W tym samym czasie liczba oddziałów szkoły w Raszynie będzie spadać. Liczba oddziałów szkoły w Sękocinie zaś nie powinna się istotnie zmienić.

Zatem szkoła w Ładach będzie musiała pracować w systemie niemal pełnej dwuzmianowości, a w Raszynie pojawiać się będzie coraz więcej niewykorzystanej przestrzeni.

W najtrudniejszych latach 2029/30 i 2030/31 w Ładach będzie brakowało miejsca dla aż 18 oddziałów, aby szkoła mogła pracować na jednej zmianie.

Jeśli zasoby lokalowe tej szkoły nie zostaną szybko zwiększone, to jedynym rozwiązaniem częściowo łagodzącym jej problemy będzie przesunięcie części obwodu szkoły w Ładach do obwodu szkoły w Raszynie. Ze względu na położenia najłatwiej byłoby przesunąć do obwodu szkoły w Raszynie: Falenty, Falenty Nowe i Jaworową, jednocześnie blokując przyjmowanie do szkoły w Ładach uczniów spoza jej obwodu, gdyby mieli być przyczyną utworzenia dodatkowego oddziału.

Takie zmiany powinny spowodować przesunięcie jednego lub dwóch oddziałów klasy pierwszej z Ład do Raszyna. Po kilku latach może to spowodować konieczność prowadzenia na drugiej zmianie zajęć części najmłodszych oddziałów szkoły w Raszynie, ale uchroni szkołę w Ładach przed ogromnym przepełnieniem. Żeby ułatwić pomieszczenie w szkole w Raszynie jak największej liczby oddziałów na jednej zmianie, można zrezygnować z niekoniecznych podziałów na grupy, których w tej szkole jest obecnie bardzo dużo.

Przesunięcie obwodów między szkołami w Ładach i Raszynie należy wdrożyć już od najbliższego roku szkolnego, gdyż w przeciwnym razie za rok w Ładach będzie o dwa lub trzy oddziały więcej niż obecnie (najlepiej byłoby, gdyby zostało to zrealizowane dwa lata temu).

Rozwiązaniem ratunkowym dla szkoły w Ładach mogłoby być ograniczenie liczby oddziałów przedszkolnych w ZSP Łady, co pozwoliłoby na pozyskanie pomieszczeń dla szkoły. Ponieważ liczba przedszkolaków w całej gminie będzie się zmniejszać, można rozpocząć redukcję oddziałów przedszkolnych właśnie w Ładach. Oczywiście, biorąc pod uwagę fakt, że akurat w Ładach liczba przedszkolaków raczej nie spadnie, takie rozwiązanie może wydawać się nierozsądne. Jeśli jednak korzyścią wynikającą z wydłużenia drogi rodziców odwożących dzieci do przedszkola, np. w Raszynie, będzie ograniczenie dwuzmianowości w szkole, warto rozważyć taką opcję.

15. Objasnienia metodologiczne

15.1. Finanse

15.1.1. Wydatki budżetowe

Na potrzeby niniejszego opracowania do wydatków oświatowych zaliczamy łączne wydatki z działów 801 (oświata i wychowanie) i 854 (edukacyjna opieka wychowawcza) oraz rozdziału 75085 (wspólna obsługa jednostek samorządu terytorialnego¹⁶).

Wydatki dzielimy na:

- Wydatki majątkowe – wydatki z paragrafów z zakresu od 600 do 699.
- Wydatki bieżące, które dzielimy na:
 - wydatki osobowe – wydatki z paragrafów 302, 401, 402, 404, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 417, 418, 471, 474, 475, 478, 479, 480;
 - dotacje (wypłacane przez JST) – wydatki z paragrafów z zakresu od 200 do 299;
 - wydatki rzeczowe (pozostałe wydatki bieżące) – wydatki niezaliczane do wydatków osobowych, majątkowych i dotacji.

W konkretnych zastosowaniach rozróżniane są wydatki finansowane ze źródeł krajowych, przypisane do paragrafów z czwartą cyfrą równą zero oraz europejskich (zagranicznych), przypisane do paragrafów z czwartą cyfrą różną od zera.

W wydatkach oświatowych nie są uwzględnione dochody i wydatki związane z realizacją zadań wynikających ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa.

15.1.2. Dochody budżetu związane z oświatą

Na potrzeby niniejszego opracowania do związanych z oświatą dochodów budżetu JST zaliczamy dochody z części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego (rozdział 75801, paragraf 292), a także dochody z działów 801 i 854 oraz rozdziału 75085.

Dochody te dzielimy na następujące kategorie:

- Dochody majątkowe – dochody z paragrafów dochody z paragrafów 076, 077, 078, 080, 087, 609, 610, 618, 620, 625, 626, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 637, 638, 639, 641, 642, 643, 644, 645, 661, 662, 663, 634, 635, 666, 668, 669, 670, 671 oraz dochody z paragrafu 097¹⁷.

¹⁶ Z praktyki wynika, że choć wspólna obsługa może dotyczyć różnorodnych jednostek podległych JST, to zdecydowana większość (90% lub więcej) wydatków wykazywanych w tym rozdziale przeznaczona jest na obsługę jednostek oświatowych.

¹⁷ Paragraf 097 (wpływy z różnych dochodów) nie jest formalnie zaliczany do paragrafów dochodów majątkowych, ale w praktyce zdarza się przypisywanie do niego incydentalnych dochodów na finansowanie inwestycji oświatowych, które w znacznym stopniu zaburzają wieloletnie analizy dochodów bieżących oraz porównania między samorządami, ponieważ są o rzędy wielkości większe od pozostałych dochodów zaliczanych do tego paragrafu.

- Dochody bieżące – dochody niezaliczane do dochodów majątkowych, które dzielimy na:
 - dotacje (niemajątkowe) – dochody z paragrafów 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 211, 212, 213, 216, 221, 222, 223, 224, 225, 231, 232, 238 i 244;
 - pozostałe dochody bieżące.

W konkretnych zastosowaniach rozróżniane są dochody ze źródeł krajowych, przypisane do paragrafów z czwartą cyfrą równą zero oraz europejskich (zagranicznych), przypisane do paragrafów z czwartą cyfrą różną od zera.

15.1.3. Luka między bieżącymi wydatkami a bieżącymi dochodami oświaty

Ileokroć w niniejszym opracowaniu jest mowa o luce między wydatkami a dochodami, chodzi o lukę między bieżącymi wydatkami a bieżącymi dochodami oświaty w rozumieniu określonym poniżej.

Luka między bieżącymi wydatkami a bieżącymi dochodami oświaty w ujęciu kwotowym wyliczana jest jako różnica między bieżącymi wydatkami oświatowymi a bieżącymi dochodami oświaty.

Procentowy wskaźnik luki między bieżącymi wydatkami a bieżącymi dochodami oświaty wyliczany jest wg następującego wzoru:

$$\frac{\text{bieżące wydatki oświatowe}}{\text{bieżące dochody oświaty}} \cdot 100\% - 100\%$$

Przy czym:

- bieżące wydatki oświatowe to wydatki z działów 801 i 854 oraz z rozdziału 75085 (wspólna obsługa jednostek samorządu terytorialnego), z wyłączeniem wydatków majątkowych w rozumieniu określonym powyżej oraz wydatków finansowanych ze źródeł zagranicznych (czyli tych których czwarta cyfra paragrafu jest różna od 0);
- bieżące dochody oświaty to wpływy z subwencji oświatowej oraz dochodów bieżących w rozumieniu określonym powyżej z wyłączeniem dochodów ze źródeł zagranicznych (przypisanych do paragrafów z czwartą cyfrą różną od zera).

15.2. Organizacja szkół i przedszkoli

W opracowaniu konsekwentnie używamy pojęcia klasa jako określenia dla poziomu (roku) nauczania. Pojęcie oddział oznacza zaś podstawową jednostkę organizacyjną szkoły, czyli grupę uczniów (część klasy), którzy razem odbywają większość lekcji.

Wskaźniki odnoszące się do organizacji szkół i przedszkoli odzwierciedlają sytuację wg stanu z 30 września każdego z rozpatrywanych lat szkolnych.

- **Nauczycielskie etaty przeliczeniowe** – liczba etatów przeliczeniowych jest równa liczbie nauczycieli, którą należałoby zatrudnić, żeby wszyscy ci nauczyciele byli pełnozatrudnieni i żaden z nich nie miał przydzielonych godzin ponadwymiarowych.

Np. 27 lekcji języka polskiego, które realizuje się wg 18-godzinnego pensum, niezależnie od sposobu rozdzielania pomiędzy różnych nauczycieli, daje zawsze 1,5 etatu przeliczeniowego ($\frac{27}{18} = 1,5$). Analogicznie 60 godzin zajęć bibliotekarzy, które rozliczane są wg pensum 30-godzinnego da 2 etaty ($\frac{60}{30}$), a 450 godzin różnych lekcji rozliczanych wg pensum 18-godzinnego da 25 etatów.

- > **Liczba uczniów lub wychowanków przedszkoli przypadających na jeden nauczycielski etat przeliczeniowy** – wskaźnik, który w syntetyczny sposób charakteryzuje organizacyjne warunki kształcenia i wychowania. Przy jego wyliczaniu można w razie potrzeby uwzględniać i pomijać różne rodzaje etatów (zajęć nauczycieli), jednak w niniejszym opracowaniu przy wyliczaniu liczb uczniów przypadających na nauczycielski etat przeliczeniowy uwzględnione zostały wszystkie etaty nauczycieli.

W zespołach szkół, szkołach podstawowych z oddziałami przedszkolnymi itp. złożonych jednostkach oświatowych etaty, których nie można jednoznacznie przypisać do konkretnej części składowej takiej jednostki (np. zniżki dyrektorów i wicedyrektorów oraz etaty bibliotekarzy i pedagogów), zostały rozdzielone pomiędzy te części składowe proporcjonalnie do liczb ich uczniów i wychowanków. Przy czym przy rozdzielaniu niektórych rodzajów zajęć pominięte były pewne kategorie uczniów lub wychowanków, np. przy rozdzielaniu etatów bibliotekarzy pominięto wychowanków przedszkoli, a przy rozdzielaniu etatów pedagogów nie uwzględniono uczniów dorosłych.